

WESTERN

Dž. Bentin

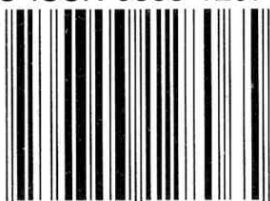
TAJNA FORT SMITA

Sandans
PLAVOKOSI
INDIJANAC

BROJ 139 • 3550 DINARA

YU ISSN 0353-1287

9 770353 128065

ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

139

1989

Dž. Bentin

Sandans — plavokosi indijanac

TAJNA FORT SMITA

X-100

Odgovorni urednik
MILORAD PREDOJEVIĆ

Urednici izdanja
PIROŠKA MATIĆ
JOVAN ČANADANOVIĆ

Recenzent
R. KARADŽIĆ

Naslovna strana
G.P.A. MÜNCHEN

Izdaje i štampa NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR Izdavačka delatnost, Vojvodanski brigada 7 Novi Sad, telefon (021)621-555 ● Žiro-račun 65700-603-6350 ● Direktor NIŠRO »Dnevnik«: *Jovan Smederevac* ● Rukovodilac OOUR Izdavačke delatnosti: *Ilija Vojnović* ● Glavni i odgovorni urednik: *Todor Đurić* ● Grafički urednik: *Juliš Arvanitidis* ● Sekretar Redakcije: *Zdenka Karabasi* ● Korektor: *Sava Malešević*
● TIRAŽ: 32.000 PRIMERAKA

TAJNA FORT SMITA

Kuršum prozviđa iznad Sandansove glave. On hitro sjaha i baci se na tle. Začu se i drugi pucanj. Ovo je postalo opasno, pomisli Sandans. Vešto se otkotrlja do obližnje stene i potraži zaklon. Njegov konj, oslobođen jahača, pojuri ka obližnjem potoku.

Sandans se tek tada seti svog kolta. Bilo mu je žao što nije poneo pušku. Sem kolta koji je već držao u ruci, imao je još samo nož. Nadao se da će mu to biti dovoljno.

Pregledao je kolt da bi se uverio da je ispravan i pripremio se za novi napad nepoznatih neprijatelja.

Nije dugo čekao. Nepoznati su opet otvorili vatru. Ko bi to mogao da bude, pitao se. Ali, vremena za razmišljanje nije bilo.

Stena ga je štitila, a odlomljeno kamenje je pršalo na sve strane.

Razmišljao je šta da učini. Da uzvrat vatrom nije mogao, jer napadači nisu bili blizu. U svakom slučaju, morao je da štedi municiju. Zato odlučio da otpuzi kroz povišoko žubnje do potoka. Morao je da pokuša, mada je to bilo veoma rizično.

Tek što malo podiže glavu, ogreba ga oštar komadić stene odvaljen pušcanim hicem. Tanak mlaz krvi poteče niz njegov obraz.

Bol nije bio jak, ali Sandansa podseti na skorašnje ranjavanje u borbi sa Kajovima.

U to vreme Kajove su ratovala sa Čejenima. Sandans se borio na strani Čejena. Za to je imao dosta razloga. Najvažniji je bio taj što je bio, u neku ruku, potomak Čejena.

Sandansov otac je bio Englez. Nekada, davno, došao je u ove krajeve i oženio se prelepom kćerkom indijanskog poglavice. Tada je i odbacio svoje ime i nazvao se Džim Sandans. Bio je prvi čovek koji je učestvovao u poznatoj ritualnoj igri Sunca.

Igra Sunca je bila najveća svečanost Čejena i svako ko je učestvovao u njoj nakon toga je postao član plemena. No, Čejeni su samo nekolicini ljudi ukazali takvu čast i dozvolili im da učestvuju u igri.

Kasnije je Džim Sandans poslao trgovac krznima. Trgujući, obišao je čitavu teritoriju Sjedinjenih Država.

Mali Džim Sandans je pratio oca na svim putovanjima. Za njega je to bilo uvek novo iskustvo i želeo je što više da nauči. Odrastao je upoznajući kulturu i običaje i belih ljudi, i Indijanaca.

Zajedno sa ocem sretao je različite ljude. Naučio je da mora biti oprezan i da odluke donosi nakon zrelog razmišljanja.

Tako su prolazile godine. Sandans je razmišljao kao belac, a u duši se osećao Indijancem. Tako se čak i u njegovom izgledu mogao videti uticaj i jednih i drugih. Ten mu je bio taman kao u Indijancima, a oči plave. Duga kosa je takode bila plava.

Iznenada začu glas:

— Sandanse! Džime Sandanse!

Odmah uoči strani akcenat kod napadača. Ko je to i zašto ga napada? Glas je dolazio sa jugoistočne strane. Napadač se sigurno sklonio iza povišoke stene. Pitao se kako da navede napadača da se otkrije. Nije to bilo lako. Verovatno nije bio sam.

Nije mu ništa drugo preostalo, no da čeka.

Nakon nekoliko minuta ponovo se začu onaj glas. Sandans otkri da zvuči nekako odsečno, karakteristično za ljude koji su naučili da naređuju.

Nadao se da će napadači pomisliti da su ga ubili ili ranili i da će bar pokušati da mu se približe. To je bila jedina šansa koju mora da iskoristi. Često se događa, Sandans je to dobro znao iz iskustva, da napadači zaborave na opreznost i prilaze žrtvi da bi se iz blizine uverili da je ubijena.

Ležao je nepomično, no ni za sekundu nije ispuštao iz vida stenu iza koje su se krili napadači.

Prošlo je dosta vremena pre no što su se pojavila dvojica. Nekoliko minuta su neodlučno stajali kao da nisu znali da li smeju rizikovati i približe se Sandansu. U rukama su imali vinčesterke.

Koliko je mogao da vidi, bili su stranci. Nijednog Sandans nije poznavao; no nije morao da ih poznaje da bi znao kakvim se poslom bave. Takve ljude je često sretao. Na žalost, bavio se poslom koji je smetao mnogima. Bogati ljudi su često iznajmljivali poznate revolveraše da za njih obave neki prljav posao. Ova dvojica su pripadali takvom soju. Sandans je to zaključio po hodu i po načinu na koji su držali puške. Bili su to revolveraši, spremni da za dobar honorar obave svaki posao.

Košulje su im bile prljave i slepljene od znoja, kosa prašnjava i ulepljena, a čizme verovatno danima nisu skidali s nogu. Bili su naoružani do zuba. Ta činjenica nije mogla da promakne Sandansu.

Približavali su se.

Nisu ispuštali iz oka Sandansovo sklonište. Sunce im je sijalo u oči i to im je još više otežavalo posao. Morali su se sasvim približiti žrtvi.

Kad su se približili, jedan reče:

— Bak, vidiš li ga?

— Da. Čini mi se da je gotov.

— Niz lice mu teče krv. Verovatno ga je Franc pogodio otprve.

— Može biti, ali moramo da proverimo. Možda je samo ošamućen. Franc je

rekao da moramo biti oprezni. Taj tip je melez, kaže Franc, a takvi su žilavi.

Sandans se ne pomeri. Video ih je kroz trepavice. Video je svaki njihov pokret. Prilazili su korak po korak. Sad je Sandans mogao da vidi i njihova neobrijana lica i ožiljke dobijene u tučama.

Bak nervozno naredi:

— Pucaj u njega, Marfi! Ne smemo da rizikujemo. Ako je već mrtav, jedan metak više ili manje ništa ne znači, a ako je slučajno još živ, bolje da ga sredimo.

Marfi je pristao.

— Da, u pravu si. U ovom slučaju ne treba da štedimo municiju.

Polako podiže vinčesterku.

Sandans se izvi poput zmije, okrete se i kolt prosu vatru. Marfi je bio mrtav pre no što je pao na prašnjavo tle. Bak je nekoliko sekundi bio u šoku, i to je Sandansu bilo dovoljno. Dok je Bak podizao pušku, Sandans je već bio na nogama. I, za Baka je sve bilo izgubljeno. Ispustio je vinčesterku i pao.

Sandans brzo uze pušku i ponovo potraži zaklon. Ta dvojica su imali društvo. Verovatno će i ono reagovati; no sad je situacija bila bolja, jer je imao pušku.

Jednog trenutka ugleda blesak. Sunčev zrak se odbio o metal. Neko je bio kod visokog hrasta.

Sandans zapuca, a napadači odmah odgovoriše vatrom. Sve to je trajalo nekoliko minuta.

Potom ponovo nastade pauza. Sandans je iskoristi i napuni vinčesterku. Čekao je da oni preduzmu prvi korak. No, jedno vreme nisu davali glasa od sebe.

Nešto kasnije Sandansovo osetljivo uho otkri nove šumove. Činilo se da se napadači spremaju da krenu.

Neko ljutito reče:

— Rekao sam tim idiotima da dobro otvore oči. Upozorio sam ih! Rekao sam im s kim imaju posla, ali uzalud! Sad su svoju neopreznost platili glavom.

Isti glas nakon nekoliko sekundi viknu:

— Sandanse, čuješ li me?

Strani akcenat je bio primetan. Sandans je osluškivao. Nije se ni pomerio. Čekao je dalji razvoj situacije.

— Nemoj da dolaziš u Fort Smit, Sandanse! Ovo što se danas dogodilo, samo je opomena. Zato pazi šta radiš! Drugi put nećeš imati sreće! Zato ne prilazi Fort-Smitu, ako ti je život mio!

Sad je Sandans otkrio da je čovek koji ga je upozoravao Namac. Verovatno je to taj Franc o kome je malopre govorio Bak. Ali šta hoće od njega?

Često se Sandans sretao sa Nemcima koji su već godinama živeli u Americi. Naučili su dobro engleski, međutim, taj čudan prizvuk je ostao.

Šta Franc smera? I, zašto hoće da ga ubije? To su bila pitanja na koja Sandans trenutno nije znao odgovor.

Ispalio je nekoliko metaka u pravcu odakle je dolazio glas, bacio vinčesterku i puzeći pokušao da promeni položaj.

Napadač odmah počeo da puca.

*

Sandans se privuče potoku. Morao je da bude oprezan, jer je napadač bio u blizini. Ugleda svog konja, koji je mirno pasao.

Sandans je razmišljao.

Možda će taj Franc odlučiti da pogleda šta je sa njegovim ljudima. Možda su samo ranjeni i treba im pomoći. U svakom slučaju, Sandans odlučio da čeka.

Ipak, Franc ga je razočarao. Niti se pojavljivao iza zaklona, niti je išta preduzimao. Očigledno ga nije interesovalo šta je sa revolverašima. On ih je platio da obave posao i, s obzirom da to nisu učinili, za njega oni više nisu bili važni. Tako je uvek bilo u tom surovom svetu.

— Sandanse! Znam da me čuješ! Pono-vo te opominjem da ne ideš u Fort Smit! Dajem ti reč da se nećeš dobro provesti. Vрати se tamo odakle si došao!

To je bilo sve.

Sandans ispali nekoliko hitaca u tom pravcu, ali Franc ovoga puta ne odgovori na vatru. Činilo se da je obavio ono što je hteo i da sada namerava da ode.

Kako može da ostavi ljude, a da ih ne pokopa, mislio je Sandans.

Čekao je, ali uzalud.

Franc se više nije javljao.

Nakon izvesnog vremena začu se topot. Nekoliko jahača se udaljavalo.

Sandans pomisli da je to možda novi Francov trik. Možda je neko ostao kod stene, čekajući pravu priliku.

Sandans se nije pomerao.

Čekao je tako nekoliko minuta, ali ništa se nije događalo. Zaključio je da su ga za danas napadači ostavili na miru. Da li je sve gotovo? I šta to znači?

Oprezno, kako to samo Indijanac ume, Sandans se približi mestu gde su bili napadači.

Otkrio je tragove nekoliko ljudi. Na tlu su bili opušci cigareta i prazne konzerve.

Svi su otišli.

Sandans se vrati do konja, uze hranu i sede da nešto pojede. Nije hteo da pali vatru. Možda su napadači ipak negde u blizini, pa bi ga mogli otkriti.

Ipak je nakon jela pripalio cigaretu.

Razmišljao je.

U džepu je imao pismo, koje je pročitao nekoliko puta. Znao je njegov sadržaj, međutim nakon današnjeg napada sadržaj pisma je imao novo značenje.

Bio je ubeđen da je pismo u nekoj vezi sa napadom.

Dobio ga je od izvesne Simone Frolajks. Pismo je putovalo dosta dugo pre no što ga je pronašao negde u Fort-Fertermanu.

Odlučio da ga ponovo pročita, ali sad u svetlu novih događaja. Pisalo je:

»Dragi gospodine Sandanse,

Slučajno sam srela generala Majlsa prilikom njegove posete Fort-Smitu. Ispričala sam mu svoju nevolju i on me je uputio na vas. Rekao je da mi samo vi možete pomoći. Odmah ću vam reći o čemu se radi.

Očajna sam i veoma uplašena za sudbinu svog sina Ronalda. Mislim da su ga kidnapovali Indijanci. Posećivao je privatnu školu u Sent-Luisu. Verovatno se tamo dosađivao, i kad više nije mogao da izdrži, odlučio je da pobegne.

Znam samo da je kupio kartu do Litl-Roka u Arkanzasu, i to je poslednja vest koju imam o njemu. Nakon toga ga više niko nije video.

Pretpostavljam da je dospeo na indijansku teritoriju. Želja za avanturom ga je odvela tamo. Tako bar ja mislim. Njegov školski drug mi je ispričao da je Ronald imao želju da se sretne sa Indijancima. Valjda je hteo i on da učini nešto što čine odrasli.

Moj muž, Adolf Frolajks, ne sme da zna da sam vam pisala. On nije Ronaldov otac. Moj prvi muž, Žan Buše, poginuo je u nemačko-francuskom ratu. Ja sam se doselila u Ameriku i tu sam upoznala Adolfa.

Kad je saznao da sam razgovarala sa generalom Majlsom, veoma se naljutio i zabranio mi da vam se obratim.

Ipak, morala sam nešto da pokušam. Jedino se sada u vas uzdam. Bila bih presrećna kad biste bar pokušali da mi pronadete sina. Platiću vam koliko tražite.

Očekujem vas u Fort-Smitu. Adresa je: Peta ulica, broj 34. Molim vas, pomozite mi!

Vaša Simona Frolajks.

Sandans se zamisli.

Vероватно je general Majls ispričao dosta toga o Sandansu. Dobro ga je poznavao i znao je da je Sandansu uspelo da spase nekoliko ljudi, koje su zarobili Indijanci. Takođe mu je uspelo da iz zatvora spase neke nepravедно osuđene Indijance.

To je bilo vreme kad je Sandans verovao da ljudi moraju da žive u miru. Verovao je da za sve ima mesta u tim širokim prostranstvima. Zalagao se za mir i trudio se da izgladi sve nesporazume, kojih baš nije bilo malo.

Sve je učinio što je mogao, a na kraju se gorko razočarao. Nije uspeo da ostvari svoj san. Rat se nastavljao. Indijanci su pružali otpor kad su mogli i koliko su mogli. Kad bi ih zima ili glad savladali, povlačili bi se u skloništa i čekali bolja vremena. Bilo ih je sve manje.

Šanse za pobedu bile su sve manje.

Modernо opremljena vojska, dobro naoružana i uvežbana bila je suviše jak protivnik za promrzle, gladne i skoro goloruke Indijance.

Kad su uvideli da ništa ne mogu da učine, pristali su da se povuku u rezerve.

Sandans je svu svoju uštedevinu poslao u Vašington zalažući se da Indijanci dobiju osnovna prava. Koliko puta je samo rizikovao život da bi im pomogao.

Činio je sve, ali sve više je sumnjao da se bilo šta može učiniti. Postoji li bar neka mogućnost da se Indijancima pomogne? Da li će se neko u vladi zauzeti za njih?

Sad Indijanci više nisu ratovali, nisu ni gladovali, ali život u rezervatima teško da bi se tako mogao nazvati. Sandans je i dalje pomagao kad god može i koliko može.

Neko vreme je radio i za vojsku. Kad je uvideo da generali ne ispunjavaju obećanja data Indijancima, napustio ih je. Varali su Indijance, a varali su i njega.

Bilo je to još jedno razočaranje.

Smotao je pismo i ponovo ga stavio u džep. Nakon što je popužio cigaretu, opušak baci u vodu, uzjaha na konja. Krenuo je. Da bi bar malo zavarao trag, za slučaj da ga slede, jahao je nekoliko stotina metara kroz vodu.

Nešto kasnije je krenuo ka šumi. S obzirom na to da je već bio umoran i imao za sobom dan prepun uzbuđenjima, odlučio je da se bar malo odmori.

Našavši pogodno mesto, skide sedlo s konja i raširi čebe. Ipak, morao je da bude oprezan. Možda će se napadači ipak vratiti da ga potraže. U ruci je držao kolt.

Konja nije vezao. Nije to nikad radio, jer je bio siguran da se neće udaljavati. Čak je bio tako istreniran da ga je, poput psa, upozoravao na opasnost. Dobio ga je od Indijanaca na poklon. Ukoliko bi se napadači pojavili, konj bi ga rzanjem upozorio na opasnost.

Kad se probudio, počelo je da sviće. Odjahao je do potoka i okupao se. Čejeni su uvek vodili računa o čistoći. Po tome su bili poznati. Sandans je uvek plivao, kad mu se za to ukazala prilika. Čak i zimi. To su, takođe, bile osobine po kojim se Sandans razlikovao od Amerikanaca.

Nešto kasnije je skupio malo suvog granja i potpalio vatru. Znao je da je tako naloži da ima jedva dima. Toj veštini su ga naučili Indijanci.

Skuvao je kafu, popio je i nešto pojeo. Potom ugasi vatru i uputi se prema seвероистoku, gde se nalazio Fort Smit.

Zainteresovano je posmatrao okolinu. U ovim krajevima nije bio već nekoliko godina. Sve se izmenilo.

Kroz čitavu oblast su se protezali rezervati. Sve se ovde razlikovalo od mesta u šumi gde je proveo noć.

Široka reka je obilovala vodom. Bilo je tu i nekoliko jezera, a na severu se prostirala gusta šuma.

Kad su Indijanci i belci konačno sklopili mir, odlučeno je da se u tim krajevima podignu rezervati.

Sa svih strana su pristizali Indijanci. Bili su tu i Čejeni, Čiroki, Komanči, Apači i drugi. Indijanci su imali svoje nepisane zakone kojih su se pridržavali. Niko im nije bio potreban, da među njima održava red.

U drugom kraju rezervata bili su zatvoreni razbojnici, ubice, konjokradice i svi oni belci koji su se teško ogrešili o zakon.

Za njih je bio određen drugi režim. Bile su podignute visoke ograde, a stražari su danonoćno pazili na njih. Ovim delom logora upravljao je neki Isak Parker.

Njegovi pomoćnici su nekad i meseci-ma bili u poteri za banditima, pa se broj zarobljenika stalno povećavao.

Parker je imao svoje zakone, koje je sam donosio i isto tako sam i ukidao. Najstrožija kazna bila je smrt vešanjem, koju je on često i izricao.

Sandans odlučio da u Fort Smit uđe kad padne mrak. Zato se zaustavio nekoliko milja ispred grada. Nije želeo da ga neko vidi i prepozna, kad uđe u grad. Indijanaca se, doduše, nije plašio, međutim u Fort-Smitu je živio i izvesni Franc, kao i njegov nalogodavac Adolf Frolajks.

Kad se smrklo, ušao je u grad. Zaustavio se pred jednom prodavnicom. Vezao je konja i ušao.

Vlasnik je stajao iza tezge. Nije poznavao Sandansa. Ovaj kupi kapu da bi ispod nje sakrio svoju plavu kosu. Želeo je da ga eventualni prolaznici smatraju Indijancem, što, zbog njegovog tena, a nešto i zbog mraka, nije bilo neizvodljivo.

Potom se uputi ka staji.

Fort Smit je već tonuo u san. Na ulicama nije bilo mnogo prolaznika. Video je samo poneka kola i pokojeg zakasnelog jahača.

Indijanaca je bilo dovoljno u gradu, tako da na Sandansa niko nije obraćao pažnju. Ljudi su navikli da u grad dolaze nepoznati.

Pred stajom je ponovo vezao konja i ušao.

U jednom uglu staje ugleda mladića koji je bio zabavljen sipanjem petroleja u lampu. Momak je bio bos, na sebi je imao farmerice i plavu košulju. Sandans odmah zaključio da to nije vlasnik. Verovatno je vlasnik već otišao kući.

Mada je mladić imao kratku kosu, Sandans primeti da je Indijanac. Pretpostavljao je da je iz plemena Čeroki.

Čuvši da je neko ušao, momak se okrete i pogleda ga. S obzirom da je Sandans sakrio kosu ispod kape, mladić pomisli da je pridošlica Indijanac. Nasmeja se u znak pozdrava, a Sandans ga pozdravi na dijalektu Čeroka.

Momak odmah prihvati razgovor. Upita Sandansa šta želi, a ovaj odvrati:

— Konj je napolju. Uvedi ga u koral, napoj ga i daj mu sena i zob. Ali ne previše.

Dade mu napojnicu i novac za nedelju dana. Momak ostavi novac u fioku. Dok je bio time zabavljen Sandans skide kapu i ovaj iznenađeno zaključio s kim ima posla. Zapanjeno ga je gledao, pa reče:

— To si ti, Sandanse! Čuo sam dosta toga o tebi. Pokušavaš uvek da nam pomogneš i...

— Da, pokušavam, mada u poslednje vreme nemam baš mnogo uspeha. Ne dopada mi se uvek uloga koju imam, ali ako postoji šansa da se bilo šta uradi, ja ću je iskoristiti.

Momak je ćutao. Čekao je da čuje šta sve Sandans ima da kaže. Ovaj nastavi:

— Nemoj nikom da kažeš da si me video. Neki su već pokušali da me ubiju. Zato ne smeju da saznaju da sam stigao. Sakrij moje stvari i revolver. Daćeš mi ih kad se vratim.

Indijanac nije postavljao pitanja. Obećao je Sandansu da će uraditi kako je

tražio. Potom ga je ispratio na ulicu i uveo konja u staju.

Sandans ponovo stavi kapu.

Uskoro je ugledao restoran. Unutra je bilo malo posetilaca. Sede u ugao, koji nije bio jako osvetljen. Poruči stek, krompir i salatu, a potom i kolače.

Kapu nije skidao.

Nakon jela je popio šolju kafe i popušio cigaretu. Na ulici je bilo sasvim mračno. Sandans odluči da krene u akciju.

Platio je i izašao.

Preostalo mu je samo da nađe Petu ulicu, kako je Simona napisala u pismu.

Ulična svetla nisu bila upaljena, pa je nešto svetlosti na ulicu dopiralo kroz osvetljene prozore.

Nije morao dugo da traži. Pronašao je ulicu.

Kuća sa brojem 34 imala je dva sprata. Veoma je lepo izgledala i odmah se moglo primetiti da je nedavno izgrađena. Stanovnici te kuće su sigurno bili bogati.

Sandans je obišao kuću. Želeo je da sve vidi. Kroz jedan prozor u prizemlju je dopirala svetlost. Zavirio je unutra. Bila je to kuhinja. Unutra je posluga bila zabavljena pranjem sudova od večere.

U jednoj sobi na spratu je takođe gorelo svetlo. Sandans je pretpostavio da je to spavaća soba.

Ponovo se vratio na ulicu da pogleda kroz prozor u unutrašnjost kuće. Srećom, na ulici nije bilo prolaznika inače bi njegovo ponašanje sigurno izazvalo sumnju.

Pogledao je u sobu. Nameštaj je bio skupocen i moderan. U uglu se nalazio pisaći sto, a na podu su se nalazili skupi tepisi. U sobi su bile upaljene samo dve stone lampe, što je stvaralo u sobi prisnu i udobnu atmosferu.

U kaminu je gorela vatra, mada ni na polju nije bilo hladno. Čak je i jedan prozor bio otvoren.

Za pisaćim stolom je sedeo visok čovek. Bio je veoma krupan. Pušio je cigaru i proučavao neke papire pred sobom.

Na sebi je imao skupocenu košulju, belu poput snega i tamne pantalone, a na nogama kožne kućne papuče.

Sandans zaključio da ima oko četrdeset godina. Kosa mu je bila smeđa, a poseban izraz licu davali su tanki brkovi. Oni su i davali licu neku strogost, koju su imali ljudi u službi vojske.

Otvoriše se jedna vrata u dnu sobe i u njima se pojavi crnokosa žena. Bila je odevena u svilu. Sandansu zastade dah. Tako lepu ženu odavno nije video.

Čovek za pisaćim stolom ostavi papire i ustade.

— Došla sam da ti poželim laku noć, Adolfe. Umorna sam, Idem da spavam. Poljubila ga je, a potom on sede ponovo za pisaći sto, govoreći:

— Laku noć, Simona. I nemoj da zaboraviš da bez moje dozvole ne smeš da napustiš kuću!

Ona jetko odvrati:

— To svakako ne mogu da zaboravim. Upitno ju je pogledao:

— Imaš li neku primedbu, možda?

Naodlučno je zastala, pre no što je odvratila:

— Ne, nemam. Sve je u redu. Sve mi je jasno.

— Šta to znači?

Čovek je ljutito pogleda. Ona samo sleže ramenima.

— Ništa. Ti si sigurno u velikom poslu pa...

Prošla je pored lampe i pri toj svetlosti Sandans vide kako je uznemirena i neraspoložena. Kosa joj je padala po ramenima i izgledala je divno. Sandans nije mogao da shvati kako se prema takvoj ženi Dolfi, a to je očito čuveni Adolf Fro-lajks, odnosi tako drsko.

Tek što je žena izašla, začu se zvono na vratima.

Sandans se trže kao oparen. Zagledan u lepu Simonu nije ni primetio da je neko prošao blizu njega. Srećom, ni taj neko nije video njega.

Sandans se okrete, no više nikog nije bilo u blizini.

Jedan Indijanac požuri da otvori vrata došljaku. Već nekoliko sekundi kasnije u sobi se pojavio visok čovek. Bio je još viši od Dolfi, a kretao se nespretno poput slona.

Prišao je Dolfu, koji ga pozdravi i odmah upita:

— No, šta je, Franc? Jeste li ga sredi-li?

Franc besno opsova.

Pribrao se nakon izvesnog vremena i tad počeo da priča šta se dogodilo:

— Malo je nedostajalo da ga sredimo. Međutim, taj mešanac je lukav kao lisi-ca. Znali smo kojim putem će doći ova-mo i organizovali smo mu doček.

— I šta je bilo?

— Možda bi bilo bolje da smo odmah otišli u Fort Feterman i tamo sve obavili.

— Pa šta se dogodilo? Ispričaj već jed-nom!

— Pucao sam prvi, međutim imao je dobar zaklon. Na prevaru je namamio moje ljude i dvojicu ubio. Ta dvojica su bili najbolji.

— Koji su to?

— Marfi i Bak.

— Pa zašto ste se toliko zadržali?

— Mislili smo da nas prati. Morali smo da zavaramo tragove. Bili smo op-rezni.

— I? Da li vas je pratio?

— Nije. Više ga nismo videli.

Sandans je Franca prepoznao po gla-su. Bio je to glas čoveka koji mu je prete-ći govorio da se kloni Fort-Smita.

Dakle, sumnje su se obistinile. Franc i Dolf rade zajedno. Došao je na pravu adresu.

*

Sandans se povuče u senku. Više nije bilo potrebno da zaviruje kroz prozor. Video je i čuo dovoljno. Sad je bar znao ko su mu protivnici.

Mada je stajao nekoliko koraka dalje, kroz otvoren prozor je čuo nastavak raz-govora.

Frolajks je psovao poput kočijaša. Bio je van sebe od besa zbog neuspele akci-je.

— I šta sad? Kako si mogao da dozvo-liš da se to dogodi? Zar niste mogli ništa više da učinite?

— Ništa nisam mogao — pravdao se Franc.

— Sad moraš biti oprezan. Treba mot-riti na sve ulaze u grad. Čim stigne treba

ga zgrabiti. Ne sme se dogoditi da pono-vo izmakne.

— Misliš da će doći ovamo?

— Siguran sam u to. Njegov cilj je Fort Smit. Imali smo sreće što je moj čovek pročitao pismo koje je Simona uputila Sandansu. Zato sam znao šta nas čeka. Taj čovek je opasan, Franc! Može ozbilj-no da nam naudi.

— Znači, stvar je tako ozbiljna?

— Još kako! Tek smo počeli da prego-varamo i sad ne sme ništa nepredviđeno da se dogodi. Taj Sandans svuda gura nos, a uvek je pomagao Indijancima. Protiv nas je. To je ono o čemu moramo da vodimo računa.

Sandans je dosad samo slušao šta ta dvojica razgovaraju, međutim sad se po-novo približi prozoru i pogleda unutra.

Franc je sedeo u fotelji. U ruci je držao čašu s viskijem. Kad je ispio piće, ostavi čašu na sto. Frolajks mu dobaci cigare-tu, a zatim raširi neku mapu, koju su za-jedno proučavali. Franc je nekoliko mi-nuta proučavao neke detalje čuteći, a potom zaključio glasno:

— Dobro je. Čak je sve ispalo mnogo bolje nego što smo i mislili.

Frolajks mu nešto odgovori, međutim Sandans nije uspeo da čuje ni reč. Na to je Franc samo slegnuo ramenima i spus-tio kartu na sto. Dolf ga je pažljivo po-smatrao.

Franc se protegli i reče:

— Umoran sam, Dolf. Kad sam sti-gao kući, bio sam toliko iscrpljen da sam nekoliko sati spavao. Nisam mogao ni da se pomerim, toliko sam bio umoran.

Tek sad je Sandans primetio da je i Franc svečano obučen. Na sebi je imao tamne pantalone i uštirkanu belu košu-lju sa volanima. Posmatrajući Franca, Sandans zaključio da je ovaj preplanuo od sunca i zdravog izgleda, za razliku od Dolf-a koji je bio nekako bled. Moglo bi se reći nekako bolesno bled.

Njihov međusobni odnos je bio ortač-ki. Tako su se ponašali jedan prema dru-gom. Iz njihovog razgovora ne bi se moglo zaključiti da je u njihovom poslu Frolajks gazda, a da Franc isključivo iz-vršava naređenja.

Možda je Franc bio zadužen za one prljave i grube poslove, a Frolajks za one finije, no u svakom slučaju su bili ortaci.

Uto Frolajks zamišljeno predloži:

— Možda bi trebalo da angažujemo Indijance.

— Zašto?

— Pa da ga pronađu. Ti divljaci imaju neko šesto čulo i možda bi ga pronašli pre nego ti.

— U to sam potpuno siguran. Pronašli bi ga pre mene, ali da li bi ga izručili nama, to je pitanje. Ja im ne verujem.

— Dobro, radi kako hoćeš.

— Imam dobre revolveraše. Vični su tom poslu i znaće šta im je činiti. Ne bih ni smeo da angažujem Indijance, jer oni ne bi hteli da rade sa Indijancima. Imaju iskustva iz rata i ne veruju im.

Franc popuši još jednu cigaru, a potom ustade i natoči sebi još jedno piće. Frolajks pade za njim. Nešto su razgovarali, ali Sandans nije više mogao da ih čuje.

Smejali su se i nazdravljali jedan drugom.

Iznenada, Sandans začu pucketanje granja. Neko je bio u blizini. Ugledao je senku i hitro se udalji od prozora, međutim, ovaj ga je već video i viknuo:

— Hej, šta radiš tu? Ne mrdaj inače. . .

Pridošlica je otkočio revolver. Sandans se saže i poput tigra se baci napadaču u noge. Istovremeno odjeknu pucanj. Sandans gotovo oseti toplinu kuršuma koji prozuja iznad njega. Napadač se sruši. Sandans mu uze kolt iz ruke i snažno ga udari. Protivnik je bio bez svesti.

Franc otvori prozor i viknu:

— Berni, jesi li to ti? Šta se dogodilo?

Berni nije mogao da odgovori. Bio je bez svesti, jer Sandansov udarac je bio veoma snažan.

Sandans potrča što je brže mogao ka sporednoj ulici. Znao je da će ovaj događaj izazvati uzbunu, a nije smeo da dozvoli da ga uhvate. Kako je samo mogao da bude toliko neoprezan!

Potrčao je u paralelnu ulicu, a potom se ponovo vratio do kuće. Morao je da vidi šta se događa, kako ga ništa ne bi iznenadilo.

Došao je u blizinu kuće, ali sad nije smeo da prilazi suviše blizu, jer su ukučani bili upozoreni na prisustvo nepoželjnih gostiju.

Ispred kuće su bila vezana dva osedlana konja. To je značilo da su Franc i Berni došli zajedno. Dok je Franc razgovarao sa Frolajksom, Berni je stražario i pazio da neko nepoželjan ne pride kući. Tako je primetio Sandansa.

Već po drugi put iste večeri Sandans je bio ljut na sebe zbog neopreznosti. To je zaista moglo skupo da ga košta.

Franc je izašao iz kuće da pogleda šta je sa Bernijem. Verovatno je Berni još uvek bio bez svesti, jer ga Franc podiže kao dete i odnese na verandu. Spustio ga je na tle i ušao u kuću.

Sandans pomisli da bi sad bilo interesantno čuti o čemu razgovaraju Franc i Dolf, ali zaista nije smeo toliko da rizikuje i približi se kući. To bi bilo suviše opasno.

Nakon nekoliko minuta, Franc izađe na verandu. Pratio ga je Frolajks sa lampom u ruci. Franc uze kofu punu vode i izruči je na Bernija. Berni se uspravi, a Franc mu dade da otpije gutljaj viskija.

Kad se pribrao, Berni ustade i posrćući se uputi ka konjima. Franc ga je pratio. Pomogao je Berniju da uzjaše, a potom uzjaha i sam.

Udaljili su se kasom niz ulicu.

Frolajks uđe u kuću.

Sandans se nadao da ga Berni nije prepoznao. Sve se odigralo suviše brzo da bi ga dobro video. Međutim i Franc i Dolf su pretpostavljali o kome se radi. Zato će sad biti mnogo oprezniji. Sandans je znao da će već nakon kratkog vremena oko kuće biti postavljene straže.

Frolajks je svakako hteo da spreči svoju lepu ženu da razgovara sa Sandansom. To je Sandans dobro znao. Zato je shvatio da je sad jedina prilika da razgovara sa Simonom. Ako to sad ne uradi, već nakon nekoliko sati to više neće biti moguće.

Prišao je kući, ali sad ne sa ulične strane. Obišao je kuću i ponovo ugledao na spratu jedan osvetljen prozor. Nadao se da je to Simonina spavaća soba.

Ali kako doći do nje?

Srećom u blizini kuće je rastao visok hrast. Jedna grana je bila toliko blizu da bi bez mnogo napora mogao da ude kroz prozor u sobu.

Tako je i učinio. S lakoćom se uspeo na hrast i preko grane dospeo u blizinu osvetljenog prozora.

Pogledao je unutra.

Lepa žena, koju je maločas video dole u dnevnoj sobi, sad je nervozno šetala po sobi. Na sebi je imala spavaćicu, a preko nje kućnu haljinu.

Sandans odlučio da sačeka. Nije smeo ovako da upadne u sobu, jer bi žena možda od straha vrisnula, a to bi privuklo pažnju ukućana.

Čekao je.

Žena stade pokraj toaletnog stola, uze četku i počeo da četka kosu. Činilo se da je potpuno odsutna i da uopšte nije svesna svojih pokreta.

Konačno je ostavila četku, prišla vratima i zaključala ih. Tek tad skide kućnu haljinu i leže u krevet.

Sandansu je bilo neprijatno što mora da je uznemirava u ovakvim trenucima, ali znao je da sad mora da razgovara s njom.

Simona smanji svetlost lampe, tako da je sad samo plamičak osvetljivao unutrašnjost sobe. Činilo se da joj se uopšte ne spava, jer je stavila ruke ispod glave i zagledala se u tavanicu.

Sandans polako uđe. U tri koraka je bio do kreveta i rukom zatvori Simoni usta. Ona ga zapanjeno pogleda. Oči su joj bile boje ljubičice. Bila je uplašena, ali Sandans je znao da neće vikati. Ipak je umiri rečima:

— Ne plašite se. Ja sam Sandans. Pisali ste mi i pozvali me da dođem. Govorite tiho da nas niko ne čuje.

— Sandans!?

— Da. Vaš muž je na žalost na svaki način hteo da spreči moj dolazak. Već su njegovi ljudi pokušali da me ubiju.

Simona je bila mirna.

— Za trenutak ste me uplašili, Sandanse. Ali vi i ne slutite koliko sam srećna što ste došli.

— Najpre moram nešto da vas upitam. Ko je Franc?

— Franc Berger? Pretpostavljam neki razbojnik. Ne mogu ni da ga vidim. Ali ne znam kako...

— Već smo se sreli. Hteo je da me ubije. Da li ste nekom ispričali da hoćete da mi pišete?

— Ne. Moj muž je odmah bio protiv toga da vas pozovem. Ali, to već znate.

— Da, poznato mi je.

— General Majls mi je rekao da mi samo vi možete pomoći. Dao mi je adresu izvesne Barbare Kolfaks u Vašingtonu. Ona me je obavestila da će moje pismo poslati u Fort Feterman.

— Znači tako je to bilo.

— Da. Već sam izgubila svaku nadu da ćete doći. Prošlo je od tada toliko vremena. Moj muž je pronašao pismo kod Barbare i zabranio mi da izlazim iz kuće.

— Nije mi jasno zašto ne dozvoljava da nadete svog sina.

— To ne znam ni ja. Znam samo da Franc i on rade nešto što je direktno ili indirektno vezano sa Indijancima. Adolf ima dobre veze u Vašingtonu i...

— Hm. Da li ste baš sasvim sigurni da su vašeg sina kidnapovali Indijanci?

— Nisam, ali moj sin je bio veoma radoznao dečak. Hteo je da upozna Indijance i da sazna kako žive i čime se bave. Ne znam šta se dogodilo. Nadam se da je još uvek živ. Ova neizvesnost je užasna.

— Ako je kod Indijanaca, onda nemate razloga da se brinete, Simona.

— Mislite?

— Dobro poznajem Indijance. Oni su veoma brižni roditelji i jednom radoznom detetu sigurno ne bi učinili ništa nažao. Pokušaću da saznam šta se dogodilo.

— Kako ćete to učiniti?

— Najpre moram da pronađem neki trag. Ukoliko je kod Indijanaca, ja ću to sigurno saznati.

— Hvala vam.

Simona uzdrhta od sreće. Ponovo je verovala da će pronaći sina. Ustala je i spontano zagrlila Sandansa. Nežno ga je poljubila i još jednom ponovila:

— Hvala vam, Sandanse!

Sandans se nasmeja. Taj gest ga je dirnuo. Simona je zaista bila divna žena.

Na kraju je još upita:

— Vaš muž je Nemac, zar ne?

— Primetili ste to?

Sandans se nasmeja.

— Pa to se odmah primeti.

— Da, mada je već dosta dugo u Americi.

— Vaš prvi muž je poginuo u ratu protiv Nemaca, zar ne? I uprkos tome udali ste se za Nemca?

— Kad sam ga upoznala, nisam znala da je Nemac. Mislila sam da je Švajcarac, a kasnije, kad sam saznala, nije mi smetalo. Kad sam Adolfa upoznala, rat je već bio završen. Svideo mi se i mislila sam da će biti dobar otac mom Rolandu.

— I da li je ispunio vaša očekivanja?

Tužno se nasmešila.

— U početku je sve bilo u redu. Bio je dobar i verovala sam da ću ponovo biti srećna. Ali...

— Sad više nije tako?

— Dugo već nije tako. Adolf se promenio. Postao je grub, sebičan. Više me ni ne primećuje. Koliko sam čula, ima prijateljicu kod koje provodi dosta vremena i...

Sandansu bi neprijatno. Dirnula ga je sudbina ove žene, no suviše su se malo poznavali da bi mu ona pričala sve te detalje iz svog života. Zato promeni temu.

— Imate li dečakovu fotografiju?

— Da, odmah ću vam pronaći jednu.

Požurila je ka komodi i iz jedne ladice izvadila fotografiju. Pružila mu je i tiho rekla:

— Dovedite mi sina, Sandanse! Preklinjem vas!

— Učiniću sve što mogu.

— Imam nešto ušteđevine. Sve ću vam dati. Ako ga pronadete, bogato ću vas nagraditi.

— Nadam se da će sve biti u redu.

Netremice ga je posmatrala. Činilo se kao da proučava svaku crtu na njegovom licu. Počela je da veruje da će uskoro zagrliti sina. Sandans je za nju sad bio jedina veza sa svetom. Bio je to čovek kome može verovati i koji će joj pomoći.

Ponovo ga je zagrlila.

Sandans se za trenutak zbuni. Simona je bila lepa žena i njena blizina ga je uznemiravala. Sem toga, okolnosti u kojima se nalazio nisu dozvoljavale neopreznost.

Nežno je pogladi po kosi i reče:

— Doći ću uskoro opet. Veruj mi, sve će biti dobro. Znam kuda treba da idem.

— Čekaću te — prešla je i ona na ti.

— Interesuje me čime se bave tvoj muž i Franc. Zašto su hteli da me ubiju? To moram da saznam. Ako im moje prisustvo toliko smeta, onda mora da je neki ozbiljan posao u pitanju. Da ih ne bih razočarao, malo ću se pozabaviti tim problemom.

— Ja ne znam ništa o tim poslovima. Nisam se nikad trudila da saznam detalje, no nisu ni oni preda mnom ništa govorili. Kad bih ja ušla u sobu, razgovor bi se prekidao. Adolf je bio čak veoma grub, kad bih ušla bez poziva u sobu. Očigledno je nešto važno u pitanju. No, ja sam uvek bila zabavljena svojim mislima i brigom za sina pa nisam ni obraćala pažnju na njihove razgovore. Ko zna čime se bave?

Tog trenutka se začu topot konja. Nekoliko jahača je stiglo pred kuću. Jedan od njih je glasno izdavao naredjenja. Znači, pojačanje je stiglo.

Sandans prošaputa:

— Ti lezi, Simona. Ako te neko nešto pita, reci da si spavala i da ništa nisi čula.

Odmah ga je poslušala.

Sandans požuri ka prozoru i spusti se na granu. Baš kad je hteo da se spusti na tle, začu da neko dolazi. Pritajio se i jedino mu je ostalo da se nada da ga neće primetiti.

Čovek zastade ispod drveta i pogleda gore ka prozoru Simonine sobe. Tog trenutka je i Simona ugasila lampu u sobi. Znači, Adolf je izdao naređenje da se pazi na Simonu. Verovao je da će Sandans stupiti s njom u vezu.

Stražar uperi lampu prema drvetu na kojem je bio Sandans. Svetlost lampe je obasjala guste hrastove grane, ali, srećom, Sandans je bio dobro zaklonjen. Nadao se da će se revolveraš udaljiti.

Morao je da čeka, mada mu baš nije bilo udobno.

Vremé je prolazilo, ali čovek se nije micao.

Sandansove oči su se već privikle na tamu. Ispod hrasta je video čoveka sa puškom u ruci. Ovi se zaista ne šale, pomisli. Čini se da je Franc angažovao dosta ljudi da pronadu Sandansa. Mora da je u pitanju neki velik posao za koji ne sme da se sazna. Čime li se to bave? Ove misli su se motale Sandansu po glavi, mada je najpre morao da razmisli kako da se izvuče iz situacije u kojoj se našao.

Možda će čovek ipak otići. Nije smeo još ništa da preduzima jer puška u rukama stražara je bila spremna.

Tad se otvoriše jedna vrata i neko viknu:

- Džordže, da li si pronašao nešto?
- Ne, mislim da ovde nije bio.
- Pregledaj tle ispod prozora. Možda ćeš nešto pronaći. Nikad se ne zna. . .

Džordž ponovo upali baterijsku lampu i počeo da pretražuje ispod hrasta.

Sandans je znao da mu se sad ukazala prilika da ga napadne. Možda bolju priliku neće imati.

Pripremio je nož za svaki slučaj. Dok je čovek bio sagnut i pretraživao tle, Sandans skoči na njega i snažno ga udari.

Bandit pade, no pre no što se srušio povuče oroz. Odjeknu strahovit pucanj iz puške. Blesak za trenutak ošamuti Sandansa, no morao je brzo da se sabere i što pre pobjegne.

U kući su bili ostali revolveraši. Tek što je pucanj odjeknuo, počеше da izlaze.

Sandans potrčao. Ukoliko se ne izgubi za nekoliko minuta, verovatno mu to više neće poći za rukom.

Sa svih strana su dopirali glasovi. Mnogi banditi su imali baterije u rukama.

Neko je viknuo:

— Eno ga! Uхватите ga! Ne sme nam pobeći!

U toj gužvi najglasniji je bio Franc Berger. Užurbano je izdavao naredjenja. Činilo se kao da se radi o njegovoj glavi. Zašto mu je bilo toliko važno da uhvati Sandansa? Da li je sve to zbog Simoni-nog sina, ili je nešto mnogo veće u pita-

nju. Sandans zaista nije imao vremena za razmišljanje.

*

Sandans preskoči ogradu. Srećom, ulične svetiljke nisu bile jake i nisu osvetljavale veliku površinu.

Dok je trčao, iznenada primeti da je jedan bandit pred njim. Pre no što je Sandans uspeo da reaguje, ovaj povuče oroz na koltu. Sandans oseti oštar bol u ruci. Pogodio ga je! No, već nakon nekoliko sekundi napadač je bio savladan i ležao je bez svesti. Sad je Sandans imao revolver.

Pucanj je privukao i ostale bandite.

Franc je vikao:

— Uхватите ga! Nespretnjakovići! Vidite koliko vas je i još će uspeti da vam pobjegne!

Sandans stisnu zube. Ruka ga je bolela, no morao je dalje. Potrčao kroz žbunje ka sporednoj ulici.

Tek kad mu se činilo da ga više ne prate i da je bezbedan, zastao je. Rana je krvarila.

Pošao je ka staji, trudeći se da izgleda kao običan prolaznik. Izbegavao je osvetljena mesta. Srećom, prolaznika u to doba više nije bilo.

Poneki zakasneli jahač nije obraćao pažnju na Sandansa misleći verovatno da je pijan.

Razmišljao je o Simoni. Nadao se da neće priznati da je videla Sandansa. Ukoliko bude ubedljiva, Frolajks ne može ništa da preduzme. Još uvek ne može ništa da dokaže.

To što je bio na drvetu kod Simonine sobe ne znači da je već bio u sobi. Možda je tek pošao k njoj. Sve ove misli su se vrzmale po Sandansovoj glavi.

Činilo mu se da nikad neće stići do staje. Sad mu je to bilo daleko. Verovatno i zbog rane koja ga je bolela.

Konačno je stigao. Nasloni se na ogradu da malo odahne. U improvizovanoj kancelariji je još uvek gorelo svetlo. Verovatno je mladić dremao.

Tek što je Sandans pokucao, mladić skoči. Proturlja oči i pogleda ka prozoru. Odmah je prepoznao Sandansa. Pokaza

mu ka vratima. Odmah je pošao da ih otključa.

Kad je Sandans bio kod vrata, mladić ih je već otvorio. Ovaj posrćući uđe unutra.

Mladi Indijanac je u ruci držao lampu. Odmah je primetio da nešto nije u redu. Kad je ugledao krv, zapanjeno reče:

— Sandanse! Ranjen si!

— Nisam teško ranjen. Slušaj, moraš mi pomoći.

— Hoću! Samo kaži šta treba da uradim.

— Donesi mi moje stvari i osedlaj konja.

— Kuda ćeš sad?

— Idem preko reke na Indijansku teritoriju. Zapamti, ti me nisi video!

— Ništa ne brini. Ja te neću odati.

Nakon što ovo reče, mladić otrča po Sandansove stvari i požuri da mu osedla konja.

Sandans je čekao u kancelariji. Sede za sto, uze olovku i papir i počeo da piše tekst telegrama. Uputio ga je na Barbaru Kolfaks. Tekst je glasio:

»Molim obavest i detaljne podatke o Adolfu Frolajksu. Odgovor pošalji na ime: Džon Olifant, Fort Smit, Arkanzas. Neko će ga preuzeti.«

Nije se potpisao. Barbara će već znati ko šalje telegram. Imao je poverenja u nju i znao je da će pronaći sve potrebne informacije o Adolfu.

Na drugom papiru je napravio punomoć, koji je adresirao na telegrafistu u Fort-Smitu. Napisao je: »Molim vas predajte telegram donosiocu ove punomoći. Džon Olifant.«

Kad je ovo završio pogledao je u koral da vidi da li je Indijanac osedlao konja. Upravo je završavao. Stavio je Sandansov prtljag na sedlo i izveo konja na ulicu.

Sandans požuri za njim. Morao je da krene.

Iz torbe izvadi bocu sa viskijem i popi gutljaj. Indijanac ga je zapanjeno gledao. Sandans nije zaboravio da je zabranjeno unošenje alkohola na indijansku teritoriju. Zato pruži bocu mladiću govoreći:

— Uzmi, dobro će ti doći. Svakako ne smem to da nosim sa sobom s obzirom da idem u rezervat.

Indijanac mu reče:

— Treba da previješ ranu.

— Tačno. Donesi mi čiste vode i čistu maramu.

Mladić potrča i već nakon nekoliko minuta donese sve što je naređeno.

Sandans malo ispra ranu i Indijanac je poli viskijem. Nakon toga veza ranu maramom. Sandans se nadao da će sve biti u redu.

Upita Indijanca:

— Znaš li gde je pošla?

— Da, zašto?

— Treba da predaš telegram.

— Nikad nisam bio unutra.

— Sad ćeš otići i predati jedan telegram. Naravno o njemu ne govori nikom ni reč. Niko ne sme da zna da si ga poslao.

— Dobro. Biće sve u redu.

— Za dve do tri nedelje ćeš ponovo otići na poštu. Tad će već stići i odgovor.

— Hoće li mi ga telegrafista dati?

— Hoće jer ćeš imati moju punomoć. Potpisao sam punomoć kao Džon Olifant.

— Šta da radim s tim?

— Ja ću već naći način da dođem do tebe i uzmem ga. Stanuješ li u Fortu?

— Stanujem u staji. Ali ako hoćeš mogu ti odgovor doneti u rezervat. Imam tamo poznanika.

— Ne znam još. O tome ću te obavestiti kad bude vreme. Javiću ti se.

Sandans popi još jedan gutljaj pića, a potom ponovo dađe bocu mladiću. Znao je da u njega može imati poverenja.

Dok je Sandans pripaljivao cigaretu, mladi Indijanac otvori ladicu i uze novac. Pri tome je rekao:

— Treba da ti vratim novac. Platilo si za čitavu nedelju, a ostao samo jednu noć.

— Zadrži novac. Treba da platiš telegram, a ostatak zadrži za sebe. U svakom slučaju, ja sam još uvek tvoj dužnik. Mnogo si mi pomogao.

Mladić se namršti.

— Tebi bih uvek pomogao. Zato ne treba da mi platiš. Ja znam sve o tebi i koli-

ko si učinio za nas. Tebi moram da pomognem kad god se za to ukaže prilika.

— Hvala ti, ali imaćeš ti drugih troškova. Zato zadrži novac. Sad idem u dolinu Taleke. Ko je sad tamo poglavica?

— Beli ljudi ga zovu Sokolovo Oko. Mi smo navikli na to ime pa ga i mi sad tako zovemo.

Sandans se ponovo zahvali. Već nakon nekoliko minuta je uzjahao na konja i mahnuvši Indijancu u znak pozdrava, pošao iz grada.

Ponovo je postojala opasnost da ga neko vidi. Izbegavao je osvetljena mesta. Iz daleka je video da su saluni osvetljeni, i čula se muzika. Ljudi su se zabavljali do kasno u noć.

Neopaženo je izašao iz grada. Uputio se na jugoistok ka reci. Rezervat je u blizini i neće mu trebati mnogo vremena da stigne.

Srećom, u to doba godine reka nije obilovala vodom, pa nije bilo teško preći na drugu stranu. Već nakon nekoliko minuta je bio na drugoj obali.

Noć je bila tiha. Sandans oseti umor. Morao je da se odmori i zato potraži pogodno mesto.

Odlučio je da to bude pokraj velikog jezera. Raširio je čebe i nakon što je skiniuo sedlo sa konja, leže da se odmori.

*

Ujutro se Sandans obukao poput Indijanca. U svojoj torbi, koju je uvek nosio sa sobom, imao je Indijansko odelo i oružje. Tu je bilo sve što mu je potrebno.

Između ostalog bio je tu i luk i strela. Ovo oružje se više nije ni upotrebljavalo. Od kada je počeo rat sa belim ljudima, Indijanci su upoznali moderno oružje. Naravno, odmah se razvila trgovina i Indijanci su tajnim trgovcima plaćali zlatom za puške. Luk i strelu koristili su samo za lov, a u poslednje vreme su i na to zaboravili.

Posebno draga uspomena bila mu je ukras do perja. Svako pero u tom nizu je imalo posebno značenje i podsećalo ga je na neku bitku koju je vodio sa Čejenima protiv njihovih neprijatelja.

Kad je stavio na sebe sve indijanske ukrase, nacрта na licu i grudima znake koje su nosili Čejeni.

Za pojas je zadenuo kolt. Znao je da će mu biti potreban. Potom spakova stvari koje je skinuo.

Ovo prerusavanje je Sandansu bilo važno koliko zbog Indijanaca kojima se uputio, toliko i zbog eventualne potere. Znao je da se Franc Berger neće lako predati. Iz dosadašnjeg njegovog ponašanja Sandans je mogao da zaključi da je Francu veoma stalo da ga ukloni.

Nadao se da će Barbara saznati nešto što bi moglo da bude interesantno i što bi mu otkrilo kakvim se mutnim poslovima bave Franc i Adolf.

Kad je sunce izašlo, Sandans je već uzjahao konja i pošao ka dolini Taleke.

Pronašao je neki trag pokraj jezera i pratio ga je. Nadao se da vodi do indijanskog logora. Pošto odavno nije bio u ovim krajevima, nije se baš najbolje snalazio. Indijanci su takode veoma često menjali mesto boravka, mada je teritorija na kojoj su se smeli kretati bila ograničena.

Pred Sandansom se ukaza zelena dolina, oivičena sa tri strane brdima. Dolina je bila velika i pregledna. Sandans je znao da se tu krije opasnost. U slučaju nekog napada nije se mogao nigde skloniti.

Ako mu je Franc Berger sa svojim ljudima na tragu, ova dolina bi bila idealno mesto za napad.

Sandans nije znao šta da radi. Znao je da može da ide i obilaznim putem, no to bi mu oduzelo mnogo vremena. A ni ti putevi nisu bili bezbedni. U ovim krajevima je putnika na svakom koraku vrećala opasnost. Bandita i razbojnika je bilo mnogo. Takvi ljudi su ubijali i samo zato da bi prisvojili konja ili nešto oružja.

Odlučio je da pređe dolinu. Morao je to da učini što brže bez zadržavanja.

Obode konja i galopom pojuri kroz preriju.

Odahnuo je kad je stigao do drveća koje mu je već pružalo nekakav zaklon.

Ali, konj tiho zarza osetivši miris dima.

Sandans dohvati luk, međutim tog trenutka se pred njim pojavi čovek sa vinčesterkom. Odmah mu se obrati:

— Zdravo, poglavico! Divno jutro, zar ne?

Sandans odmah zaključio kojoj vrsti ljudi pripada njegov sagovornik. Bio je prljav, neobrijan, a moglo se videti da je popio dosta viskija, mada je bilo jutro. Ali puška mu je bila očišćena i podmazana. Sandans je za nekoliko sekundi sve video.

Čovek se nasmeja pokazujući pri tom da mu nedostaju dva prednja zuba.

Sandans je nepomično sedeo u sedlu. Čutao je.

— Sjaši! — naredi čovek. — Možeš dobiti šolju kafe. Ponudiću te i komadićem slanine. Razumeš li engleski?

Sandans se ponašao kao da ga ne razume. Nepomično ga je gledao i čutao. Mogao je lukom i strelom ubiti tog čoveka pre no što bi stigao da podigne vinčesterku i uperi je na njega, međutim to nije učinio iz drugog razloga.

Čovek ga je i dalje ispitivao:

— Jesi li Čeroki?

Sandans odmahnu glavom praveći se da je uvređen što ga beličevski svrstava u to pleme.

Ovaj se nasmeja i glavom pokaza ka vatri gde je stajalo lonče sa kafom.

Sandans nije imao ništa protiv da popije kafu, međutim ono što ga je brinulo bilo je pitanje: da li je taj čovek sam?

Uskoro je dobio odgovor. Sandansov konj zarza, a kao odgovor se začu rzanje nekoliko konja. Sad je bar znao na čemu je.

Nekoliko minuta kasnije Sandans začu pucketanje grančica iza leđa. Hitro se okrenu i ugleda čoveka. Taj je držao uperenu pušku u Sandansove grudi. Odmah naredi:

— Ruke u vis, poglavico! Sjaši! Ne pravi nikakve gluposti, jer ćeš požaliti!

*

Sandans ga poslušao. Podiže ruke i sjaša. Banditi se nisu čudili tome što ih je razumeo. Verovatno su mislili da su ga na to naterali puška i preteći glas.

Sad se pojavi i treći član ove družine. On je u rukama takode imao pušku. Bio je stariji od prve dvojice koje je Sandans već upoznao. Kosa mu je bila potpuno sedefasta.

Sandans baci luk na tle. Čekao je dalji razvoj situacije. Znao je da ne sme ništa da preduzme dok ne bude sasvim siguran da može da ih savlada. Trenutno nije imao nikakvih šansi.

Čovek kojeg je Sandans prvog video, obrati se sedokosom pokazujući Sandansovog konja:

— Šta kažeš, Pape? Pogledaj kakvo je to grlo. Mislim da bi za njega mogao da dobiješ bar hiljadu dolara. Odmah se vidi da dosta vredi.

Pape odmah odvrati:

— Mogao bih lako da dobijem i dve hiljade. Međutim, ne nameravam da ga prodam, Hari. Zadržaću ga. Znaš i sam da moramo da požurimo. Već smo se ovde suviše zadržali, a potera nam je za petama.

— Imaš pravo, moramo da požurimo.

— Imali smo peh sa Esmeraldom i već sam se plašio da će nas potera stići.

Hari odmah upita:

— A šta ćemo sa Esmeraldom?

— Daćemo je poglavici u zamenu za njegovog konja. Pošteno, zar ne? U svakom slučaju, dobro je prošao. Mogli smo ga i ubiti, no poštedit ćemo mu život i zato treba da nam bude zahvalan. Šteta što nas ne razume.

Hari se nasmeja.

— Zašto ga ne ubijemo. Znaš i sam da mrtva usta ne govore. Možda bi nas mogao otkucati poteri.

Sad se javio i treći član bande govoreći:

— Hari ima pravo, Pape. Najbolje bi bilo da ga ubijemo. To nam bar nije teško.

Pap se ipak nije složio sa svojim ortacima.

— Ne, to nije pametno. Kako možete tako da se ponašate. Ko zna šta bi bilo s vama da nije mene.

Hari je i dalje s interesovanjem posmatrao Sandansa. Sa svoje strane, Sandansu je već bilo lakše, jer je zaključio da nema posla sa Bergerovim ljudima.

Oni bi sigurno pucali bez upozorenja. Ova trojica su sigurno bili prestupnici, koji su negde opljačkali banku i sad beže pred poterom šerifa Parkera.

Pap zaključio:

— Ovak i nije pravi Indijanac. Vidite da ima plavu kosu i oči. Sigurno je mešanac. No, to se nas ne tiče. Kapi, donesi stvari da konačno krenemo.

Kapiju se očigledno nije žurilo. Pono-vo pažljivo pogleda Sandansa i reče:

— Ja ga ne bih pustio tako lako. Uopšte te ne razumem, Pape. Zašto da ga ne ubijemo?

Sad se Pap već naljutio. Odmerio je svog ortaka i kroz zube procedio:

— Ti baš ne znaš da misliš. Ili nećeš da misliš. Znaš li da smo na indijanskoj teritoriji, budalo. Indijanci nas neće dirati sve dok mi ne diramo njih. Šta misliš šta bi nam uradili kad bi videli da smo ubili jednog njihovog?

— Nisam na to mislio.

— Nisi ti ništa mislio. Imali bismo na vratu čitavo pleme. Bolje bi bilo da si obavio posao koji ti je bio poveren. Ni tad me nisi slušao.

— Ali ja...

— Rekao sam ti da ubiješ onog blagajnika, a ti si se toliko zbunio da si ga samo ranio i taj nas je lepo opisao šerifu, pa sad moramo da bežimo glavom bez obzira.

Sandans se ponašao kao da ga se njihov razgovor uopšte ne tiče. Pravio se da ne razume ni reč od njihovog razgovora.

Papova reč se slušala, jer Kapi gundajući pođe da donese prtljag.

Nekoliko minuta kasnije se vratio vodeći tri konja. Dva konja su bila dobra, a treći je hramao.

Znači, to je bila Esmeralda, razmišljao je Sandans. Zbog nje nisu mogli da pobegnu. Zato je Pap nameravao da uzme Sandansovog konja. To će biti prava prilika za obračun sa banditima, razmišljao je dalje Sandans. Vrlo dobro je znao šta će se dogoditi kad Pap pokuša da uzjaše njegovog ždrebac.

Kapi i Pap su skinuli Sandansov prtljag sa konja i stavili drugo sedlo. Hari je pri tom netremice gledao Sandansa.

Kad je sve bilo gotovo, Pap uze pušku i pride Sandansovom konju. Zatim naredi:

— Hari, pazi na Indijanca dok ja ne uzjašem. Onda ću ga ja već imati na nišanu. Ako pokuša nešto da učini, pucaj. Ali, zapamti! Pucaj samo ako moraš.

Pap uze uzde, međutim Sandansov konj pokuša da ga ujede za ruku. Pap uplašeno trže ruku psujući.

— Prokleta životinja! Kapi, zategni mu uzde. Pomozi samo dok se ja ne popnem. Već ću ja njega obuzdati, samo da budem u sedlu.

Kapi ga poslušao. Zateže uzde tako da ždrebac više nije mogao da okrene glavu.

Međutim, to nije bilo sve. Ždrebac se tek sad prope, tako da je Kapi ispuštio uzde i pao. Ždrebac ga prednjim nogama udari u grudi, potom stražnjim nogama udari Papa u glavu. Oba bandita padoše kao pokošeni.

Hari uplašeno opsova i uperi revolver u konja, međutim istog trenutka Sandans izvadi nož i munjevito ga baci na Harija. Bandit pade.

Pap i Kapi su ležali bez svesti.

Sandans je znao da će potera uskoro stići. Obavio im je jedan posao. Takvi banditi, kakvi su bili ta trojica, svakako bi završili na vešalima.

Pokupio je svoje stvari, ponovo osedlao konja i pripremio se da nastavi put.

Nakon nekoliko milja se zaustavio da malo osmotri okolinu. Popeo se na visoku jelu i u daljini ugledao karavan.

Čekao je da mu se približe kako bi mogao da ih osmotri. Da li je to potera?

Izbrojao je šest jahača. Iza njih su išle mazge, koje su vukle kola. Sandans zaključio da su bili u rezervatu. Znao je da ljudi iz Fort-Smita ostaju često i po nekoliko nedelja u rezervatu i zato su kolima prevozili stvari koje su im bile potrebne.

U svakom slučaju, nije želeo da ih sretne.

Nastavio je ka dolini Teleke.

Bilo je već podne kad je stigao do jezera. Voda je bila bistra i Sandans odmah odlučio da se osveži i odmori konja. Svuda okolo je bila sveža trava, a drveće je pružalo udobnu senku.

Nakon jedan sat, odluči da nastavi put.

Jahao je do večeri.

Bio je već u blizini doline, međutim, pošto je već padalo veče, zaključi da je pametnije da sačeka jutro pre no što uđe u selo.

Ujutro je zaobišao dolinu, jer je odlučio da uđe u selo sa suprotne strane.

Ostavio je konja negde u šumi i pešice nastavio put.

Negde oko podne je ugledao indijansko selo. Dopузao je do ivice visoravni i osmotrio svaki detalj u selu.

Deca su se igrala, a stari ljudi su pušili lule u hladovini. Žene su bile zabavljene pripremanjem ručka.

Mladića nije bilo u selu. Sandans je pretpostavio da su otišli u lov.

U naselju je bilo dosta pasa. Sandans je imao sreću da ga još nisu osetili, jer je vetar duvao na suprotnu stranu.

Tek što je Sandans odlučio da se spusti u selo, zalajale psi.

Neko je dolazio. Stranci!

Psi pojuriše ka izlazu iz naselja. Dva jahača su dolazila iz pravca Fort-Smita.

Jahači su bili dobro naoružani. U rukama su držali puške. Na grudima su imali metalne značke. Sandans zaključi da je danas imao mnogo sreće što nije sišao u selo. Kao da ga je neko šesto čulo upozorilo na opasnost.

Deca su kamenčićima terala pse od jahača, a jedan stariji čovek pride da im prihvati konje.

Jahači ostaviše konje i podoše ka povećem šatoru koji se nalazio na sredini naselja.

Iz šatora izađe stariji, sed čovek.

Sandans ga je prepoznao. Bio je to poglavica Sokolovo Oko. Poglavica pozdravi pridošlice i pozva ih pokretom ruke da zauzmu mesta ispred šatora.

Posedali su na tle, a jedna od žena donese bokal sa vodom. Nešto kasnije donese i pečeno meso. Poglavica ih je ponudio jelom i vodom.

Mada je bilo očigledno da dvojici došljaka nije baš prijatno u društvu sa poglavicom, ipak su ostali do kasno popodne.

Sandans je video kako su dali poglavici neki plakat.

Nešto kasnije jedan dečak im dovede konje, i dva jahača podoše ka jugozapadu. Znači, nisu se vraćali u Fort Smit. Verovatno su se uputili ka Kajovama.

Sandans ostade u zaklonu sve dok nije zašlo sunce. Osetio je miris vatre. Žene su pripremale večeru.

Sokolovo Oko je ušao u šator.

Sandans se prišunja poglavičinom šatoru. Zadnja strana šatora je bila podignuta, verovatno da bi omogućila cirkulaciju vazduha.

Poglavica je pušio lulu. Gledao je pred sebe i razmišljao. Bio je okrenut Sandansu leđima.

Sandans ga pozdravi na jeziku Čeroka.

Poglavica se bez žurbe okrenu i bez reči mu pruži lulu. Sandans povuče jedan dim i vrati je.

Sokolovo oko mu pokaza rukom da sedne. Nastavio je da puši.

Prošlo je nekoliko minuta. Čitali su.

Poglavica uze plakat koji je dobio od posetilaca i pruži ga Sandansu.

Sandans je znao te plakate. Znao je na pamet šta piše na njima jer ih je vidao na stotine.

Velikim slovima na sredini je pisalo:

»Traži se ubica Džim Sandans! Nagrada je hiljadu dolara! Traži se živ ili mrtav!«

Nakon ovog teksta sledio je detaljan opis Sandansovog lika. Na žalost, Sandans zaključi da su ga dobro opisali, sve do najsitnijih detalja, da ga svaki lovac na glave može veoma lako pronaći.

Kao razlog potrage navedeno je to da je ubio dva čoveka u kanjonu Kokto Plan.

Sandans ostavi plakat. Ništa nije govorio.

Ispred šatora su poslovale poglavičina kćerka i žena.

Tek nakon duže pauze poglavica govori:

— Ti dobro znaš da mi imamo svoje zakone. Njih poštujemo, ali ne smemo da se ogrešimo ni o zakone belih ljudi. To bi izazvalo ponovo nemire i nove sukobe.

— Poznato mi je to, Sokolovo Oko.

— Morao bih da te predam ljudima iz Fort-Smita. Dugo te poznajem, Sandan-

se, i znam da su te nepravедно optužili. Ako si i ubio tu dvojicu kako su napisali, to si verovatno učinio zato što si morao.

Sandans mu detaljno ispriča kako se sve dogodilo.

Isričao mu je i o pismu Simone Frolakjs i sve što je znao o njenom nestalom sinu.

Kad ga je saslušao, poglavica se nasmeja:

— Da, dečak je bio kod nas. Nije hteo da kaže kako se zove. Bio je pregladneo, bos i premoren. Nahranili smo ga i obukli. Dozvolili smo da ostane neko vreme kod nas.

— Znači da više nije kod vas?

— Nije više. Rekao sam mu da mora da ode u Fort Smit, ali nije hteo ni da čuje. Plašio sam se da će ga neko od belih ljudi videti kod nas i da će nas optužiti za otmicu. Ti znaš šta bi to opet značilo. Zato sam mu rekao da mora da ode.

— I šta je uradio?

— Jednog jutra je nestao iz sela. Uzeo je nešto hrane i nož.

— Da li ste pokušali da ga nadete?

— Da. Pratili smo njegove tragove sve do teritorije Kajova. Ne znam da li znaš da smo s njima u ratu. Kad smo videli da je na njihovoj teritoriji, morali smo se vratiti. Bili smo već na njihovoj teritoriji.

— Znaš li još nešto o dečaku?

— Dan kasnije u selo su došli beli ljudi i raspitivali se o njemu. Rekao sam, naravno, da ga nismo videli i da nije bio kod nas. Nisam smeo da kažem istinu. Neću da imam neprilika sa belim ljudima.

— Razumem te, poglavico. Znači, dečak je sada kod Kajova. Ako je . . .

— Ako je još uvek tamo. Siguran sam da ni Kajove ne žele neprilike sa bledolikima.

Sandans odlučio.

— U svakom slučaju, moram da odem kod njih. Moram da ga tražim. Obećao sam njegovoj majci da ću sve učiniti što je u mojoj moći da ga pronađem.

Sokolovo Oko se nasmeja.

— Čudan si ti čovek, Sandanse. S jedne strane, ti tražiš nekoga, a s druge strane tebe traže. Zar to nije opasno?

— Navikao sam se na takav život, poglavico. Uvek sam tako živio i čini mi se

da ne bih mogao drugačije. Jednog dana kad mi sve to dosadi, nadam se da ću se i ja skrasiti na jednom malom ranču.

— Budi oprezan, Sandanse.

— Hoću, poglavico. Mogu li kod vas da prenoćim?

*

Sandans je uvek ustajao rano ujutro. Pre no što je svanulo, bio je na nogama. Kad je osedlao konja, poglavica ga je pozvao na doručak.

Svanulo je. Naselje je oživelilo. Svako je imao svoja zaduženja. Žene su uzele korpice i pošle u šumu da skupljaju lekovite trave i plodove.

Upravo kad se Sandans hteo da pozdravi sa poglavicom i zahvali mu na gostoprimstvu, u šator utrčao stariji čovek i usplahireno saopšti poglavici:

— Dolaze dva bela čoveka!

Poglavica upita:

— Da li si dobro video? Dolaze ova-mo?

— Da. Već su blizu.

— Možda je šerif sa pomoćnikom.

Stari Indijanac je bio kategoričan:

— Ne, nije šerif. Ova dvojica su naoružana do zuba. Deluju hladno i neprijateljski.

Sandans je znao ko su došljaci.

— Lovci na glave. Dakle, nanjušili su moj trag.

Žurno se pozdravi sa svojim domaćinom i skočio u sedlo. Hteo je da što pre napusti selo kako Indijanci ne bi imali problema . . .

Sandans pronađe dobar zaklon na visoravni iznad sela i sjaha. Odlučio je da sačeka i vidi ko su došljaci.

Već nakon nekoliko minuta začu se topot konja. Dva jahača su bila već u selu.

Stari Indijanac ih je baš dobro opisao. Sandans je bio ubeđen da su lovci na glave. Takvi ljudi nisu odustajali lako od svojih namera. Za nagradu su bili u stanju da mesecima traže svoje žrtve.

Sandans je razmišljao. Mogao bi, bez većeg napora, da se reši nepoželjnih posetilaca, međutim, plašio se da će time navući gnev šerifa iz Fort-Smita. Pogla-

vica Sokolovo Oko bi mogao imati ozbiljnih problema.

Odustao je od te pomisli.

Video je kako je poglavica sačekao posetioce, a potom obode konja i nestade među drvećem.

Stigavši do male reke, natera konja u vodu da bi na taj način bar za izvesno vreme sakrio tragove. Jahao je ovako oko pet stotina metara, međutim tlo je bilo tako stenovito da je postojala opasnost da se ždrebac povredi.

Nešto kasnije je izašao na obalu.

Jahao je prema teritoriji Kajova. Morao je da požuri, ako hoće da pronade dečaka. Lovci na učenjene glave su mu pomrsili račune. Sad je morao da vodi računa o tome da ga ne pronađu. Iz iskustva je znao da su to obično vešti i lukavi revolveraši.

Čitav dan je prikrivao tragove.

Pred njim se protezao dugačak kanjon. Sandans je znao da je blizu teritorije Kajova. Jahao je polako, jer svaki korak je mogao da bude koban.

Bilo je već veče kad je izašao iz kanjona. Odlučio je da se odmori. Pronašao je odgovarajuće mesto, zaklonjeno, ali odakle je mogao da posmatra okolinu.

Nekoliko minuta je osmatrao okolinu, međutim nikog nije bilo na vidiku.

Skinuo je sedlo sa konja i raširio ćebe. Kad je već hteo da se spusti na tle, pogleda još jednom okolinu.

Tad se trže kao oparen.

U daljini je ugledao oblak prašine.

Jahači su dolazili. Bili su već toliko blizu da se Sandans pitao kako da ih ranije nije video.

Zamisli se. Imao je toliko neprijatelja da nije mogao da zna ko mu je na tragu. Da li su to ljudi Franca Bergera? Možda su slučajno nabasali na njegov trag. Jer, kako drugačije objasniti što su već stigli?

Odmahnu glavom. To nisu mogli biti oni. Tako nešto ne bi pošlo za rukom ni najveštijim tragačima, kakvi su recimo Indijanci.

Potrčao je ka konju, misleći u prvom trenutku da mora da pobegne što pre. Kad je video oznojanog konja, koji je još dahtao od napornog puta i veranja po stenama, odustao je od te namere.

Konj ne bi izdržao još jednu ludu trku. Sandans ga odvede među stene koje bi ga mogle koliko toliko zaštititi.

Grupa jahača je sad bila već toliko blizu da su se mogle razaznati prilike. Bili su to Indijanci. Mada je sunce već zalazilo, Sandans je prepoznao Komanče, koji su se očito vraćali iz lova.

Da li će ga videti? Možda će samo proći neprimetivši ga.

Ipak se prevario.

Na stotinak metara od njega jahači stadoše.

Sandans je razmišljao šta da učini.

Poznavao je dobro sva plemena i sva su ga na neki način poštovala. Međutim, sa Komančima je uvek imao teškoća. Bili su naprasiti i nepredvidivi. Donosili su odluke iznenada i nikad se nije znalo kako će reagovati.

Bilo ih je pet. Sandans je zaključio da nisu imali uspeha u lovu, jer ništa nisu nosili na tovarnom konju.

Ugledali su Sandansa i sad se verovatno dogovaraju da ga opljačkaju. Kad već nisu imali uspeha u lovu, plen od jednog Čejena dobro će im doći da se neosramote kad se vrate u selo.

O bekstvu nije moglo biti ni govora. Čak, Sandans je video da su im konji odmorni. Ne bi im bilo teško da ga stignu.

Odlučio je.

U nekoliko koraka je bio kod konja. Skočio je u sedlo i tiho rekao:

— Hajdemo, momče. Pokazaćemo im da se jedan Čejen ne boji Komanča.

Izašao je na poljanu. Tu je zaustavio konja. Posmatrao je Komanče i čekao da vidi šta će preduzeti.

Oni su se dogovarali. Potom jedan od njih uperi pušku u Sandansa i pride nekoliko koraka bliže. Ostali se nisu pomerili. Pošto Sandans nije reagovao, ništa nisu preduzimali.

Sandans je čekao. Hteo je da pokaže ratnicima da ih se ne boji. Sigurno su i oni znali kom plemenu Sandans pripada. Odeća i boje su bile dosta uočljive.

Prošlo je dosta vremena. Sandans je znao da im treba vremena dok se ne dogovore šta da preduzmu, međutim sad je već postao nestrpljiv. Nije mu bilo svejedno, jer njih je bilo pet. Sandans je bio dovoljno brz da ubije njih nekoliko pre

no što se snađu, međutim rizik je bio suviše velik.

Gledali su se nepomično.

Konačno su odlučili.

Jedan od jahača priđe bliže. Ostali su stajali i čekali, ali pratili su svaki Sandansov treptaj.

Sandans se ne pomeri.

Znao je da ga najmanji, neodmeren pokret može koštati života. Morao je da pokuša da ubedi Komanče da ih se ne boji. To će im dati do znanja ako pokuša-ju da ga opljačkaju.

Kad je prišao na tri metra od Sandansa, Indijanac stade.

Nadmeno upita:

— Zašto još nisi upalio vatru i pripremio logor?

Bio je neprijateljski raspoložen, to se moglo primetiti po njegovom držanju. Pošto Sandans nije odmah odgovorio, nastavio je:

— Šta radiš u ovim krajevima? Već je kasno i ne bi smeo biti ovde.

Sandans odvrati:

— Hteo sam da se ulogorim, ali kad sam video da dolazite, hteo sam najpre da vas upitam da li smem da postavim šator na vašoj zemlji.

Komanč se nasmeja.

— Zašto ne bi smeo?

— Gde smem da postavim šator?

Bacivši pogled na obližnje stene, Indijanac pokazao na njih rukom i reče:

— Postavi ga tamo!

— Dobro. Odmah ću da pođem.

— Pođi, a ja ću da pozovem svoju braću.

Sandans se okrenu i pođe ka mestu koje mu je Indijanac pokazao. Osećao je pogled Indijanca na sebi i znao je da može da ga ubije s leđa, no još uvek nije smeo ništa da preduzme. U ovom trenutku je bilo najvažnije da im pokaže da ih se ne boji. Nije se okretao, ali uskoro začu topot konja. Pridružili su se i preostala četvorica.

Stigavši na određeno mesto, Sandans sjahao. Bio je srećan što za pojasom ima revolver. Ulivao mu je sigurnost, jer je osećao da će se nešto dogoditi.

Razmišljao je da li da im kaže da hoće još noćas da nastavi put. Nije namera-

vao da se zadržava u njihovoj zemlji. Ipak, odustao je od tog, jer je video da su Komanči neprijateljski raspoloženi i ko zna kako bi protumačili te njegove reči. U ovom trenutku je najbolje čekati.

Valjda će se ukazati prilika za napad.

Dok je o ovome razmišljao, Sandans skide sedlo sa konja. Obrisao mu je znoj sa sapi, ne ispuštajući Komanče ni za trenutak iz vida.

Oni su se ponovo dogovarali. Nije bilo teško zaključiti šta misle. Pretpostavljali su da Sandans ima vredne stvari, a konj je posebno privlačio njihovu pažnju. Sad više nije bilo sumnje. Pokušaće da ga opljačkaju.

Sandans je i dalje timario konja. Znao je da mora nešto da preduzme. Sad je pravo vreme. Zato reče:

— Hoću samo da vas opomenem, braćo. Moje ime je Sandans. Sigurno ste čuli za mene. Borio sam se mnogo puta i pobedio mnoge protivnike.

Bili su iznenađeni njegovom reakcijom. Čitali su. Sandans nastavi:

— Možda će nekom od vas uspeti da me ubije, ali pre no što to učini, ja ću ubiti četvoricu. Zato vam kažem otvoreno da ne želim svađu. Ne dirajte me, ostavite moje oružje i mog konja na miru! Ništa vam ne dam!

Jedan od Komanča se nasmeja i upita:

— Zašto misliš da hoćemo da te ubijemo?

— Tvoje držanje govori više od reči, brate. Vidim da ste bili u lovu i da niste imali sreće. Znam, takođe, da vas je sramota da se vratite u logor praznih ruku.

— Svakom se može dogoditi da ništa ne ulovi. To se događa i najboljim.

— Tako je, brate. Nije sramota vratiti se praznih ruku. U svakom slučaju, hoću da vas upozorim da ja nisam zec kojeg možete loviti i koji vas se plaši. Ja sam vuk, a dobro znate da vuci napadaju kad ih neko dirne.

Jedan od Komanča se nasmeja.

— Ja radije lovim vukove nego zečeve.

Sandans neprimetno, poput munje izvadi kolt i uperi ga u Komanča koji je to rekao. Preteći reče:

— Ti ćeš biti prvi. Sam si odabrao.

Ratnici se trgoše. Nisu primetili da

Sandans ima oružje. Sad je bilo kasno da nešto preduzmu. Karta je bila kod Sandansa, koji nastavi:

— Predlažem da me pustite da odem. Ako mi to dozvolite, sve će biti u redu. Zašto da se međusobno ubijamo? Zar nam nije dosta što nas beli čovek ubija?

Jedan od Komanča je stajao nekako po strani, u senci. Sad mu se učinilo da je trenutak da nešto preduzme, jer Sandans nije gledao u njega. Polako je podigao karabin.

Sandans, kojem to nije promaklo, ponovo pretećim glasom reče ratniku u kojeg je bio uperen revolver:

— Reci svom bratu da bi bilo bolje da spusti karabin. Ili bolje neka ga baci na zemlju! Odmah, ako ti je život mio!

Komanč viknu na ratnika koji je držao karabin i ovaj uplašeno ispusti oružje.

Sandans odahnu.

Znao je da je situacija sad u njegovim rukama. U svakom slučaju, Komanči su sad bili spremni na pregovore.

Svi su ostavili oružje i jedan potpali vatru.

Sandans napoji konja. Sedlo je ostavio pored stene i nakon nekoliko minuta se ispružio. Činilo se da će sve biti u redu.

Revolver mu je bio nadohvat ruke.

Ipak su ga iznenadili.

Ni sam nije mogao da poveruje svojim očima kad je primetio da su samo četiri Indijanca kod vatre. Kako mu je to moglo promaći? Gde je peti?

Pogleda ka konjima, međutim ni tamo ga nije video.

Hitro izvuče kolt i stade kod stene da bi imao kakav-takav zaklon.

Nešto nije bilo u redu.

Komanči su se ponašali sasvim obično. Stajali su kod vatre i nešto razgovarali. Nije se činilo da će ga napasti. Niko nije uzimao oružje.

Sandans pogleda kao obližnjem žbunu, jer mu se za trenutak učinilo da je tamo video neku senku.

Da li je to Indijanac?

Uto ugleda i drugu senku.

Tog trenutka je znao šta se događa. Vičnuo je nešto Komančima u znak opomene, međutim bilo je kasno.

Iz žbuna odjeknu pucanj i blesnu vatra. Jedan od Indijanaca, koji je stajao kraj vatre, poskoči i pade kao pokošen na tle. Bio je smrtno pogoden.

Iznenadeni Komanči su tek tad reagovali. Bacili su se u stranu pokušavajući da dođu do pušaka, međutim samo je jednom uspeo da se dokopa karabina.

Sandans ispali nekoliko metaka ka žbunu gde je video senku, međutim nije imao uspeha.

Jedan od Komanča pokuša da dotrči do konja, ali tek što je odmakao dva koraka, pogodi ga kuršum i on pade.

Sandans je znao da njega još nisu opazili. Postojala je šansa da se spase, ako uspe da se skloni iza jedne povećе stene koja bi ga štitila.

Indijanci su bez sumnje bili iznenadeni ovim napadom i nisu mogli ni pretpostaviti ko je u pitanju. Međutim, Sandans je bio siguran da su to dva lovca na glave koji su bili kod poglavice Sokolovo Oko.

Jedan od njih je bio mešanac, kao i Sandans, i mora da se veoma dobro snalazio u ovim krajevima. Kako je samo mogao da pronade tragove, koji su bili skoro nevidljivi? Običan čovek to sigurno ne bi mogao. Sandans se toliko trudio da ostavlja što manje tragova, ali to mu nije pomoglo. Samo je izgubio mnogo vremena.

Sandans se okrenu i pogleda okolo. Kako da se spase? Logorska vatra je osvetljavala veliku površinu i svaki njegov pokret bi privukao pažnju bandita, koji ga očito još nisu primetili. Nije smeo ni da se pomeri, bar dok se vatra ne ugasi.

Video je dva Indijanca koji su ležali kraj vatre. Nisu se pomerali. Verovatno su bili mrtvi.

Tog trenutka začu lagan šum. Pokuša da podigne kolt, međutim bilo je kasno.

Jedan od Komanča je stajao neposredno iza njega. Gledao ga je očima punim mržnje. U ruci je držao nož udaljen svega nekoliko santimetara od Sandansovog vrata.

Sandans pokuša da se okrene.

Indijanac prosikta:

— Ne mrđaj!

Levom rukom Indijanac uze Sandansov kolt i uperi ga u njegove grudi.

Tek tada je sklonio nož. Koraknuo je unazad i besno naredio:

— Ne pokušavaj ništa da učiniš, pseto!

Sandans je to i sam znao.

Komanč nastavi:

— Ti si nas namamio u klopku! Znao sam da se ne može verovati jednom Čejenu!

Sandans odmahnu glavom.

— Nisi u pravu! Nisam znao da su ta dvojica već tako blizu.

— Znači, poznaješ ih!

Indijanac ponovo podiže cev revolve-
ra.

Sandans mu objasni:

— Poznajem ih, ali to mi nisu prijatelji. Ti beli ljudi su lovci na glave i hoće moj skalp.

— Kako to da su te tako lako našli?

— Ne znam. Mislio sam da sam izbri-
sao tragove i da će im trebati dosta vre-
mena da me pronađu, ali očigledno sam
se prevario. Jedan od njih je mešanac
kao i ja, i čini se da mu nije bilo teško da
me pronađe.

Komanč ga je i dalje nepoverljivo gle-
dao. Tog trenutka odjeknu još jedan pu-
canj. Začu se jauk i to je bio dokaz da je
još jedan od Indijanaca pogoden.

Sandans tiho reče:

— Moraš da se odlučiš, brate. Ako ne-
ćeš da se borimo zajedno, verovatno će
nas banditi ubiti. Dva ili tri tvoja brata
su verovatno već mrtva. Razmisli. Među-
tim, moram da ti kažem da treba odmah
da odlučiš. Nemamo mnogo vremena.

Indijanac nešto promrmlja. Sandans
to nije razumeo, ali pretpostavio je da je
time dao svoju saglasnost da Sandans
ponovo uzme oružje.

Sandans to i učini.

Sad, kad im preti zajednička opasnost,
morali su verovati jedan drugom.

U međuvremenu su drva, koja su bila
bačena na vatru izgorela.

Sandans je znao da sad moraju da re-
aguju. Bilo je potrebno pronaći odgova-
rajući zaklon. Tek tada bi imao šanse
protiv bandita.

Obrati se Indijancu:

— Sad ćemo da krenemo, brate. Ja
idem na ovu stranu do one visoke stene,
a ti pođi sa druge strane i pokušaj da
stigneš do hrasta.

Indijanac je ćutao, što je značilo da se
saglasio sa predlogom. Bio je spreman
da krene. Sandans ga upozori:

— Budi veoma oprezan. Video sam te
bandite, oni su spremni na sve. Čim te
primete pucaće bez upozorenja.

Nakon ovih reči, Sandans potrča ka
steni. U deliću sekunde vide jednu senku
i bez razmišljanja otvori vatru u tom
pravcu.

Čini se da je imao sreće, jer začu jauk.

Indijanac iskoristi ovaj trenutak i u
nekoliko koraka se prebaci do hrasta
koji mu je Sandans pokazao.

Banditi su приметili da su u opasnosti i
da treba brzo da se sklone. Sandans ih je
čuo kako se dogovaraju.

Nasmejao se i potrčao je još nekoliko
koraka. Sad je već bio dobro zaklonjen.
Žbunje oko njega je bilo visoko i bilo je
izvanredan zaklon.

Pažnju mu privuče neobičan šum. Ok-
renu se i ugleda dva konja.

To je bilo kao poručeno.

Banditi će svakako morati da dodu do
konja. Znači, treba ih samo sačekati.

Desetak minuta se ništa nije čulo.

Niko ništa nije preduzimao. Banditi su
znali da su u opasnosti i verovatno su
sad razmišljali na koji način da se izvu-
ku iz klopke u koju su upali.

Indijanac je bio na drugoj strani i če-
kao svoju priliku da napadne bandite.

Sandans se nadao da Komanč neće
prerano napasti bandite, jer sam ne bi
imao šanse protiv dvojice iskusnih re-
volveraša. U ovom trenutku bi bilo naj-
bolje čekati da banditi povuku prvi po-
tez. Sad se njima žuri.

Prošlo je još pet minuta.

Sandans je već postao nervozan.

Gde su ubice? Da li su još uvek na
mestu gde ih je on ostavio? Sta će predu-
zeti? Da li će se rešiti na bekstvo ili će
pokušati da se obračunaju sa preostalim
Indijancima? Ta pitanja su mučila San-
dansa. Nadao se da će se uskoro sve za-
vršiti.

Kad je prošlo još nekoliko minuta, više
nije mogao da čeka. Morao je da se vrati
nazad do stene odakle je video skrovište
bandita i da nešto preduzme.

Tek što se podigao, začu žurne korake.

Sandans se nasmeja i ponovo se prita-
ji.

Znači, nije se prevario.

Dve senke su se približavale. Jedan od
bandita reče:

— Prokletstvo! Ko bi mogao da pomis-
li da će ih biti toliko? Ništa nismo mogli
da uradimo.

Drugi nije ništa govorio.

Tad odjeknu pucanj i blesnu vatra iz
revolvera. Jedan od bandita pade.

Ponovo odjeknu pucanj. Ovog puta je
to bio pucanj iz karabina. I drugi bandit
posrnu, ali se održa na nogama. Očig-
ledno nije bio teško ranjen. Nastavi da
trči ka konjima.

Ali, njegov ortak, koji je ležao na tlu je
bio samo ranjen. Kad je video da će osta-
ti sam, očajnički viknu:

— Ede, Ede! Zašto ne pucaš? Nemoj
me ostaviti samog? Pucaj! Ede!

No, u takvim situacijama revolveraši
takve vrste se brinu samo kako da spasu
svoju glavu. Nije im važno šta će biti sa
ostalima.

Ed je stigao do konja kad odjeknu pu-
caj iz Sandansovog kolta. I drugi ban-
dit pade. Sandans uze njegovo oružje i
baci ga u žbunje. Nije morao da pogleda
bandita. Znao je da je mrtav.

Uto je stigao Indijanac. U ruci je
držao nož. Sandans je znao da hoće da
skalpira žrtvu.

Zato odmah reče:

— Onaj što je ranjen moj je zaroblje-
nik. Njega ne možeš da skalpiraš.

Indijanac sleže ramenima i udalji se.
Sandans se začudi što je tako lako odus-
tao. Nasmejavao se više za sebe.

Komanči su zaista bili nepredvidivi.

Sandans pride ranjenom banditu.

Bio je bez svesti. Verovatno je teško
ranjen. Ipak, Sandans ga je vezao.

Nešto kasnije vratio se do mesta gde
je bio logor. Vatra je ponovo gorela.

Sad se konačno mogao videti rezultat
borbe.

Dva Komanča su poginula, a jedan je
bio ranjen. Dvojica su bila bez ijedne og-
rebotine. Upravo su pomagali ranjenom
drugom da ustane i pride vatri. Sigurno
su nameravali da ga previju.

Kad su ugledali Sandansa, dva Indi-
janca ustadoše.

Sandans je znao da su neprijateljski
raspoloženi prema njemu, međutim isto
tako je bio siguran da za sada imaju do-
voljno svojih briga i da će ga ostaviti na
miru.

Sandansu je to u ovom trenutku bilo
najvažnije. Došta je bilo nevolja za jedan
dan. Odmor mu je veoma bio potreban.

Nije obraćao pažnju na Indijance.

Istimario je konja, očistio oružje i sve
pripremio kako bi ujutro rano mogao da
krene.

Kad je sve bilo gotovo, pušku i revol-
ver koje je uzeo od bandita pruži jednom
od Indijanaca.

Ovaj je oklevao, ali na kraju je ipak
primio poklon. Potom upita:

— Šta ćeš uraditi sa bledolikim? Ho-
ćeš li ga ubiti?

Sandans odvrati:

— Još ne znam. Mora da bude kažnjen
zbog svega što je učinio. Za njega bi brza
smrt bila nagrada.

Indijanac je bio istog mišljenja. Za sve
što se učini postoji kazna. Prema zakoni-
ma Indijanaca svaki zločin je morao biti
kažnjen.

Potom upita Sandansa:

— Hoćeš li mi ostaviti njegovog konja?

— Uzmite sve što su imali. Pretpostav-
ljam da je tu bilo i vrednih stvari. Uzmite
sve i podelite, a nešto odnesite udovima
ma vaše poginule braće.

Indijanci se zahvališe na poklonima.

Sandans je sad bio siguran da mu više
nisu neprijatelji. Zajednička opasnost ih
je zbližila.

Konačno su svi legli da se odmore.
Noć je već poodmakla. Nakon dva sata
Sandansa probudiše neki šumovi. Usta-
de i ugleda Indijance kako se priprema-
ju za pokret.

Objasnili su mu da je njihovom ranje-
nom bratu loše i da moraju što pre da
stignu u selo.

Već nakon nekoliko minuta bili su
spremni. Sandans ih je ispratio pogle-
dom. Više ih neće videti. Uskoro su ne-
stali u noći. Kad se okrenuo, pogledao je
svog zarobljenika i video da je došao
svesti.

Sandans se nasmeja i upita:

— No, kako si, drugar?

Zarobljenik pogleda okolo kao da nije bio svestan gde se nalazi i zašto je ovde. Sandans ga upita:

— Kako se zoveš?

— Mori. A gde je Edi? Šta se dogodilo?

Da li je mrtav? Gde je?

— Zašto toliko pitanja u isto vreme, Mori. Ujutro ću ti ispričati šta se dogodilo i gde ti je drugar. A sad lepo spavaj. Ja bih hteo da bar malo odspavam. Danas sam se pošteno namučio, a tome ste između ostalih krivi i vas dvojica. Zato me sad ostavi na miru.

Nakon što je ovo rekao, Sandans uze sedlo i udalji se oko desetak metara od svog zarobljenika.

Konačno je mogao da se odmori.

Ako još neko dođe, konj će ga sigurno upozoriti. Uskoro je zaspao.

*

Spavao je čvrsto i mirno. Kad se probudio, sunce je već bilo izašlo.

Prišao je svom zarobljeniku. Oči su mu bile mutne i odmah se moglo videti da čitavu noć nije ni oka sklopio.

Sandans pregleda okolinu.

Sve je bilo mirno i samo su tu i tamo ostali tragovi od noćasnje borbe.

Prišavši ponovo zarobljeniku, Sandans se nasmeja:

— Noćas smo imali dobru zabavu, zar ne?

Ne sačekavši odgovor, okrenu se i ode da osedla konja. Pripremao se da krene na put.

Mori uplašeno viknu:

— Hej, kuda ideš? Valjda me nećeš ostaviti ovde ovako vezanog?

Sandans se okrenu i odvrati:

— Vidim da su vezovi već popustili. Ako budeš i dalje tako vredan za nekoliko časova ćeš biti slobodan.

Mori je i dalje vikao:

— A šta ću onda da radim?

— Snadi se.

— Kako? Znaš i sam da je ovo indijanska teritorija. Nemam ni konja ni oružja. Kako da se spasem?

Sandans sleže ramenima.

— Pa zašto si došao ovamo? Mogao si mirno da ostaneš u Fort-Smitu. Sad ne bi imao takvih problema.

— Prokletstvo, Sandanse! Ja sam samo radio svoj posao. Moj posao je takav, tako zarađujem novac.

— Pa kad je tako, onda snosi i posledice. Svaki posao ima i neki rizik, zar ne?

Nakon ovih reči, Sandans uzjaha. Ne obazirući se na Morijeve psovke, pode da pronađe Edijev leš. Našao ga je neda-leko od logora. Pošto je bilo toplo, leš će uskoro privući lešinare. Sandans odlučio da ga pokopa. To je trajalo skoro čitav sat.

Ponovo uzjaha i vrati se do Morija. Ovaj se ozari kad ga ponovo ugleda i upita:

— Povešćeš me sa sobom, zar ne?

Sandans odmahnu glavom.

— Nisam se zato vratio. Hteo bih samo da ti dam jedan savet.

Mori opsova.

— Briga me za tvoj savet.

— Ali ipak ćeš morati da ga saslušаш. Najbliže naselje se zove Marfin i udaljeno je dvadesetak kilometara severno odavde. Preporučio bih ti da odeš tamo i pribaviš konja. Nakon toga idi na sever, Mori. Ako te slučajno ponovo sretnem u Fort-Smitu, ništa te neće spasiti. Da li si me razumeo?

Mori ponovo opsova. Očigledno nije mario za Sandansove savete.

Sandans se okrenu i pode. U tom trenutku ugleda kojota, koji je već nanjušio žrtvu.

Bandit ga je takođe ugledao. Ukoči se od straha i zavapi:

— Ubij ga, Sandanse! Preklinjem te, ubij ga!

Sandans se nasmeja:

— Zašto? Pa ja ga se ne plašim!

Mori ga je zapanjeno gledao. Jedva je uspevao da procedi po koju reč od straha:

— Ti... ti...

— Razmisli najpre o mom predlogu, Mori. Naravno, ako i za to još budeš imao vremena.

Mori počeo panično da viče:

— Sandanse! Ne ostavljaj me!

Sandans se ponovo okrenu. Upita ga:

— A šta će biti sa mojim savetom?

— Poslušaću te! Poslušaću sve što kažeš! Nemoj me ostavljati! Preklinjem te, spasi me! Kojot...

Ti si kojot, pomisli Sandans. I gori si od njega. Ipak sjaha i nožem preseče veze na Morijevim rukama.

— Ruke su ti slobodne, pa sam odveži noge.

Mori ga hitro poslušao. Sad mu se jako žurilo. Plašio se da ga Sandans ne ostavi u toj divljoj zemlji bez oružja i konja. Sad bi sve obećao i učinio.

Nakon što se oslobodio, Mori ustade i upita:

— Misliš da konj može da ponese nas dvojicu.

Sandans se nasmeja.

— Mogao bi, ali to ja ne dozvoljavam. Učiniću ti uslugu. Poći ću nekoliko kilometara na sever. Možeš da trčiš za mnom ako hoćeš. Ako nećeš ostani ovde.

Sandans nakon ovih reči obode konja. Više se nije okretao. Kad je oko podne odlučio na napravi pauzu, pogledao je iza sebe, no Morija nije bilo.

Nije se dugo odmarao. Morao je da nastavi put. Do teritorije Kajova je bilo još pola dana jahanja.

Stigao je negde pred večer.

Najpre je osetio dim. Polako se približio logoru i ugledao veću grupu Indijanaca oko vatre. Upravo su pripremali večeru. Nisu bili oprezni. Verovatno su se osećali sasvim sigurnim na svojoj teritoriji.

Kajove.

Straže, koje su bile postavljene na nekoliko mesta, nisu primetile Sandansa.

Primetili su ga kad je već bio blizu vatre. Skočili su i instinktivno se mašili oružja.

Sandans ih pozdravi na njihovom jeziku. To ih je smirilo i odmah su spustili puške. Iz grupe se izdvoji jedan visok i razvijen mladić, pride Sandansu i srdačno ga pozdravi:

— Sandanse, prijatelju moj...

Prema običaju belih ljudi Indijanac mu stisnu ruku. Sandans je poznavao tog Indijanca. Bio je to poglavičin sin Bufalo Ubica. Tako je on sebe nazivao i zahtevao od ostalih da ga tako zovu.

Bufalo Ubica nije bio Sandansov prijatelj. Sreli su se nekoliko puta, međutim Sandans je uvek pregovarao sa njegovim ocem.

Međutim, Bufalu Ubici je odgovaralo da pred svojim ratnicima pokaže da mu je Sandans prijatelj. Time mu je porastao ugled, jer Sandansovo ime je bilo svima poznato.

Ponudili su mu da sedne, međutim, Sandans se najpre pobrinu za konja. Tek kad je skinuo sedlo, obrisao konja i kad ga je napojio, pristao je da sedne među Indijance.

U međuvremenu je meso bilo ispečeno. Bufalo Ubica je delio svima, a Sandansu je ponudio najbolje parče.

Kad je večera bila gotova, Sandans zapali cigaretu i tek tada odluči da upita Indijance za malog Rolanda. Nije mogao odmah nakon dolaska da im kaže razlog svoje posete. Indijanci bi to smatrali neučtivim.

Kad je ispričao zašto je došao, Bufalo Ubica mu reče:

— Dečak je bio u našem selu. Naše žene su ga pronašle u blizini sela i dovele su ga. Bio je obučen kao Indijanac. Nije nas se plašio. Pitali smo ga kako se zove, ali nikako nije hteo da kaže. Zato smo ga nazvali Fleo.

— Znači, nije više kod vas?

— Nismo mogli da ga zadržimo. Dali smo mu konja i ispratili ga skoro do Fort — Stila.

— Znaš li još nešto o tome?

— Kad smo ispratili dečaka, namerali smo da se vratimo u selo, međutim naišli smo na krdo bufala. Lovili smo ih nekoliko dana i kad smo se konačno obezbedili mesom, poslao sam jednog čoveka da ode u Fort i raspita se o dečaku.

Pošto mu se u međuvremenu ugasila lula, Bufalo Ubica prekide priču da bi je napunio. Sandans ga nije prekidao. To je takođe bio ritual koji se morao poštovati. Tek nakon što je obavio ovaj posao, poglavičin sin nastavi priču:

— Čovek koji je otišao u Fort zvao se Veliki Bik. Znao je dobro engleski. Zato sam ga i poslao. Inače je trebalo da kupi nešto duvana i neke druge stvari.

— Da li je nešto saznao?

— Najpre ga je tražio i kad ga nije pro-
našao, pokušao je u prodavnici da nešto
sazna. Niko nije ništa znao. Još dok je
bio u prodavnici, došao je jedan beli čov-
ek koji je na zid stavio nekoliko plaka-
ta. Veliki Bik je pročitao sve i na jednom
je pisalo i tvoje ime, Sandanse. Traže te
zbog ubistva.

Sandans se ironično nasmeja:

— Pa to i nije ništa čudno. Mogu li da
razgovaram sa Velikim Bikom?

Jedan Indijanac iz grupe pride bliže.
Bio je mlad i vitak. Bufalo Ubica ga po-
zva da sedne i ponudi mu lulu. Mladić je
uze i zadovoljno povuče dim. Bio je sre-
ćan što je u centru pažnje.

Sandans mu se obrati:

— Ti si, znači, video čoveka koji je le-
pio poternice? Možeš li da ga opišeš?

— Naravno. Izgledao je poput grizlija.

Bufalo se odmah umeša:

— Ti si pravi lažov, Veliki Biče. Kako
čovek može da izgleda kao grizli. . .

Sandans je odmah znao o kome se ra-
di. Zato uze u odbranu Velikog Bika.

— Ovog puta je Veliki Bik rekao isti-
nu. U Fort-Smitu sam sreo upravo tak-
vog čoveka. Liči na grizlija.

Indijanac je, naravno, govorio o Fran-
cu Bergeru. Tako je samo on izgledao.

Sandans je razmišljao.

Znači, Franc Berger se zaista dao na
posao. Obišao je sva okolna mesta i pod-
elio plakate za slučaj da se Sandans ta-
mo pojavi.

Srećom, Sandans se zadržao uz put pa
je odložio svoj dolazak u Fort Stil. Sreć-
na okolnost je i ta što je na putu sreo Ka-
jove. Da je direktno otišao u Fort Stil, ne
znajući da ga i tamo traže, ko zna šta bi
se dogodilo?

*

Sandans je noć proveo sa Kajovima.

Ujutro, kad je sunce izašlo, pripremili
su obilan doručak. Tek nakon doručka
dozvolili su Sandansu da pođe. Smatrali
su nekom svojom obavezom da posebno
ugoste prijatelja svih Indijanaca.

Dok je jahao, Sandans je razmišljao u
kom pravcu je mogao dečak da ode. S
obzirom da nije poznao okolinu, nije

imao određen cilj. Napred ga je vukla
samo želja za pustolovinama i radozna-
lost. Hteo je da upozna Indijance. Dečak
i ne zna koliko skupo ga to može koštati.

Sandans je iz iskustva znao da Roland
nije jedini dečak koji je otišao od kuće u
potrazi za avanturama. Takvih je bilo
dosta. Različite su bile i njihove sudbine.

Najviše njih se ipak vratilo kućama.
Vrlo brzo bi im dojadila putovanja po
preriji. Bilo je i neprijatnih iskustava i
deca su bila srećna kad su se konačno
vratila.

Nekoliko dečaka je pronađeno u Tek-
sas. Tamo se još zadržao način života
koji je odgovarao njihovim predstavama
o Divljem zapadu.

Pred veče je stigao u blizinu Fort-Stila.
Nije ulazio u grad. Možda mu je Franc
Berger pripremio dobrodošlicu, koju je
Sandans svakako hteo da izbegne.

O dečaku se raspitivao kod Indijana-
ca, koje je sretao na putu za Fort Stil. Svi
odgovori su bili isti. Niko ga nije video,
niti je bilo šta znao o njemu.

Sandans se nije lako predavao. Morao
je dalje. Pretražiće milje i milje prerije i
možda će otkriti bilo kakav trag koji će
ga odvesti do Rolanda. Pa valjda nije u
zemlju propao. Neko ga je valjda video.

Drugog dana je stigao do Crvene reke.

U tim krajevima nije bilo ni traga od
Indijanaca. Nikog nije sreo da bi mogao
da upita za dečaka.

Bilo je već kasno. Sunce je zašlo, a
mrak se spuštao na preriju. Šta da radi,
pitao se. Nakon dužeg razmišljanja od-
luči da ostane još jedan dan i da pođe na
sever. Ako ni tamo ne pronađe neki
trag, vratiće se.

Te noći nije mogao da spava. Prvi put
u životu je bio u nedoumici. Bilo mu je
žao da se vrati u Fort Smit i kaže Simoni
da nije uspeo, a s druge strane nije više
znao gde da ga traži. Dečak kao da je u
zemlju propao.

Čitav taj mukotrpan posao je svim si-
lama otežavao Franc Berger sa svojim
ljudima. Postavljao mu je zamke na neo-
čekivanim mestima. Zašto je hteo da ga
spreči da nađe Rolanda, to je bilo pita-
nje koje je mučilo Sandansa.

Šta Berger hoće da prikrije? Kakav je
to posao kojim se bave on i Frolajks?

Njima nije bio važan dečakov život, jer su čak i po tu cenu hteli da spreče Sandansa da sazna čime se bave.

Ujutro, nakon doručka, Sandans krenu na put. Posle dva sata jahanja stigao je do male doline.

Sandans je razmišljao šta da učini. Da li da prođe kroz dolinu, ili da je zaobiđe što bi bilo i naporno i oduzelo bi mu dosta vremena.

Sve je bilo suviše mirno, tako mirno da je već izazivalo sumnju. U toj dolini nije bilo zaklona. Ako bi neko hteo da ga napadne, bila bi mu to idealna prilika.

Ipak, odlučio da prođe kroz dolinu. Jahao je ka reci, ne ispuštajući ni za trenutak iz vida obronke planina. Ako se neko hteo sakriti, tamo je bilo izvanrednih mesta.

Tek što se približio reci, pogled mu privuče blesak iza stene. Nije mnogo razmišljao. Dade se u beg ka klanecu. Neko je bio kod stena i to što je blesnulo moglo je biti staklo dvogleda. Možda još i nisu ugledali Sandansa, no on nije smeo da rizikuje. Morao se što pre skloniti.

Počela je pucnjava.

Jedan kuršum prozviđa mu sa desne strane, a drugi se zabi u zemlju ispred ždrepcavih nogu.

Sandans pomisli da mu nema spasa. Morao je da stigne do klanca, jer je to bila jedina šansa da se spase.

Tad je video napadače. Dolazili su u dve grupe. Jedna grupa je dolazila sa severa, a druga iz suprotnog pravca. Očigledno, ovog puta Franc Berger ništa nije prepuštao slučaju. Organizovao je veću grupu bandita i dobro ih platio samo da bi uhvatili Sandansa.

Konačno je Sandans stigao do klanca, Odahnuo je. Znao je da je borba neizvesna i da nije sigurno da će izvući živu glavu, no sad je bar imao neke šanse. U klanecu je bio koliko-toliko zaklonjen. Mogao je da se brani.

Ušavši u klanac, Sandans sjaha, potraži zaklon i odmah otvori vatru na napadače.

Koliko je mogao da vidi u opštem mezežu, koji je nastao, oborio je jednog.

Izbrojao je napadače. Bilo ih je dvanaest. Suviše za jednog. Sandansu nije bio

prvi put da se nade u na izgled bezizlaznoj situaciji. Cesto se borio i protiv Indijanaca i protiv belaca pa je upoznao mnoge trikove.

Berger je napadačima verovatno dobro platio, jer su svi bili dobro naoružani.

Vatra koju je otvorio Sandans za trenutak je zbunila napadače, pa su se povukli. Nakon kratkog razgovora, napadači su se opet podelili u dve grupe.

Jednu grupu je Sandans mogao da prati pogledom i video je da se smestila u blizini klanca, dok mu se druga veoma brzo izgubila iz vidnog polja.

Sandans posumnja da će druga grupa prići izlazu iz klanca, kako bi mu onemogućila bekstvo.

Potrčao je tamo. Sumnja se obistinila. Sandans je bio u klopci.

Ponovo je Sandans otvorio vatru. To je, uostalom, mogao da učini, jer bekstvo mu je sad bilo onemogućeno. Nije, doduše, nikog pogodio, međutim izazvao je ponovo pometnju i nemir.

Sandans je znao da je jedini njegov saveznik sada vreme. Morao je da čeka da padne noć, pa da onda pokuša da se izvuče iz ove zamke. Znao je da noć neće biti mračna, jer je bio pun mesec. Tu priliku će svakako pokušati da iskoriste i napadači.

Pogledom je pratio jahače koji su se ulogorili na izlazu iz klanca.

U klanecu je bilo nepodnošljivo vruće. Sunce je ugrejalo okolne stene. Sve je zračilo toplotom.

Prošla su dva sata. Niko nije ništa preduzimao. Strpljivo su čekali i napadači i Sandans. Konačno se začu jedan glas:

— Sandanse! Predaj se! Ovog puta ne možeš pobeći! Bolje bi bilo da se predaš!

Bio je to glas Franca Bergera. Sandans se i nesvesno nasmeja. Setio se kako je Indijanac rekao da Berger ima sličnosti sa grizljem. To je zaista bilo tačno.

Da li Berger zna gde je dečak? Možda na ovaj način želi da spreči Sandansa da ga nađe. Znači li to da je dečak negde u blizini?

*

Sandans se nije pomerao.

Berger ponovo viknu:

— Sandanse, podigni ruke i izadi iz klanca! Opoljen si!

Sandans dopuza do ivice klanca da bi video šta napadači pripremaju. Stajali su na puškomet od klanca, a iza njih Sandansovu pažnju privuče velik ždrebac, kojeg dosad nije video. Bio je tu jačač, neobičnog izgleda. U ruci je držao limenu kantu u kojoj sigurno nije bila voda. Šta li sad smeraju? Verovatno i oni čekaju noć da bi napali.

Sandansov konj je nemirno kasao po klanu. Životinja je teško podnosila žegu u tako uskom prostoru. Bila je potpuno mokra od znoja. Vode nije bilo dovoljno.

Sandans izruči sadržaj jedne boce u šesir i dade konju da pije. Sam nije popio ni kap. Potom otera životinju u drugi kraj klanca.

Razmišljao je. Klanac se protezao od zapada ka istoku, kao i većina reka i potoka u tom kraju. Ako pođe na istočnu stranu, gde je klanac veoma uzan, pita-nje je da li će se moći provući i kakav je teren. Ako su stene oštre i strme, neće moći da izade sa konjem.

Izlaz na zapadnoj strani je bio dovolj-no širok, ali tamo ga je čekao Berger.

Postojala je još jedna mogućnost. Ne-gde na sredini kanjona odvajao se jedan izlaz. U prvom delu je to bio stenovit prolaz, koji se kasnije širio u rečno kori-to, koje u ovo doba godine nije napunje-no vodom. Bilo je tu dosta rastinja koje bi moglo da posluži kao zaklon.

Kad bi uspeo da se neopaženo provu-će do tog dela, sigurno bi se spasio. Kad bi...

Ponovo je posmatrao napadače. Bili su dobro naoružani. Imali su vinčester-ke, a za pojasevima su im bili koltovi. Da li da pođe na taj sporedan izlaz iz klan-ca? Galopom nije mogao da krene jer bi to privuklo pažnju napadača. Plašio se da mu ne pogode konja.

U svakom slučaju, ništa nije mogao da uradi dok ne padne noć.

Napadači su takođe imali vremena, zato su potpalili vatru. Kuvali su kafu i pekli meso. Vode su imali dovoljno, za razliku od Sandansa, koji više nije imao ni gutljaj.

Konačno je sunce zašlo.

Berger i njegovi ljudi spakovaše svoje stvari i počese da se pripremaju za na-pad. Berger je sve kontrolisao. Izdavao je naredjenja i nije dozvoljavao da mu se neko suprotstavi. Ovog puta je išao na sigurno. Sandans mu je jednom izma-kao, međutim, sad je bio ubeđen da ga ima u šaci.

Uzjahali su.

Sandans se pitao da li će ga odmah napasti. Sunce je zašlo, međutim još je bilo vidno. U svakom slučaju, u nared-nih sat-dva će se sve rešiti.

Sandans je bio spreman za borbu. Znao je da nema šanse da preživi. Suvi-še ih je bilo. U svakom slučaju, skupo će prodati svoju kožu. Ako već mora u pa-kao, sa sobom će svakako povesti i Fran-ca Bergera.

*

Iznenadni pucanj odjeknu poput gro-ma. Iznenadio je i napadače i Sandansa. Nekoliko sekundi docnije celom doli-nom su odjekivali pucnji.

Bergerovi ljudi su bili tako preplašeni da nisu znali šta da preduzmu.

U rukama su imali puške, ali neprija-telja još nisu videli. Tek nešto kasnije ug-leđaše Indijance.

Sandans ih je čuo. Čuo je njihove rat-ne pokliče i znao je da su mu došli u po-moć. Pogledao je u tom pravcu i ugledao dvadeset ili trideset ratnika. Bili su obo-jeni ratničkim bojama, a u rukama su držali puške.

* Sandans ih je prepoznao. Bili su to Apači, pravi ratnici, kojima čak ni uvek ratoborni Komanči nisu bili ravni. Uvek su bili spremni za borbu i nikad se nisu predavali. Koliko je Sandans znao, još uvek su bili u ratu sa belim ljudima. Su-više su bili ponosni da bi dozvolili da ih zatvore u rezervat i ograniče im kreta-nje. To je za njih bilo ponižavajuće.

Bergerovi ljudi su znali da im je došao kraj. Neki su se u paničnom strahu dali u bekstvo, dok je nekolicina plegala po zemlji i otvorila vatru, mada su dobro znali da nemaju izgleda na uspeh.

Apači su brzo i lako sustigli one koji su hteli pobeći i vratili ih nazad, uzvikujući ratne pokliče.

Nekoliko minuta kasnije Indijanci su kružili oko Bergera i njegovih ljudi, ne prestajući da pucaju. Neki su imali i strele. Sandans vide kako konj jednog Indijanca pade pogođen, međutim vešti ratnik se brzo snašao. Uzjahao je iza svog brata i to sa takvom lakoćom, kako to samo Indijanac može.

Sandans se pridruži Indijancima. Bio je srećan što mu je iznenada stigla pomoć. Već je bio poverovao da mu je došao kraj. U opštem uzbuđenju, Sandans je suviše kasno primetio kako je Berger probio krug Indijanaca i pojurio kroz dolinu. Više ništa nije mogao da učini. Berger je već bio suviše daleko da bi mogao da ga pogodi.

Sandans podiže pušku iznad glave u znak pozdrava Apačima. Oni ga pozdraviše na isti način. Taj trenutak nepažnje pokušashe da iskoriste preostali banditi.

Skočili su na konje i dali se u bekstvo. No, sve je bilo uzalud. Indijanci su bili suviše brzi i spretni da bi dozvolili da im neko pobegne, mada je to uspelo Francu Bergeru, moglo bi se reći sasvim slučajno.

Sandans je hteo da pode u poteru za odbeglim banditima, međutim konj mu je bio suviše iscrpljen da bi izdržao još jednu trku. Zato je taj posao prepustio Indijancima.

Morao je najpre da napoji konja. Uputio se ka potoku. Konj je galopom ušao u svežu i hladnu vodu. Bio je izmučen od žeđi i vrućine.

Hladna voda je i Sandansu dobro došla. Osvežio se i napunio boce vodom. Borba je bila završena.

Apači su se vraćali i okupljali oko Sandansa. Među njima je bio i poglavica. Sandans ga je poznavao. Bio je to mlad i lepo razvijen Indijanac koji je sebi dao ime Zelena Dolina. Tako su ga svi zvali.

Sandans je znao i njihov dijalekt, mada mu je bio teži od ostalih. No, i to je bilo dovoljno da se sporazume. Nakon uobičajenog pozdrava, poglavica počeo da govori jezikom Čejena.

S obzirom da su se sad sreli nakon duže vremena, poglavica se zahvalio Sandansu što im je pomogao u jednom sukobu sa belim ljudima.

Sandans reče:

— To je već zaboravljeno. Zelena Dolino! Ja treba tebi i tvojoj braći da se zahvalim što ste mi pomogli. Vi ste meni danas spasili život. Odsad sam ja vaš dužnik. Ono što je pre bilo sad je zaboravljeno.

Poglavica se zadovoljno nasmeja. Sandansov nastup mu se dopao.

Dva Apača su bila ranjena, a jedan je poginuo. Poglavica se lično pobrinuo oko ranjenih i odmah je naredio da se previju. Poginulog Apača su podigli na konja i privezali.

Nešto kasnije Indijanci krenuše. Poglavica i Sandans su išli na kraju kolone.

— Kako to da ste mi došli u pomoć? — upita Sandans.

Poglavica ispriča:

— Čuli smo pucnjeve i hteli smo da vidimo šta se događa. Ovo je naša teritorija i moramo sve da znamo. Često nam dolaze bledoliki sa zlim namerama. Kad smo se približili, videli smo tebe u klan-cu.

— Ratuješ li ponovo, Zelena Dolino?

— Da, iskopalim smo ratnu sekiru protiv bledolikih.

To znači da ste sad bili negde u pohodu?

— Jeste. Napali smo jedan karavan. Plen je bio bogat. Dobili smo mnogo konja i razne druge stvari. Zarobili smo i tri devojke.

— Gde su one sad?

— Iz sela sam pošao sa pedeset ratnika. Karavan smo skupa napali, a onda smo se podelili. Jedna polovina je odnela plen u selo i odvela zarobljenike, a ja sam sa ostalima pošao da presečem put onima koji su pbegli.

— Imao si uspešan dan, poglavice. Nadam se da ti nije žao što će ti protivnici umaći, jer si izgubio vreme dok si mene spašavao?

Poglavica se nasmeja.

— Ja uvek imam vremena. Dosad sam uradio sve što sam hteo. Apači su veliki ratnici.

— Znači, Apači ponovo ratuju sa bledolikima?

— Da. U početku smo im verovali, ali svaki put kad su nešto obećali, prevarili su nas. Tako su na prevaru odveli našeg bivšeg poglavicu Še—Tan—Gua. Ubili su ga.

— Znaš li zašto?

— Zato što je bez njihove dozvole napustio teritoriju. Držali su nas kao zarobljenike.

— Znači, nakon toga ste počeli rat?

— Ne odmah. Poverovali smo da ipak može da bude mir među nama. Neko vreme je bilo sve u redu, a onda su pozvali našeg novog poglavicu.

— I šta se sa njim dogodilo?

— Držali su ga u zatvoru dve godine. Niko nije znao zbog čega.

— Znači da su ga pustili?

— Da, nakon dve godine su ga pustili, ali više nije bilo isto kao i ranije. On je toliko mrzeo bledolike da više nije mogao da ostane u rezervatu. Pobegao je.

— Da li su ga uhvatili?

— Da. Nakon nekoliko meseci su ga pronašli. Osudili su ga da do kraja života bude u zatvoru.

Sandans se zamisli.

— Da, bledoliki su nas mnogo puta varali. Uvek sam pokušavao da izmirim obe strane. Međutim, čini mi se da je to nemoguće. Više se ne mogu ni nadati boljim vremenima.

Poglavica je radoznalo gledao Sandansa. Kao da mu je ova poslednja rečenica pomogla da se seti ko je njegov sagovornik. Zato trijumfalno viknu:

— Znam, ti si Sandans!

— Da, to sam ja.

— Znači, bledoliki hoće da te ubiju.

— Već izvesno vreme su mi za petama i čini mi se da im je zaista stalo da me uhvate. Živog ili mrtvog.

— Zašto?

— Tražim jednog belog dečaka, koji je pobegao od kuće, a jedan od bledolikih ne želi da ga nađem.

— Tražiš dečaka?

— Da, znaš li možda nešto o njemu?

— Možda je kod nas. Našli smo ga desetak kilometara od našeg sela. Bio je odveden kao Kajove.

— Znači da je u selu?

— Verovatno su već stigli u selo. Poslao sam ga zajedno sa zarobljenim devojka.

— Šta ćeš s njim, poglavico?

— Može da ostane kod nas, ali ako nađu vojnici, moraćemo da ga ubijemo. Neću da me optuže da sam ga ukrao. U tom slučaju nastradale bi naše žene i deca, a selo bi nam spalili.

Sandans se zabrinu. Znao je da poglavica govori istinu. Vojnici, koji se bore protiv Indijanaca, često su veoma surovi. Ponekad se događalo da spale selo i ubijaju nedužno stanovništvo da bi se osvetili. Za to je bio dovoljan bilo kakav razlog. Sandans je to dobro znao.

Poglavica će ubiti dečaka, ako se voj-ska pojavi u selu. U to je Sandans bio sasvim siguran.

Morao je oprezno da razgovara sa poglavicom.

Poglavica ga upita:

— Zašto tražiš dečaka?

— Njegova majka me je molila da ga pronađem.

— Nećeš ga dobiti. On će ostati kod Apača. Šta ćeš reći njegovoj majci kad se vratiš?

Sandans sleže ramenima.

— Šta mogu da joj kažem? Reći ću da je dobro i da je na sigurnom mestu. . .

*

Apači su jahali čitavu noć.

Negde pred jutro su se zaustavili pored nekog potoka da bi previli ranjene. Nisu se dugo zadržavali.

Već nakon pola sata su nastavili put.

Uskoro su stigli u gustu borovu šumu, a negde pred podne su bili u selu.

U selo je ujahao najpre poglavica, a za njim su išli ostali ratnici.

Ovo je značilo da je neko od ratnika poginuo.

Žene su prekinule podnevne poslove i sa strahom u očima tražili su u koloni ratnika svoje muževe, sinove. . .

Poslednji ratnik je uveo u selo konja na čijim leđima je bio poginuli.

Jedna žena vrisnu, prepoznavši svog muža. Odmah je uzela nož i odsekla pletenice.

Ratnici skinuše poginulog s konja i staviše ga na već pripremljenu kožu. Žena kleče pred njega i poče da nariče.

Sad je bilo vreme da se pozabave ranjenicima. Pomogli su im da sjašu.

Vrač je doneo odgovarajuće trave i naredio da se rane najpre očiste. Zatim je obavio odgovarajući ritual dok su žene pripremale lekove.

Deca su bila zadužena da oteraju konje iza sela na livadu i da se pobrinu za njih.

Sandans se sam pobrinu za svog konja. Skinuo je sedlo i dobro ga obrisao.

Dok je to radio, poglavica je prišao i posmatrao ga. Tek kad je Sandans završio započeti posao, ovaj ga upita:

— Hoćeš li da deca pričaju i tvog konja?

— Ne, mog konja ne treba čuvati. Nikud neće otići bez mene. Dovoljno je da zviznem i da dode. Istreniran je kao pas.

Potom ga povede na pojilo.

Poglavica se nasmeja:

— Imaš lepog konja, Sandanse. I ti si izvanredan jahač i borac. Zašto ne bi ostao kod nas pa da se zajedno borimo protiv bledolikih?

Sandans se okrenu i pogleda poglavicu govoreći:

— Ja se već borim, Zelena Dolino. Borim se na svoj način. Činim sve što je u mojoj moći ali ne puškom.

— Šta ćeš da radiš?

— Ako dozvoliš, odmoriću se kod vas, a onda nastavljam put.

Poglavica ga povede u svoj šator. Njegova žena je bila mlada, veoma lepa Indijanka po imenu Zvezdane Oči. Kad je Sandans stigao, stidljivo ga je pozdravila i odmah požurila da pripremi nešto za jelo.

Zelena Dolina i Sandans su seli u šator i dok je poglavica pušio lulu, Sandans pripali cigaretu.

Pred šatorom su se okupili dečaci i devojke. Radoznalo su zavirivali unutra. Svi su hteli da vide tog čuvenog Čejena. O njemu se pričalo uveče uz vatru.

Poglavica, videvši devojke kako gledaju Sandansa, ponovo uz smeh predloži:

— Bolje bi bilo da ostaneš kod nas. Razmisli još jednom, brate. Imao bi lepu ženu i...

Sandans se samo nasmeja.

Razmišljao je kako da ponovo započne razgovor o Rolandu, no ništa mu nije padalo na pamet.

Zvezdane Oči donese jelo. Bilo je to veoma ukusno pripremljeno meso od bufala. Pripremila je takode kolač sa kupinama. Sandans je tek tada primetio da je gladan. Već više od dvadeset i četiri sata nije ništa stavio u usta.

Nakon obilnog jela, Sandans je odlučio da se okupa u reci. Tamo se i zadržao skoro dva sata uživajući u svežoj i čistoj vodi.

Kad se vratio u selo, primetio je da se događa nešto neobično. Odmah je zapitao za razlog.

Poglavica mu objasni:

— Večeras ćemo proslaviti našu pobedu. Svi u selu se sad pripremaju za tu svečanost.

Sandansu se učini da je sad prilika da ponovo upita za dečaka. Trudeći se da mu glas zvuči ravnodušno, upita:

— Gde je onaj dečak o kome smo pričali, poglavico?

— Zašto te to interesuje?

— Samo pitam. Nisam ga još video u selu, pa mislim možda je negde...

— Kod konja je. Njegova majka želi da sve nauči i da postane pravi Apač. Uostalom, dečak voli konje, a tamo su i ostali dečaci, koji će mu pomoći ako bude potrebno. On je još mlad i neće mu biti teško da nauči.

Sandans je bio iznenađen.

— Njegova majka...

Poglavica mu odmah objasni:

— Zove se Plavi Cvet. Ona i njen muž nemaju dece i htela je da ovog usvoje. Dečaku će biti dobro sa njima. Imaće sve što mu je potrebno.

Sandans nije mogao da se oporavi od iznenađenja.

— Ali, tako brzo...

— Sve je to unapred predodređeno.

— Pa dečak je tek stigao kod vas!

— Mene su o svemu obavestili. Muž Plavog Cveta je bio sa mojim ratnicima kad smo napali karavan i zarobili one devojke. Dok su ostali gledali devojke, on se interesovao samo za dečaka. Hteo ga je za sebe. To je, dakle, moralo tako da bude. Dečak će ostati kod njih.

U blizini je bio jedan poveći šator ispred kojeg je stajao stražar. Unutra su ulazile žene i unosile razne stvari. Sandans zaključio da su unutra zarobljene devojke. Prema nepisanim indijanskim pravilima oni Indijanci koji su ih zarobili, imaju pravo da ih zadrže, bilo kao ženu ili ako su već oženjeni, mogu da je ustupe nekom drugom. Naravno, za to su dobijali odgovarajuću nadoknadu. Poglavica je odmah pogodio Sandansove misli. Zato reče:

— Devojke su tamo. Ako hoćeš, možeš da ideš i pogledaš ih. Možda bi jednu i zadržao?

— To ne. Neću da se sretnem s njima. Poglavica se nasmeja:

— Zašto, zar ih se plašiš?

— Znam šta će se dogoditi. Zbog boje moje kose pomisliće da sam bledoliki i moliće me da ih spasem.

Sandans je znao da im ne može pomoći. Biće srećan ako uspe dečaka da izvuzče iz sela. Ni sam još nije znao kako će to da uradi, ali nadao se da će mu se ukazati prilika. O devojkaama sad nije smeo da razmišlja.

Proveo je čitavo popodne u poglavičinom šatoru. Odmarao se dok se poglavica pripremao za predstojeću svečanost. Takvi rituali su uvek do detalja bili pripremljeni.

Sunce je već zalazilo kad je nova grupa dečaka otišla da čuva konje. To je značilo da će se prva grupa vratiti u selo. Sandans ih je neupadljivo posmatrao.

Nije mu bilo lako da među Indijancima pronađe Rolanda. Bio je obučen poput Indijanca, a ten mu je bio taman, tako da se nije mnogo razlikovao od ostalih.

Ono što ga je izdvajalo od druge dece, i što je Sandans morao da zapazi, bile su oči. Boje ljubičice, kao u majke. Da, sad je Sandans bio siguran da je pronašao Ronalda.

Dečak otrča do jednog šatora iz kojeg je upravo izašla lepa i nežna žena. Zagrlila ga je i nežno ga gledala.

Sandans je odmah zaključio da je to Plavi Cvet. Njima se uskoro pridruži visok i snažan muškarac. To je bio ratnik koji je našao dečaka i sad je želeo da mu bude otac.

Sandans pomisli da li bi bilo dobro da razgovara sa tim ljudima o otkupu dečaka. Možda bi pristali da ga daju za pristojnu nagradu.

Ipak, već nakon nekoliko minuta je odbacio tu ideju. Bilo je dovoljno videti kako je Plavi Cvet gledala dečaka. Zavela ga je i sigurno ga neće dati. S druge strane, to bi im bila samo opomena pa dečaka više ne bi ispuštali iz vida. Plašili bi se da će ga neko odvesti.

Zato je Sandans odlučio da dečaka ipak ukrade. Nerado je to činio, ali znao je da mora ako hoće da ispuni dato obećanje. Posebno je želeo da pomrsi račune Francu i njegovom ortaku Adolfu Frolajksu.

Takođe ga je tešila činjenica što će dečaku spasti život, tako što će da ga odvede iz sela. Dobro je znao da se poglavica ne bi ni trenutka kolebao da ubije dečaka, ako bi u selo stigla vojska.

Sandans se nadao da će tokom večeri svi biti zauzeti proslavom i da će moći sa Rolandom neopaženo da napusti selo.

U svakom slučaju moraće sve obaviti veoma brzo.

Upravo zbog toga je već spremio sve svoje stvari i oružje i sedlo. Sve je to stavio pored šatora, a potom je seo i počeo da čisti kolt.

Radio je to veoma pažljivo i temeljno. Pri tom je posmatrao šta se događa u selu.

Kad je pao mrak, u blizini šatora poginulog ratnika upaljena je velika vatra. Apači su se polako okupljali.

Sandans je stigao među poslednjima. Stao je u senku i posmatrao prisutne. Nadao se da će i mali Roland doći da vidi šta se događa.

Bio je u pravu. Roland je uskoro došao privučen poklicima Indijanaca.

Sandans mu neopaženo pride i pozdravi ga:

— Zdravo, Rolande. Mi se još nismo upoznali. Moje ime je Sandans.

Dečak ga zainteresovano pogleda. Već na prvi pogled Sandans primeti da veoma liči na majku.

Odmah odgovori:

— Znam. Čuo sam već dosta o tebi. Ti si veliki ratnik, Sandanse.

— U Fort-Smitu sam video tvoju majku. Tužna je što si pobjegao. Zar ti ne nedostaje?

Dečak se zagleda u vatru. Nekoliko sekundi je razmišljao, a potom sleže ramenima i saže glavu.

— Ona mi nedostaje. Ali mrzim očuha. Tukao me je i odveo moju mamu. Zbog njega sam pobjegao od kuće.

Sandans počeo oprezno:

— Očuh te više neće tući. Za to ću se ja pobrinuti. Uostalom ne možeš zauvek ostati kod Apača. To je opasno i za njih i za tebe!

— Zašto?

— Apači su opljačkali nekoliko rančeva i pre ili posle vojnici će doći u selo. Biće poglavici teško da dokaže da nisu tamo bili, a ako tebe nađu u selu to će biti dokaz i zbog toga će sve poubijati i selo spaliti. Apači to ne smeju da rizikuju, razumeš li me?

— Verovatno si u pravu.

Radoznalo pogleda Sandansa i upita:

— Da li te je moja mama poslala?

— Rekla mi je ako te slučajno nađem da te dovedem kući. Mislim da si joj potreban.

— Dobro, ali žao mi je da odem. Plavi Cvet je veoma dobra i sa njom mi je lepo. I njen muž me voli. Kako sad da ih razočaram? Uostalom, oni ne bi dozvolili da odem.

— Pa valjda više voliš svoju rođenu mamu od te Indijanke? Sandans je mrzeo sebe zbog ovih reči, ali morao je da nagovori dečaka da pođe.

Dečak je ćutao. Da bi iskoristio nastalu situaciju, Sandans nastavi:

— Ako hoćeš, ja ću ti pomoći.

— Znači, ipak te je mama poslala. Ti hoćeš njoj da pomogneš, a ne meni.

Sandans tiho odvrati:

— I tebi i njoj.

— Dobro. Ali kako ćemo to izvesti? Kako ćemo izaći iz sela, a da nas ne primete?

— Te pojedinosti prepusti meni.

Sandans odahnu. Znao je da će dečak poći. Verovatno je svašta preživeo od kada je otišao od kuće. Nisu to bile samo lepe uspomene. Da nije Frolajksa, vero-

vatno bi se dečak već odavno vratio kući.

Sandans je izložio plan:

— Uskoro počinje svečanost. Plavi Cvet i njen muž će sigurno biti prisutni čitavo veče. Ti ostani u šatoru, a ja ću doći po tebe kad bude vreme.

Dečak klimnu glavom, okrenu se i otrča u šator.

Sandans se nadao da dečak neće nikom ništa reći. Nije mogao ni da pretpostavi šta bi se dogodilo kad bi Apači saznali šta im sprema.

Možda bi ga samo opljačkali i izbacili iz sela, a možda bi ga ubili. Apači su bili opasniji od ostalih Indijanaca, i uvek je bilo razloga za strah.

*

Konačno se i poglavica Zelena Dolina pridružio svojim sunarodnicima. Seo je među ratnike u blizini vatre.

Indijanci su doneli burad sa pićem, koje su verovatno opljačkali na nekom od rančeva, ili uzeli prilikom poslednje pljačke karavana.

Već nakon nekoliko minuta napunili su jedan krčag. Najpre je otpio poglavica nekoliko gutljaja, a potom ga pruži Sandansu. Ovaj je znao da ne sme da odbije, međutim popio je veoma malo, tek toliko da ne izazove sumnju.

Krčag je išao od usta do usta dok nije bio ispražnjen. Odmah su ga napunili i nastavili da piju.

U buretu je bio viski, i to veoma lošeg kvaliteta. Jedan gutljaj je pekao Sandansa poput žeravice. No, to je bilo dobro. Indijanci nemaju često prilike da piju ovakvo piće i Sandans je znao da će piti sve dok ne isprazne sadržaj bureta.

Mnogi od njih će već za kratko vreme ležati bez svesti.

Mrak je pao. Oko vatre je bilo veselo. Neki su igrali i ispuštali pri tom neke nerazumljive zvuke. Drugi su bili zabavljeni jelom i pićem.

Kad je veselje uzelo maha, Sandans se tiho i neprimetno povuče i otrča do potoka.

Čim je zviznuo, brzo mu se pridruži konj koji je dotad mirno pasao. Odveo je

konja do šatora gde je bio dečak, a potom otišao po stvari koje je već pripremio i ostavio kod poglavičinog šatora.

Kad je sve spremio, pošao je izvan sela do mesta gde je grupa dečaka čuvala konje. Znao je da bi se dečaci rado pridružili ostalima kod vatre, ali nisu smeli da napuste stado. Tek kad im stigne smena za sat ili dva, moći će da se vrate u selo.

Sandans im se približavao sa strane suprotne vetru. Plašio se da životinje ne osete njegovo prisustvo.

Pre no što je odvezao predvodnika, Sandans još jednom pogleda ka vatri.

Neki ratnici su se jedva držali na nogama. Bili su već pijani. Žene su igrale oko vatre udarajući pri tom u bubnjeve. I one su verovatno popile dosta viskija.

Iznenada, se začuše drugi šumovi. Nešto što nije bilo uobičajeno za gužvu oko vatre, Sandansu se učini da je neko nešto viknuo, čak pomisli da je čuo neki pucanj, međutim sve se to izgubilo u opštoj gužvi.

Ni sam nije znao zašto, ali Sandans pomisli da će se dogoditi nešto strašno. Pojuri ka šatoru u kojem je bio dečak.

Nije odmakao ni desetak koraka kad odjeknu prvi plotun. U selo jurnuše vojnici sa tri strane.

Nekoliko sekundi kasnije otpoče prava bitka. Tačnije rečeno vojnici su pucali i ubijali Indijance koji su još uvek ošamućeni od pića stajali kod vatre. Nisu shvatali šta se događa, niti su imali vremena da uzmu oružje.

Sandans u jednom trenutku prepoznađe Reja i Sneka, indijanske skaute u službi vojske.

Oni su pronašli trag, koji su Apači ostavljali za sobom i doveli su vojsku u selo. Samo oni su mogli da pronađu te tragove.

Iz šatora je izašao Roland. Zapanjeno je gledao šta se događa oko vatre. Bio je u buni.

Sandans se baci na njega i obori ga na tle.

— Lezi! Vojnici su upali u selo!

— Video sam! Ubili su muža Plavog Cveta. Sve ubijaju! Šta se to događa, Sandanse?

Dečak je jecao.

Sandans ga uhvati za ruku i odvede među obližnje drveće govoreći:

— Moramo se skloniti. Sad nikome više ne možemo pomoći. Ako i nas vojnici vide, ubiće nas.

Kad su bili na bezbednom mestu, Sandans i dečak se još jednom okretoše. Ono što je video, dečak nikad neće zaboraviti.

Baš u tom trenutku jedan kuršum pogodi i Plavi Cvet. Rukama je pritisla ranu i s velikim naporom se okrenula ka šatoru. Valjda je htela da vidi dečaka kojeg je tamo ostavila.

Poglavica je pokušavao da okupi svoje ljude. Nešto je vikao, međutim u tom trenutku i njega pogodi kuršum.

Dečak i Sandans su morali da pođu. Apačima nije bilo pomoći. U ovoj borbi nisu imali nikakvih izgleda.

Sandans je znao kako će izgledati kraj ove strašne priče. To se ponavljalo već izvesno vreme.

Vojnici će sve pobiti. Ili tačnije rečeno, skoro sve. Nekolicinu Indijanaca će povesti sobom da bi dokazali zakonitost ovog masakra.

Na sudenju preostalim Indijancima devojke, koje su bile zarobljene, svedočiće protiv njih i tad će ih osuditi na smrt. Biće to kraj velikih ratnika, koji ni na početku nisu imali šanse u toj neravnopravnoj borbi.

Mnoga plemena su na vreme shvatila da se ne mogu boriti protiv snažne i dobro opremljene vojske. Zato su zakopali ratne sekire i ostali u životu.

Apači to nisu mogli.

Poglavica i njegovi ratnici su smatrali da je sramotan takav način života, i da jedino u slobodi mogu da opstanu. Znao je da će ga vojnici pronaći pre ili kasnije, ali i na to je bio spreman.

Sandans je znao da su oni bili spremni da umru.

Da li je moralo tako biti?

Celog svog života Sandans se borió da dokaže i jednoj i drugoj strani da mogu živeti u miru, a da pri tom sačuvaju dostojanstvo.

Ponekad mu je uspevalo da u to ubedi Indijance i činilo mu se da je to jednos-

tavnije i lakše. Bledoliki su često davali obećanja koja nisu hteli da održe. Kao da su se trudili da iskorene Indijance, taj ponosit narod koji je vekovima živeo na tlu Amerike. Ništa nisu tražili od bledolikih, izuzev da ih ostave na miru.

Dok je sa dečakom trčao ka konjima, Sandans pomisli da ga je možda mogao ostaviti vojnicima, koji bi ga odveli majci. Međutim, brzo je odbacio tu pomisao. Trenutno je i on bio u opasnosti. Najbolje će biti da se ne odvajaju od dečaka i da pokušaju zajedno da se izvuku iz tog pakla.

Konji su bili uznemireni. Sandans ih umiri, uzjaha svog konja i reče dečaku da uzjaše jednog mustanga.

Potom mu reče:

— Čvrsto se drži za grivu. Pazi da ne padneš!

Dečak ga je jedva čuo. Suze su mu klizile niz obraze. Ipak, pope se na konja i čvrsto se uhvati za grivu.

Sandans uze uzdu dečakovog konja i polako krenu ka reci. Jahali su obalom.

Odustao je od pomisli da briše tragove. Znao je da je to u ovom trenutku beskorisno. Uostalom, nije ni bilo vremena za to. Sad je najvažnije udaljiti se od sela.

Možda će skauti, kad vide njihove tragove poći za njima, ali to svakako neće učiniti pre jutra. Za to vreme njih dvojica će već biti daleko.

Zaustavili su se kad se pucnjava više nije čula. Bili su daleko od sela.

Sandans sjaha.

Pošto je bilo hladno, Sandans ogrnu dečaka čebetom, a radi sigurnosti vezao je dečaku noge ispod mustangovog stomačka.

Dečak radoznalo upita:

— Zašto si me vezao?

— Tako je sigurnije.

Dečak više nije plakao, međutim verovatno još nije bio svestan situacije u kojoj se nalazi. Mučne slike prošlosti će se pojavljivati tek kad se ova avantura završi.

Ljutito reče:

— Ja znam da jašem. Ne sećam se kad sam pao s konja. Nije potrebno da me vežuješ.

Sandans se nasmeja.

— Dobro, dobro. Međutim, dugo ćemo jahati i može da se dogodi da zaspiš. Ja se neću okretati i moglo bi da se dogodi da stignem u Fort Smit bez tebe. Šta bi rekla tvoja majka?

*

Kad je svitalo, Sandans i dečak su izašli iz guste borove šume i stigli su na visoravan koju je presecala železnička pruga. Bila je to veza između Teksasa i Kanzasa.

Dečak je spavao.

Probudio se tek kad ga je Sandans odvezao i pokušao da skine s konja.

Pogleda okolo i upita:

— Gde smo?

Ne čekajući odgovor, nastavi:

— Gladan sam, šta ćemo jesti?

Sandans se nasmeja.

Najpre je odveo konje do obližnjeg potoka da ih napoji, a zatim ih je pustio da pasu. Tek kad je to obavio, iz torbe izvadi nešto suvog mesa i suvog hleba. Pri tom je rekao:

— Na žalost, nemam ništa bolje. U divljini čovek mora da se snalazi kako zna.

Pošto je bio gladan, dečaku je prijala i ova oskudna hrana. Napili su se vode i pripremili za polazak.

Sandans je nekoliko puta gledao u pravcu odakle su došli. Možda su skauti pošli u poteru? No, u svakom slučaju, još ih nije bilo na vidiku.

Dečak upita:

— Kuda ćemo?

— Kod Kajova.

— Hoćemo li kod njih ostati neko vreme?

— Da. Ostaćemo dok se odmorimo. Moram da budem siguran da nas skauti ne prate.

Dečak je bio radoznao:

— Šta će dalje biti?

— Idemo u Fort Smit. Konačno se vraćas svojoj majci. Bilo je krajnje vreme.

Dečak začuta.

Sandans je pretpostavljao kakve ga misli muče. Roland se plašio ponovnog susreta sa svojim očuhom. Očigledno je imao veoma loša iskustva sa njim. Uos-

talom, zato je i pobjegao od kuće i nije želio da se vrati.

Sandans se nadao da se dečak neće više sresti sa Frolajksom. Ako ga ne vara njegovo šesto čulo, koje je upozoravalo na opasnost, Frolajks se bavi nedozvoljenim poslovima. To mora da se obelodani, a Adolf Frolajks treba da bude kažnjen.

Sandans je pretpostavljao da je odgovor od Barbare već stigao. Ona je saznala sve što je potrebno o Frolajksu i o tome ga obavestila.

Kad su se konji odmorili, dva jahača su nastavila put. Trebalo je čitavo pre podne da pređu visoravan. Oko podne su ponovo ušli u šumu.

Konačno su došli do mesta gde su se sreli sa Kajovima, no njih više tamo nije bilo.

S obzirom da Kajove nisu bili u ratu ni sa ostalim plemenima niti sa bledolikima, nisu se trudili da sakriju tragove. Zato je Sandans samo sledio tragove, koji su bili uočljivi.

Nakon nekoliko sati su ih sustigli. Kajove su tek stigli u selo.

Njihovo selo je bilo veće nego selo Apača, koje zapravo od noćas više nije ni postojalo.

Ovo pleme se prilagodilo novim uslovima. Zakopali su ratnu sekiru i živeli mirno.

Već na prvi pogled se moglo primetiti da im nije loše. Mesa i brašna su imali u dovoljnim količinama. Imali su čak i neke konzerve. Verovatno su to dobili u Fort-Stilu u zamenu za krzna. Kajove su bili dobri trgovci.

Kad su ušli u selo, Bufalo Ubica im pođe u susret. Pozdravio je Sandansa kao starog prijatelja. Čak je bio preterano ljubazan.

Bacio je pogled na dečaka, ali nije ništa pitao.

Naredio je svojim ljudima da se pobrišu za konje, a goste je lično otpratio do starijeg poglavice.

Stari poglavica, koji se zvao Jaki Bik, bio je poglavica svih Kajova. Imao je dosta godina i u svom životu je proživio i lepe i strašne trenutke.

Imao je mnogo iskustva i u ratovanju sa bledolikima, mada o tome nije želio da govori.

Pozvao je Sandansa i dečaka da ostanu kod njih kao gosti, koliko to hoće. Nešto kasnije popušili su lulu prijateljstva.

Sandans mu je ispričao šta se dogodilo Apačima. Stari poglavica se rastužio nad sudbinom svoje braće. Apači i Kajove su svojevremeno često ratovali, međutim uvek su bili protiv takvih pohoda u kojima stradaju i žene i deca. Rat je bio za muškarce, prave ratnike.

Kad je Sandans završio, poglavica reče:

— Mi, Kajove već dugo ne ratujemo sa bledolikima. Znaš i sam zašto. Mnogo ih ima. Kao lišća na granama u proleće. Imaju dobro oružje, koje mi nemamo. Mogu sve da nas pobiju. Mi smo zaključili mir, ne zato što smo kukavice, već što smo razumni i hoćemo da ostanemo živi.

Sandans je ćutao. Nije mogao da kaže ništa na te poglavičine reči. Bio je u pravu.

Poglavica povuče još jedan dim iz svoje lule i zamišljeno nastavi svoju misao:

— Možda su Apači mislili da smo mi kukavice. Ko zna? Možda su u pravu. Razum i kukavičluk su veoma tesno povezani. Oni su uvek ratoborni i osvetoljubivi. To je svima poznato, no šta sad imaju od toga?

Sandans se složio sa poglavicom, mada su i Apači bili delimično u pravu. Ali protiv sile se ne može, to je ono što je stari poglavica Kajova video i na vreme obustavio rat sa bledolikima. Da li je to kukavičluk? Prema nepisanim indijanskim zakonima pravi ratnik mora da se bori. Ništa i niko ga ne može sprečiti da zaštiti svoju zemlju, svoje pleme. Međutim, sad su se mnogi predali. Drugačije nisu mogli.

Dugo su razgovarali i na kraju stari poglavica reče da će prenoćiti kod Bufala Ubice.

Bufalo Ubica ih je poveo u svoj šator. Naredio je ženi da pripremi večeru. Ugostio ih je već prema njihovim običajima i Sandans se odmah zahvalio, jer je nameravao da ujutro rano nastave put.

Tako su i učinili.

Pre no što je svanulo dva jahača su napustila selo Kajova. Samo straže su bile budne.

Dečak nije bio raspoložen za razgovor. Čutao je. Verovatno je razmišljao o onome što ga čeka, ali ni teška sećanja od prethodne noći se neće tako lako izbrisati. Te tužne slike biće još dugo u njegovom sećanju. Za nekoliko dana od malog, neozbiljnog dečaka je postao zreo mladić.

Sandans ga je posmatrao ispod oka. Znao je da mu je teško. Teško mu je bilo i da priča o svemu što oseća.

Slike masakra u selu Apača teško se mogu izbrisati. Verovatno je sad u šoku zbog toga. Ranije je dečak znao o životu Indijanaca samo iz knjiga, a sad je video da su knjige jedno, a stvarnost drugo.

Jahali su ka dolini Teleke.

Najgore su preživeli i kad stignu u selo Sokolovog Oka, biće bezbedni.

Nešto pred podne, Sandans naglo zastavi konja.

Osetio je miris dima.

Roland je iznenađeno pogleda, ali ništa nije pitao.

Sandans je osluškivao.

Obično uho ne bi registrovalo te tihe, neuobičajene šumove, ali Sandansu to nije moglo da promakne.

Bio je ubeđen da to nisu Indijanci. Sigurno su bledoliki, ali da li su to Bergerovi ljudi?

Najpametnije bi bilo zaobići ih u velikom polukrugu. Izgubiće mnogo vremena, a time i omogućiti Bergerovim ljudima da mu ponovo uđu u trag.

Roland je takođe osluškivao i pošto ništa nije čuo, upitao:

— Šta si otkrio?

— Bledoliki su u blizini.

U Rolandovim očima se odjednom pojavio strah.

— Misliš da su to Frolajksovi ljudi?

Sandans odmahnu glavom.

— Ne verujem. Pa nema valjda toliko ljudi. Bilo bi to suviše.

— Ne poznaješ ti njega.

Dečak je ponovo bio zamišljen.

Sandans se nasmeja. U međuvremenu je zaista dobro upoznao Frolajksa. Bio je

opasan, prilično preduzimljiv i aktivan, ali ipak nije mogao da bude čarobnjak. Bio je ubeđen da to nisu njegovi ljudi, no ipak reče:

— Najbolje će biti da pogledam ko je.

— Da, treba da se uverimo i budemo sigurni da nismo u opasnosti.

— Naši konji su brzi i ukoliko su dole Bergerovi revolveraši, moći ćemo da im pobegnemo.

Dečakove oči čudno zasijaše kad reče:

— Ili ćemo ih ubiti.

Sandans se zamisli. Zatim u nekoliko rečenica pokuša da objasni dečaku:

— Još si mlad, Rolande. Ne treba da misliš da je lako ubiti čoveka. To je veoma teško, čak i kad znaš da je pred tobom lopov i bandit.

— Kako su vojnici pobili Apače. Za njih je to bilo veoma lako. Verovatno su se i zabavljali.

Sandans ga je samo gledao. Kako to da objasni dečaku, kad ni sam nije razumeo? Jednog dana, kad odraste, uvideće.

Približavali su se logoru nepoznatih jahača. Bili su oprezni. I dečak je čuo zvuke koji su dopirali iz logora, a Sandans je osetio dim i miris pečenog mesa.

Šjahao je i pružio Rolandu uzdu svog konja govoreći:

— Ja idem malo bliže da pogledam ko je to. Ti ostani ovde i čekaj me.

Nije sačekao odgovor dečaka, već se uputi ka jednoj steni odakle je imao pogled na dolinu.

Najpre je video zatvorena kola u kakvim su obično vozili zarobljenike iz jednog grada u drugi, gde treba da se održi suđenje.

Znači, mora da je tu i šerif.

Nije se prevario.

Ugledao je četiri zatvorenika, koji su međusobno bili vezani. Sedeli su u blizini vatre. Kod kola je bio vezan još jedan zatvorenik. Na njega je motrio šerif sa puškom u rucu.

Bila su tu još dva stražara, takođe dobro naoružani.

Sandans zaključio da su već mesec dana na putu. Odeća im je bila prašnjava i delovali su veoma umorno.

Razmišljao je da li da im pride. Pošto su već dugo na putu, verovatno nisu znali za poternicu za Sandansom. Međutim, može da se dogodi da su uz put sreli nekog od oblasnih šerifa koji im je dao plakat. Zato je postojala mala verovatnoća, ali ko zna.

Zato je Sandans odlučio da ipak obidu ovaj neobičan logor. Najbolje će biti da se odmah izgube.

Tada se trže. Okrenu glavu i ugleda dečaka kako prilazi padini. Dečak je očigledno hteo da zaustavi mustanga, ali mu to nije pošlo za rukom.

Verovatno je bio radoznao i hteo je sam da vidi ko je u logoru pa se približio.

Sandans tiho opsova i pogleda logor.

Sad je bilo kasno. Šerif je već video dečaka. Više nisu smeli da beže. To bi samo izazvalo sumnju i ko zna kako bi se sve završilo.

Sandans ustade, uzjaha konja i reče dečaku:

— Idemo dole. To su zatvorska kola iz Fort-Smita. Ako te šerif pita šta radimo ovde, reci da idemo iz Kansas-Sitija. Tako ideš u školu, a ja te sad vodim kući, jasno?

— Dobro.

Dečak obode konja ka dolini. Sandans je jahao za njim.

Serif i stražari odmah uperiše puške u njih. Sandans je znao da mora da bude oprezan, jer i najmanji, nepredviđen pokret može da izazove sumnju. Stražari će odmah pucati. Verovatno su već bili umorni od puta, a možda su i računali s tim da će neko pokušati da oslobodi zatvorenike.

Šerif, stariji čovek u kožnoj jakni, nešto niži od Sandansa pođe im u susret. Vinčesterku je uperio u Sandansa.

Ovaj ga pozdravi:

— Zdravo, šerife!

— Zdravo, Žutokosi! Šta tražite ovde? Sandans se nasmeja.

— Vodim ovog momka kući u Fort Smit. Imate li dovoljno vode da napojimo konje?

Šerif nešto promrmlja. Sandans nije mogao da razume šta govori. Tek drugu rečenicu je razumeo. Šerif se obratio jednom od svojih pomoćnika:

— Poznaješ li ga, Branigane?

Ovaj odvrati:

— Čuo sam za jednog plavokosog Čejena, ali ga nisam nikad video. Koliko je meni poznato, čist je.

Tek sad se šerif ponovo obrati Sandansu:

— U redu. Branigan će napojiti vaše konje. Ako ste gladni, možete jesti sa nama, a potom se gubite. Neću da se još i o vama brinem. Dosta mi je muke sa ovim banditima.

Sandans zahvali.

Potom je sjahao i poveo konja ka jednim kolima gde je bio Branigan. Tek što se približio kolima, zaustavi ga oštar šerifov glas:

— Stani!

Sandans ga poslušao i okrenu se ka šerifu, da čuje objašnjenje. Ovaj nastavi:

— Ne približavaj se kolima, ni tom banditu kod kola. Ako samo nešto pokušaš, ustreliću te.

Sandans ga poslušao. Ipak, dok je prolazio pokraj vezanog čoveka, baci pogled na njega. Imao je utisak kao da gleda vezanu životinju. Od tog pogleda se ledila krv u žilama. Ko je taj čovek? Šta je učinio? U svom životu Sandans je video mnogo ljudi u raznim situacijama, a taj što je bio vezan mu je ličio na ranjenju životinju koja će napasti čim joj se neko približi.

Roland, koji je išao za Sandansom, takođe pogleda zarobljenika i upita:

— Šta je ovaj uradio?

Iza dečaka je bio šerif, koji ga odmah gurnu da prođe i pri tom reče:

— To je ubica. Ubija redom. Dosad je ubio najmanje deset ljudi. Bolje bi bilo da ga nisi video, dečake. To više nije čovek, to je vuk. Besni vuk.

Zarobljenik se trže na poslednje reči. Ustade i načini pokret kao da će da uhvati šerifa. Lanci zazvečашe. Smirio se tek nakon nekoliko minuta. Pogledao je dečaka i rekao:

— Svi pričaju o tom šta sam ja uradio, momče. A niko ne spominje šta se ranije dogodilo. Niko ne govori šta su meni učinili.

Šerif naredi:

— Ućuti! Znam, strašno je to što se dogodilo tvojoj porodici, ali to ti ne daje za

pravo da ubijaš ljude.

Zarobljenik ponovo viknu:

— Ubio sam one koji su to zaslužili.

— A devojke?

— To je bio nesrećan slučaj. Njih nisam hteo da ubijem. Istrčale su pred pušku.

Šerif hladno zaključio:

— Dobro. Možda će ti to sudija uzeti kao olakšavajuću okolnost. Videćemo.

Zarobljenik nešto opsova, a potom je seo i nije rekao ni reč. Zamislio se.

Sandans je napojio konje, a potom je rekao Rolandu da skine sedla i da ih istimari.

Nešto kasnije su sedeli sa šerifom, koji ih je ponudio da jedu.

Roland je često bacao pogled ka zarobljeniku kod kola. Video je da je ovaj odbio da jede.

Iznenada Roland upita šerifa:

— Šta je bilo sa njegovom porodicom?

Šerif Logan, u međuvremenu im je rekao svoje ime, počeo da priča:

— To je tužna priča. Bio je oženjen Indijankom i imao je tri sina. Najstariji je imao petnaest, a najmlađi dvanaest godina. Nije se družio sa susedima, niti sa bilo kim. Živelu su odvojeno, međutim, susedi ga nisu ostavljali na miru.

— Zašto? — upita Roland.

Šerif pogleda ispod oka Sandansa kao da se kolebao da li da nastavi. Ipak reče:

— Zbog žene. Znaš, neki ljudi ne mogu da se pomire sa činjenicom da Indijanci slobodno žive u istoj zemlji gde i mi.

— I šta se dogodilo?

— Na Helerovoj zemlji, tako se zove naš zarobljenik, postojao je izvor koji nikad nije presušivao. Tu je uvek bilo vode i susedi su hteli da tu napajaju stoku. Heler to nije dozvolio. Jednog dana je nekom rančeru pobio više od sto grla. Da bi mu se osvetio, rančer je naredne noći kad je Heler bio odsutan, zapalio Helerovu kuću. U plamenu su stradali njegova žena i sva tri sina.

Dečak ga je zapanjeno gledao.

— Pa to je strašno! — reče. — Da li su ubice kažnjene?

— Na žalost, nisu. Nije se moglo dokazati ko je to učinio. Rančer na kojeg je Heler sumnjao, dokazao je da je u to vre-

me bio na nekom drugom mestu. Tako su posvedočili ostali. Tu se ništa nije moglo učiniti.

Roland povika:

— Onda Heler ima pravo što je postao ubica!

Šerif ga pogleda i objasni:

— Ne možeš tako gledati na stvar, dečake. U našoj zemlji postoje zakoni koji se moraju poštovati. Ako se nekome učini da je zakon nepravedan i da oni koji su krivi nisu kažnjeni, to mu ipak ne daje za pravo da sam presuđuje. Pomisli šta bi bilo sa ljudima kad bi svi presuđivali i ubijali. Svako bi mogao svakog da ubije. Bio bi to kaos. Svako bi našao razlog zašto tako postupaju.

Dečak obori glavu.

Sandans ga je posmatrao. Nije znao da li ga je šerif ubedio. Mada je šerif bio u pravu, takvo objašnjenje u ovom specifičnom slučaju dečaku sigurno nije bilo dovoljno.

Sandans ustade i zahvali se šerifu na jelu. Šerif ga upita:

— Hoćete li odmah da nastavite put?

— Da, preći ćemo još desetak kilometara.

Pozdravili su se i Sandans i dečak podoše ka dolini Teleke. Sandans je znao da do mraka neće stići do doline.

Pronašao je pogodno mesto gde će se ulogoriti i provesti noć. Odmor će im dobro doći.

Dečak je odmah zaspao.

Sandans se pobrinuo za konje, a potom i on leže da se odmori.

*

Iznenada se Sandans probudi. Instinktivno dohvati kolt i polako se okrenu.

Nešto nije bilo u redu. Još nije znao šta, ali nešto se događa.

Kad je pogledao u pravcu konja, znao je šta se dogodilo. Mustanga nije bilo.

Sandans skoči da pogleda gde je dečak. Nije ga bilo. Čak je i sedlo ostavio da ne bi slučajno probudio Sandansa.

Sandans hitro osedla konja. Nekoliko minuta je razmišljao kuda bi dečak mogao da ode.

Potražio je tragove. Ubrzo ih je našao. Čim je video na koju stranu vode, znao je gde je dečak.

Glasno opsova. Zašto je šerif Logan morao da ispriča priču o Heleru? Dečak se verovatno sažalio nad Helerom i sad je pošao da mu pomogne.

Dečak nije mogao da shvati da za Heleru nema više povratka. Naravno, njemu je učinjeno zlo, ali on je postao ubica i za njega je kasno. Sve je izgubljeno.

Ako ga Roland oslobodi, ubiće verovatno prvo Logana, a potom i drugu dvojicu.

Sandans je terao konja koliko je mogao. Bila je noć i takav galop je mogao da bude opasan, ali Sandans je sad samo mislio na dečaka i ubicu.

Možda će stići dečaka pre no što ovaj stigne šerifa i njegov karavan? Možda će ga sprečiti da učini to što je naumio?

Nije uspeo.

Tek što je ugledao slabu vatru šerifovog logora, začu se pucanj. Nakon tog nastade uzbuna u logoru.

Sandans je nameravao da uđe u logor, ali ga zaustavi rzanje konja, i nekoliko sekundi nakon toga ugleda mustanga.

Znači, ostavio je konja nedaleko od logora.

Sandans skoči sa sedla. Ako je Roland oslobodio Heleru, sigurno će doći ovamo. Heleru je potreban konj.

Čekao je.

Uskoro začu dečakov glas:

— Sačekajte mene, gospodine Helere.

Sandans se pritajio i čekao pogodan momenat za napad.

Uskoro mu se ukazala prilika.

Ispred njega se pojavi Heler. Zapanjeno je zastao i gledao u Sandansa. To je bio trenutak za napad.

Sandans skoči na Heleru i obori ga.

Mada je Sandans bio snažan, Heleru je bio skoro ravnopravan protivnik. Imao je i jednu prednost koju je odmah iskoristio. Lanac.

Sandans se upravo tog i plašio.

Heler se izvi poput zmije i zamahnu. Sandans nije mogao da izbegne udarac. Heler ga je snažno pogodio u rame. Mada je u ruci držao kolt, Sandans više nije mogao da ga upotrebi. Verovatno mu je

ključna kost bila povređena. Ruku nije mogao da podigne.

Sad je bilo najvažnije da izbegne Helerove udarce. Baci se u stranu i drugi Helerov udarac prođe u prazno.

Sandans pomisli za trenutak kako da nema još šerifa ni njegovih pomoćnika. No, vremena za razmišljanje nije bilo. Heler će ponovo napasti.

— Sandanse! — viknu Roland.

Sandans nije mogao da se okrene. Nije smeo da ispusti Heleru iz vida.

Činilo se kao da Heler razmišlja da li da ponovo napadne. Njemu je cilj bio da se dočepa konja i da pobegne. Sve bi bio u redu da mu se Sandans nije isprečio na putu.

Potom ipak krenu u napad.

Mahao je lancem i Sandans se sklanjao koliko je mogao. No, zamasi su bili sve češći i sve opasniji.

Sandans je znao da vreme radi za njega, no to je znao i Heler. Zato se svim silama trudio da se oslobodi svog protivnika i pobegne.

Jednog trenutka ga je skoro i pogodio. Iznenada, tu se stvori dečak.

Sandans viknu:

— Beži, Rolande! Skloni se!

Dečak ga nije poslušao. Potrčao je nameravajući da se baci među protivnike. Vikao je:

— Helere! Prestanite! Sandans je moj prijatelj. Njega ne smete da ubijete!

Heler nije čuo ili nije hteo da čuje šta dečak govori. Zamahnuo je još jednom lancem i da Sandans nije gurnuo dečaka, verovatno bi ga pogodio po glavi.

Dečak pade.

Sandans se hitro sagnu i uze pesak. Baci ga Heleru u oči.

Heler vrisnu. Bio je dovoljan taj trenutak nepažnje i Sandans se baci na Heleru.

Zdravom rukom ga snažno udari po slepoočnici i Heler ostade nepomičan na tlu.

Sandans ustade i slobodnim krajem lanca veza Helerovu ruku.

Tek tada se okrenu ka dečaku. Ljutito ga je pogledao.

Roland je drhtao.

Nepomično je gledao Helera kao da ne može da poveruje da je taj čovek hteo da ga ubije. Pa on ga je oslobodio!

Sandans mu reče:

— Kako nisi mogao da shvatiš, Rolande, da se Heleru više ne može pomoći?

Roland kroz suze odvrati:

— Sigurno je stalno mislio kako mora da pobegne pre nego što ga predaju sudiji Parkeru. Kad ga tamo predaju, više nema šanse da se spase.

— Nema on više izgleda za spas, Rolande. Nije smeo sam da presuđuje i ubija koga stigne. To treba da shvatiš. Zakon postoji i mora se poštovati.

Dečak htede da odgovori, ali u tom trenutku su se čuli koraci, a odmah potom i glas šerifa Logana:

— Ruke u vis!

Sandans zadenu kolt za pojas i reče:

— Samo mirno, šerife! Ja sam sredio ubicu. Eto, tu je. Vezao sam ga. Možete da ga nosite.

Logan pozva svoje pomoćnike.

— Branigane, pogledaj šta je sa Helerom!

Okrete se ka Sandansu i naredi:

— Ti ne mrdaj!

— Ne pravite gluposti, šerife. Sami ste krivi što je dečak pokušao da oslobodi Helera. Niste trebali da mu ispričate onu priču. Roland je još dečak i naravno da je zaključio da mora da pomogne.

Šerif opsova.

— Slušaj, plavokosi! Dosta mi je i tebe i tog dečaka. Kupite se i odlazite! Ali nemoj da vas još jednom vidim u blizini karavana. Pucaću bez upozorenja, to ti unapred kažem!

Sandans je hteo još nešto da kaže šerifu, međutim video je da nema smisla raspravljati se s njim. Možda Logan i ima pravo. Toliko godina radi sa ubicama i razbojnicima, pa verovatno gleda samo ono najlošije u ljudima.

Nije trebalo od njega ni očekivati da će razumeti osećanja jednog dečaka.

Kad je Branigan pokušao da ga digne, Heler je došao k svesti. Kad je shvatio da je sve gotovo, mirno je pošao za stražarom.

Međutim, prolazeći pored Sandansa nije mogao da ćuti. Besno se okrete i reče:

— Osvetiću ti se! Zapamti to! Nisam ja još gotov i neće me obesiti! Bilo kako ja ću se spasti, a onda ću te potražiti i ubiti! Budi siguran da ću te naći!

Branigan ga povuče.

— Polazi, Helere! Dosta je bilo! Više mi nećeš pobeći, to ti ja obećavam.

Kad su svi otišli, Sandans uze dečaka za ruku i povede ga ka mestu gde su bili konji. Uzjahali su i Sandans još jednom pogleda ka logoru.

Serif Logan je stajao i gledao za njima.

*

Bilo je već podne kad su stigli blizu doline Teleke. Sandans odlučio da pogleda da li je u selu sve u redu.

Dečaka je ostavio u šumi.

Oprezno se približio selu. Možda su lovci na ucenjene glave ponovo u selu.

Ništa nije bilo sumnjivo. U selu je vladala uobičajena atmosfera.

Deca su se igrala između šatora, starci su sedeli u hladovini i pušili, a žene su nešto radile.

Sandans je posmatrao selo oko pola sata. Tek tada je odlučio da ude u njega.

Sve je bilo u redu.

Indijanci bi se drugačije ponašali da je neprijatelj u blizini.

Prišao je blizu poglavičinog šatora. Sokolovo Oko je upravo izašao iz šatora. Sandans uze šiškarku i baci je pred poglavičine noge. Sokolovo Oko se okrenu i pride bliže. Tada ga Sandans oslovi. Poglavica mu pride.

— Sandanse! Da li si pronašao dečaka?

— Da. Tu je u blizini sela. Možemo li da dodemo u selo, poglavice?

— Svakako. Ali budite oprezni. Najbolje bi bilo da vas niko ne vidi. Udite odmah u šator pa ćemo porazgovarati.

Sandans ga upita da li je dolazio mladić iz Fort-Smita sa poštom za njega. Poglavica odvrati da mladić već dugo nije dolazio u dolinu Teleke.

Sandans pođe po dečaka.

Odveli su konje do potoka, skinuli sedla, a nakon toga su pošli do poglavičinog šatora.

Sokolovo Oko ih je čekao. Njegova žena je već pripremala jelo za goste.

Kad su završili sa jelom, poglavica zapali lulu i reče ženi da izađe. Ozbiljnim, muškim razgovorima žene nisu nikada prisustvovala.

Poglavica je ispričao Sandansu da su ga već nekoliko puta tražili u selu. Verovatno je i Franc Berger slao svoje ljude da proveri da se slučajno Sandans nije pojavljivao kod Čeroka, međutim dolazili su i oni drugi.

Dolazili su lovci na učenjene koji su jedino tako zarađivali novac.

Međutim, ono što je bilo neobično, bila je činjenica da šerif iz Fort-Smita nije više dolazio.

Sokolovo Oko je zabranio ženama i starcima da bilo išta pričaju o Sandansu, niti su smeli da odlaze daleko od sela. Plašio se da bi nekom mogli reći da je Sandans bio u selu.

Sandans se zamislio. Nelogično je bilo što šerif nije ponovo dolazio. Verovatno je znao da je Sandans prijatelj sa Čerokima i da će, u slučaju potrebe, doći kod njih. Kako to da nije ponovo došao i raspitao se da li ga je neko video.

To može da znači da je optužba protiv Sandansa povučena i da poternica više nije na snazi, što revolversaši nisu mogli da znaju. U tom slučaju Berger i Frolajks su mogli da budu optuženi za prevaru i lažno optuživanje. Zaista, protiv Sandansa nisu postojali nikakvi dokazi.

Sandans nije mogao da zna šta se u međuvremenu dogodilo u Fort-Smitu. Preostalo mu je samo da nagađa. No, nadao se da na odgovor neće dugo čekati.

Ispričao je poglavici kako je pro našao malog Rolanda kod Apača, a rekao mu je šta se dogodilo u selu kad su došli vonici.

Poglavica se zamisli.

— To nije dobro. Apači ne bi smeli da se bore protiv bledolikih.

— Zašto ratuju kad znaju da nemaju nikakvih izgleda?

— Ne znam. Mi smo ratovali, dok nismo uvideli da su bledoliki jači, i da ne možemo pobediti.

— Vi živite u miru.

— Da, mada mi se ponekad čini da smo taj mir skupo platili. Bledoliki su se obračunavali sa nama kako su oni hteli, a mi ništa nismo mogli da učinimo. Zato smo se predali i sad živimo u miru. Moje pleme neće više nikad ratovati protiv bledolikih. Nikad! To je moja reč!

Poglavica je bio siguran da će sa svojim plemenom živeti u miru dok je u rezervatu. Sandans, pak, nije bio ubeden u to. Na žalost, postoje uvek takvi ljudi kao što je Franc Berger i Adolf Frolajks. Takvi ljudi će uvek uznemiravati Indijance ako to odgovara njihovim interesima.

Naravno, o tome nije hteo da govori poglavici, mada je to poglavica i sam znao.

Podsetio je Sandansa na niz primera kad su bledoliki prekršili dogovor o miru. Sva indijanska plemena su pristala da sklope mir sa bledolikima, međutim mnogi su prevareni. To je za neke bilo dovoljno da ponovo iskopaju ratnu sekiru i nastave bespoštednu borbu.

Sandans je obavestio poglavicu o svojim namerama:

— Moram da podem u Fort Smit.

— A dečak?

— Mogu li da ga ostavim izvesno vreme kod vas, poglavico? Brzo ću se vratiti po njega.

— A šta će biti ako ne dođeš?

— Doći će njegova majka.

Poglavica ga je uplašeno pogledao.

— Ne volim što ostavljaš dečaka, Sandanse.

— Obećavam ti da ću se vratiti po njega čim budem mogao. Ne mogu odmah da ga povedem.

— Razumem te, Sandanse, ali razumi i ti mene. Dok je dečak u selu, neću imati mira. Kao da sedim na buretu baruta. Moram da pazim na njega da ga slučajno neko od stranaca ne vidi. Ali Sandansu ne mogu ništa da odbijem. . .

Sandans je znao da mnogo traži od poglavice, međutim nije imao drugog izbora.

Ko zna šta se u međuvremenu dogodilo u Fort-Smitu. Upravo zbog toga i ne može da povede dečaka. Možda će morati da beži ili što je još gore, da se obračuna sa Bergerom i njegovim ljudima. Dečak bi mu otežavao situaciju, a mogao bi i da nastrada.

Zahvali se poglavici na svemu što je učinio za njega. Odlučio je da se malo odmori i odspava bar nekoliko sati. Pred njim je bila duga noć koju je trebalo provesti u sedlu.

No, pre no što je pošao da se odmori, zamolio je seoskog lekara da pogleda da li mu je ruka teško povređena nakon borbe sa Helerom. Bolovi nisu bili jaki, pa se nadao da ipak ključna kost nije slomljena.

Srećom, bio je u pravu. Seoski vidar ga je pregledao i zaključio da je u pitanju samo snažan udarac. Kost nije bila slomljena.

Poglavica Sokolovo Oko je ustupio svoj šator Sandansu. Tu je mogao da odspava nekoliko sati i prikupe snagu za povratak u Fort Smit.

Sunce je zalazilo kad je poglavica probudio Sandansa. Bilo je vreme da krene.

Sandans ga upita:

— Gde je dečak?

Poglavica se nasmeja.

— Napolju je, igra se sa decom. On bi se veoma brzo navikao kod nas. Ponaša se kao da je odrastao u indijanskom selu i među našom decom.

Sandans je pozvao dečaka da uđe u šator.

Poglavčina žena je ponovo donela hranu. Sad im se i poglavica pridružio kod jela.

Sandans je objasnio dečaku šta namerava da učini:

— Moraš da ostaneš ovde, Rolande.

— Kuda ti ideš, Sandanse?

— Idem u Fort Smit. Obavestiću tvoju majku da sam te pronašao i da si ovde. Da je pozdravim?

Roland spusti pogled.

— Da, pozdravi je. Reci joj da jedva čekam da se vratim. Kad porastem učiniću sve da pomognem Indijancima. Ja ću se boriti za njihova prava, kao što to ti činiš, Sandanse. Indijanci su moji prijatelji.

— Dobro, Rolande. Neko treba da nastavi ovaj moj posao. Međutim, sad dok si ovde kod Čeroka, nemoj da učiniš nešto nepromišljeno. Nemoj da pokušaš da pobegneš, jer ja više ne bih mogao da ti pomognem.

— Dajem ti reč da neću nikud da odem. Čekaću da se ti vratiš. Sa Frolajksom ću se ja obračunati ako se slučajno pojavi ovde u selu. Više neću da bežim od njega.

— Ja ću se obračunati sa Frolajksom, Rolande. Zato i idem sad u Fort Smit. On je moja brigada.

Dečak se zahvalno nasmeši i potrčao napolje da nastavi igru sa novim drugovima.

Nakon ovog razgovora, Sandans je požurio da pripremi konja za put.

Našao ga je u krdu sa ostalim konjima koji su pripadali plemenu Čeroka.

Osedlao ga je i privezao torbu za sedlo. Kad je sve bilo gotovo, vratio se sa ždrepcem u selo.

Pozdravio se sa poglavicom i uzjahao.

Sandans je dobro znao da ne treba da ostavi tragove za sobom. Niko ne sme da zna da je bio u dolini Teleke. Zato je najpre pošao ka severu i u velikom luku obišao dolinu. To mu je oduzelo dosta vremena.

Ova opreznost je bila neophodna, jer se već uverio da Frolajks ima u svojoj grupi i Indijance koji veoma dobro čitaju tragove.

Nije smeo da dozvoli da neko posumnja da je dečak u dolini Teleke. Brinuo se za njegovu sigurnost, ali takođe se brinuo za poglavicu i stanovnike malog indijanskog sela. Bledoliki su im već dosta zla naneli.

Nakon dva sata jahanja ka severu, pošao je na jug, odnosno u pravcu Fort-Smita.

Jahao je desetak kilometara, kad iznenada ugleda sveže tragove koje je ostavio jedan jahač.

Sjahao je da ih prouči. Pomislio je da je možda u pitanju grupa jahača, koji slučajno prolaze, međutim nije otkrio druge tragove.

Jahač je bio sam.

Sandans pomisli na najgore.

Pošao je za tragom i uskoro ustanovi da vodi u pravcu doline Teleke.

Da li je njegova sumnja opravdana?

Ko je taj jahač? Zašto ide u dolinu?

Odgovor je mogao da bude samo jedan.

Bio je to Franc Berger.

Da li je već stigao u selo? Da li je pronašao dečaka? Šta se sad događa?

Sva ta pitanja su mu prolazila kroz glavu, dok je prosto leteo ka dolini Teleke.

Morao je da se vrati.

Indijanci se ne mogu sami obračunati sa takvim banditom kakav je bio Berger.

*

Uskoro je ugledao selo.

Konja je ostavio među drvećem i prikrao se da vidi šta se događa.

Nije ni video ljude u selu, ali je čuo preteći glas Franca Bergera.

To je mogao da bude samo on.

Vikao je:

— Platićete mi to! Skupo ćete platiti! Vi ste sakrili dečaka u selu i prekršili ste dogovor o miru! Lično ću se pobrinuti za to da se selo spali, a poglavica će završiti u zatvoru! Svi ćete stradati!

Sandans se oprezno približio steni iza koje je mogao da vidi šta se događa u selu.

Poglavica, Sokolovo Oko je stajao ispred svog šatora. Oko njega su se skupili starci, žene i deca.

Pred njima je stajao Franc Berger. Bio je van sebe od besa.

U desnoj ruci je držao revolver, a levom je stisnuo Rolanda, koji se svim silama trudio da se oslobodi snažnog stiska.

U neposrednoj blizini stajao je Bergerov žerav. Sandans ga je odmah prepoznao, jer se Berger retko odvajao od te rasne životinje.

Međutim, činilo se da Berger sad nije štedeo konja. Životinja je bila sva mokra od znoja, a na sapima se pojavila pena. Bergeru se, očigledno, veoma žurilo.

Berger je bio dobro naoružan. Pored kolta, kojeg je držao u ruci, na sedlu je bila još vinčesterka, i dva revolvera. Sandanas je sve to obuhvatio jednim pogledom. Znao je da pred sobom ima opasnog protivnika.

Poglavica je pokušao da se opravda:

— Hteli smo da ga dovedemo u Fort Smit. Nismo nameravali da ga zadržimo u selu.

Berger nije poverovao nijednu reč. Nastavio je da viče:

— To je laž. Vama se nikad ne može verovati. Uvek sam govorio da lažete. Uostalom, kad ja budem svedočio protiv vas, svaki sudija će pre poverovati mom iskazu nego vašem. Moja reč je za vas zakon.

— Zašto to radite? — pokušao je poglavica da umilostivi protivnika.

— Vi ste kidnapovali dečaka. Zato morate da platite. Vrlo dobro znate što to znači.

Berger se okrenu dečaku i upita:

— Što ti čutiš, balavče? Reci da su te kidnapovali! Reci, čuješ li me!

Umesto odgovora, dečak snažno udari nogom Bergera u cevanicu. Berger opsova i bez milosti udari dečaka. Roland zaplaka i ponovo pokuša da se oslobodi snažnog stiska, no bez uspeha. Berger je znao svoj posao.

Čeroki su nemo posmatrali ovu scenu. Niko se nije pomerao niti je pokušao nešto da učini.

Bilo ih je dosta i neki su stajali iza Bergera, tako da su bez većeg rizika mogli skočiti na Bergera i savladati ga. No, niko se nije ni pomerio s mesta.

Kako je Berger saznao da je dečak u selu? Ova misao je mučila Sandansa. Verovatno je sreo vojnika koji su se vraćali iz svog pohoda u Fort-Stil. Oni su vodili tri devojke koje su Apači kidnapovali i verovatno su one ispričale da je sa njima bio i jedan dečak.

Berger je od preživelih Apača saznao da je tu bio i Sandans koji je odveo dečaka. Berger nije bio naivan. Potražio je tragove oko sela i naravno, veoma lako ih našao.

Ostalo je sve bilo jednostavno.

Tragovi su vodili do doline Teleke.

To je bilo moguće objašnjenje čitavog događaja. No, sad nije bilo vremena za razmišljanje. Trebalo je stupiti u akciju, i to što pre.

Sandans pride između drveća i viknu:

— Bergere!

Berger se okrenu i ugleda Sandansa, koji mu je polako prilazio.

Berger je bio u prednosti jer je imao dečaka. Uvek je mogao da ga iskoristi kao zaklon i Sandans je to dobro znao.

Berger nastavi da viče:

— Tu si, Sandanse! Ti si ubica! Za tobom je raspisana poternica. Bićeš osuđen!

Viknuo je okupljenim Indijancima:

— Uхватite ga! Vezite ga! Ja ću ga odvesti u Fort-Smit!

Niko se nije pomerio. Indijanci su i dalje stajali okupljeni oko svog poglavice.

Sandans je netremice posmatrao Bergera. Šta će preduzeti? Dečak počeo da se otima, tako da je Berger morao obema rukama da ga drži.

Sandans iskoristi ovaj trenutak i pride nekoliko koraka, ali Berger nije rizikovao. U tom trenutku je

podigao revolver i uperio ga na Sandansa.

Sandans se baci u stranu, a dečak udari Bergera po ruci i kuršum prozvižda iznad Sandansove glave.

Sad je Sandans munjevito reagovao. U dva koraka je bio kod Bergera, otrgnuo je dečaka, gurnuo ga u stranu i čvrsto stegao Bergerovu ruku u kojoj je držao kolt. Zavrnuo mu je članak i Bergerovi prsti se otvorili. Revolver pade na tle.

Sve ovo se odigralo za nekoliko sekundi. Berger još nije upeo da se pribere od iznenađenja, a Sandans ga snažno udari u bradu. Berger je posrnuo. Sandans ga ponovo udari, ali sad u stomak.

Berger se ipak pribrao i poput lavine krenu na Sandansa. Bio je veoma snažan. Obuhvatio je Sandansa i stegao mu grudi.

Za trenutak je Sandans bio nemoćan. Znoj ga je oblio, a bol u grudima mu je bio nepodnošljiv.

Berger ga je podigao, a stisak se još više pojačao. Istisnuo mu je vazduh iz pluća. Sandansu se počne magliti pred očima. Za trenutak mu se učini da je izgubljen. Berger je bio suviše jak protivnik.

Pade mu na um nož. Kako da ga izvuče? Ruke nije mogao ni da pomeri.

Pritisak se još pojačao, no to je i Bergeru bilo veoma naporno. Lice mu je poplavelo, a oči su bile iskoladne. Samo mržnja je mogla da učini od Bergera takvu zver.

Sandans je znao da mora nešto da preduzme. Mora!

Skupio je preostalu snagu i učini jedino što je mogao u tom trenutku.

Podiže koleno i snažno udari Bergera. Ovaj vrisnu i stisak popusti. To je već bilo dovoljno da Sandans reaguje. Mogao je da diše. Udari Bergera pesnicom u nos.

Čeroke se nisu pomerili. Stajali su i posmatrali borbu, kao da ih se to sve ne tiče. Sandans je znao zašto se tako ponašaju. Život u rezervatu ih je naučio da budu pokorni i da slušaju.

Njima je naredeno da ne smeju da se bore protiv bledolikih i niko od njih nije smeo to da prekrši.

Sandans konačno izvuče nož. Revolver mu je negde u toku borbe is-pao i sad nije bilo vremena da ga traži.

Držeći nož u ruci, Sandans je obilazio oko Bergera tražeći slobodan prostor za napad.

Činilo se kao da se Berger obra-dovao ovoj promeni u taktici, jer se zadovoljno nasmeja. Izvukao je nož.

Protivnici su se oprezno odmeravali.

Berger je znao da je fizički sprem-niji i jači od Sandansa i to je hteo da iskoristi. S druge strane, Sandans se uzdao u svoju vitalnost i okret-nost. Sad je svakako imao šanse za pobedu.

Berger je prvi napao.

Sandans skoči u stranu. Nadao se da će Berger zbog zamaha izgubiti na snazi, ali Berger se nije tako lako predavao. Čak se činilo da je napao zbog toga da bi ispitao Sandansove reflekse.

Okrenuo se, očekujući napad.

Sandans pokuša da ga pogodi, ali Berger se neočekivano brzo skloni.

Oprezno posmatrajući protivnika, Sandans stisnu zube. Bol u grudima mu je postajao sve jači. Nije imao dovoljno vazduha i činilo mu se da ga i dalje stežu snažne Bergerove ruke.

Ali ni Bergeru nije bilo lako. Ne-koliko udaraca, koje je dobio ipak su ga ošamutili. Bio je okupan zno-jem i već se приметно sporije kretao.

Sunce je bilo u zenitu. Nemilos-rdno je pržilo. Svetlost je padala Sandansu u oči. Odjednom mu sinu ideja da to iskoristi. Nadao se da Berger neće odmah приметiti za-mku.

Polako se okrenu, povlačeći tako Bergera za sobom. Berger ništa nije slutio.

Kad je Berger bio okrenut ka sun-cu, Sandans se odlučio za napad.

Pre no što su se Bergerove oči pri-vikle na bleštave sunčeve zrake, Sandans se baci na njega.

Bergerov nož mu ogreba ruku, ali nošen inercijom Berger nalete na nož koji je Sandans držao u ruci.

Jauknuo je i pao na tle.

Ispustio je nož. Borba je bila za-vršena.

Tek sad su se čuli Indijanci. Tri-jumfovali su zbog pobeде nad ne-prijateljem.

Sandans je polako ustao. Noge su mu drhtale. Pogledao je protivnika i video da je mrtav.

Bila je to mučna pobeда. Još ni-kad Sandans nije bio tako umoran. Jedva se držao na nogama.

Poglavica pride Sandansu i česti-ta mu na pobeđi. Potom pozva još dva ratnika, koji su pomogli San-dansu da dođe do poglavičinog ša-tora.

Sandans se spusti na krzno. Jed-na od devojaka otrča na izvor po svežu vodu. Klekla je pored San-dansa i nežno mu oprala rane.

Poglavica ga je nemo posmatrao. Tek nakon nekoliko minuta upita:

— Šta ćemo uraditi sa lešom?

— Umotajte ga u deku i vežite.

Svaka reč mu je pričinjavala bol. S teškom mukom se koncentrisao na ono što govori. Neko od Indija-naca je rekao da ga Berger podseća na grizlija. U ovom trenu Sandans nije mogao da se seti ko je to rekao, ali taj je svakako bio u pravu. Ber-ger ne samo da je ličio na grizlija, nego je imao i njegovu snagu.

S mukom nastavi:

— Vežite ga za sedlo. Ja ću ga po-neti. Ne bi bilo dobro da ga ovde pronađu. Imali biste novih teškoća.

— U pravu si, Sandanse.

— Najpre, neka se tvoji ljudi po-brinu za konja. Oznojen je i umo-ran. Neka ga istimare i nahrane.

Poglavica je odmah izdao potreb-na naređenja.

Sandans je ustao i kad je pošao napolje poglavica ga upita.

— Kuda ideš? Znaš da si još slab, nećeš moći sam. Potrebna ti je pomoć.

— Moram da se okupam. Jedino voda može da me okrepi i povrati snagu.

Posrćući, otišao je do konja i iz torbe je izvukao farmerke i košulju.

Poglavica je gledao za njim, ali ga nije sprečavao da učini što je naučio.

Sandans se spusti do potoka. Skinuo se i ušao u vodu. Hladna voda mu je zaista prijala.

Vraćala mu je snagu.

Tek kad se oprao, mogao je da prebroji rane. Imao ih je nekoliko. Nijedna nije bila ozbiljna, međutim bolovi su bili skoro nepodnošljivi. Sandans je takođe zaključio da mu je Berger povredio nekoliko rebara.

Ostao je pola časa u vodi.

Kad je prikupio snagu, izašao je i obukao odelo. Na nogama je sad imao mokasine.

Ponovo je otišao do konja i iz torbe izvadio bocu sa viskijem. Otpio je nekoliko gutalja, a deo tečnosti je plio po ranama.

Kad se vratio u selo, video je da su Indijanci već obavili posao koji im je ostavio.

Bergerovo telo je bilo zamotano u kože i vezano za sedlo.

Poglavica je bio u šatoru, a njegova žena je bila zabavljena pripremanjem jela.

Sandans uđe u šator. Poglavica mu rukom dade znak da sedne i pruži mu lulu.

Sandans ga je poslušao. Povukao je nekoliko dimova. Poglavica je čuo nekoliko minuta. Potom reče:

— Ostani preko noći ovde. Treba da jedeš i da se odmoriš. Ovako nećeš daleko stići.

Sandans je vratio poglavici lulu, i tek tada je odgovorio:

— Krećem za jedan sat.

— Suviše si slab za put.

— Moram da krenem. Vi se pobrižite za dečaka i pazite da ga neko ne vidi.

— Ne brini, sad ćemo biti oprezniji.

— Kako to da vas straža nije upozorila da bledoliki dolazi? Imate stražu, zar ne?

— Postavili smo stražara, ali bledoliki je tako brzo jahao da je ovaj bio iznenađen i nije stigao na vreme u selo. Čuli smo samo kad je viknuo da neko dolazi, ali bilo je kasno da sklonimo dečaka. Bledoliki je ušao u selo poput munje.

Sandans se namršti.

— To nije smelo da se dogodi. Verovatno je stražar zaspao. Srećom što se sve ovako završilo. Da je Berger uspeo da se vrati u Fort Smit i obavesti šerifa da je dečak ovde, svi biste nastradali.

— Misliš da će ponovo neko doći?

— Očekujem već sutra ili prekosutra da će neko od njegovih ljudi biti ovde. Zato morate da budete oprezniji, a ja ću se vratiti što brže budem mogao.

Poglavica žena unese jelo. Ušao je i dečak. Bio je uplašen onim što je video. S obzirom na sve ono što mu se dogodilo proteklih dana, nije bilo čudno što je dečak bio tako uplašen. Činilo se da će svaki trenutak briznuti u plač.

Sa njim je bila jedna mlada Indijanka. Tešila ga je i pokušavala da ga smiri. Sandans je znao da je krajnje vreme da se dečak vrati majci i normalnom životu.

Sandans mu nežno reče:

— Vidimo se sutra, Rolande. Tvoja avantura se sutra završava. Uskoro ćeš biti sa svojom majkom i sve ovo će ti ličiti na ružan san.

— Da, ali Sandanse, ja se plašim. Berger je bio Frolajksov prijatelj. Ako je Berger znao gde sam, to sigurno zna i Frolajks.

Sandans pokuša da ga razuveri:

— Frolajks ne zna gde si. Berger te je slučajno pronašao.

Oprostivši se sa dečakom, Sandans pođe. Poglavica ga je pratio do mesta gde mu je stajao konj.

Sandans još jednom proveri da li je kolt ispravan i da li je nož na mestu.

Dva Indijanca su dovela Bergerovog žerava. Bergerovo telo je bilo vezano za sedlo.

Sandans uzjaha, mahnu poglavici u znak pozdrava i pođe put Fort-Smita.

Sad je išao direktno za Fort Smit. Dosta je bilo skrivanja, mislio je. Ovoj igri je došao kraj. Mora da okonča to što je započeo, i to što pre.

*

Uskoro je pao mrak.

Noć je bila sveža, ali Sandansu je to odgovaralo jer nije postojala opasnost da će zaspati. Jahao je polako da ne bi premorio konje.

Stigao je do nekog potoka. Napojio je konje, osvežio se i odmah nastavio put. Jahao je obalom, mada to nije uvek bilo lako. Bilo je tu dosta rukavaca koje je morao da zaobide zbog stenovite obale.

Nakon dva sata jahanja, stigao je do doline obrasle travom.

Svog konja je ostavio da pase, a Bergerovog žerava je poveo u obližnju šumu.

Tu je nameravao da pokopa Bergera. Indijanci su zaista na sve mislili. Na sedlo su pričvrstili lopatu, jer su pretpostavljali da će to trebati Sandansu, ako namerava da pokopa Bergera.

Doduše, Sandans je jednog trenutka zamišljao da li je bolje da Bergerovo telo baci u jedno od mnogih jezera na koje je nailazio. Ipak, odlučio je da ga pokopa.

Uložio je dosta truda da iskopa grob. Položio je telo u grob, pokrio ga zemljom, a nakon toga je na nju poredao kamenje.

Sklonio je sve tragove, tako da ni najveštiji tragači ne bi mogli uočiti nešto neobično.

Kad je sve to završio, odveo je žerava u dolinu i pustio ga da pase.

Svanulo je.

Sandans je morao da reši još jedan problem. Šta uraditi sa Bergerovim konjem.

Ako ga jednostavno pusti, postojala je opasnost da se vrati u Fort Smit, što bi odmah upozorilo Frolajksa na opasnost.

Zato je odlučio da ga povede dok mu se ne ukaže neko bolje rešenje.

Pošto je bio dan, Sandans je izbegavao pregledne puteve. Plašio se da nekog ne sretne. Jahao je ivicom šume u koju je mogao odmah da se skloni ukoli-

ko bi slučajno neko naišao. Još nije bio spreman za susret sa Bergerovim ljudima.

Negde oko podne odlučio je da se odmori.

Pronašao je zgodno mesto u šumi i napravio logor. I svog i Bergerovog konja je morao da veže, jer je postojala opasnost da odlutaju. Za svog konja se Sandans nikad nije brinuo, međutim sad je imao partnera koji bi ga mogao navesti da odluta. U ovakvoj situaciji to bi moglo biti kobno.

Sandans je raširio čebe i već nakon nekoliko minuta je zaspa.

Sunce je nemilosrdno pržilo, ali u senici, gde je ležao, bilo je prijatno.

Spavao je oko tri sata. Probudilo ga je tiho, upozoravajuće rzanje konja.

*

Odmah se probudio. Polako se okrenuo, mada su mu rebra pričinjavala bol.

Bio je zadovoljan što je, pre no što je legao, napravio na vidnom mestu provizoran ležaj, tako da bi nepoželjan posetilac mogao da pomisli da tamo neko spava, a legao je par metara dalje na skrovi-to mesto.

Imao je razlog da bude zadovoljan, jer je odmah video kako se neka prilika približava tom ležaju.

Kad je prepoznao posetioca, bio je zapanjen.

Pa to ne može biti istina.

Posetilac je bio niko drugi do Mori, revolveraš kojeg je ostavio bez konja i oružja južno do Marfija.

Sandans je čekao.

Mori se približio ležaju na pet metara. Pretpostavio je da Sandans još spava i hteo je to da iskoristi. Izvuče kolt i počeo da puca.

Ispalio je šest metaka.

Nakon tog je nastupila tišina. Moriju je trebalo skoro čitav minut da vidi da je pogrešio.

Okrenu se u paničnom strahu i pogledom potraži Sandansa.

Nije morao dugo da čeka.

Sandans izađe pred njega. U ruci je držao kolt.

Mori je potpuno izgubio glavu. U tom strahu je potpuno zaboravio da mu je revolver prazan i zato povuče oroz. Ništa se nije dogodilo.

Bandit je znao da je izgubljen.

Sandans ga mirno pozdravi:

— Zdravo, Mori. Sećaš li se šta sam ti rekao kad smo se rastali?

Bandit se tresao od straha. Nije mogao ni da progoveri. Čekao je.

Sandans ga upita:

— Odakle ti pištolj?

Mori nije odgovarao. Nije mogao. Čekao je da mu Sandans presudi. Za njega više nije bilo izlaza.

Sandans nastavi da pita, mada nije dobijao odgovore:

— Šta sad da radim s tobom?

Tek sad se Moriju razvezao jezik. Potekla je bujica reči bez nekog smisla i reda:

— Ja . . . ja . . . ne znam šta radim. Mora da sam poludeo kad sam odlučio da te pratim. Ja . . . ti . . . Više nikad neću, Sandanse . . . Nikad . . .

— Kako da ti verujem?

— Molim te, veruj mi!

— Ne znam. Vidim da poslednja lekcija nije uticala na tebe. Ništa nisi naučio. Da li da te ponovo pustim, pa da opet mislim šta ćeš sledeći put da uradiš?

Bandit pade na kolena i ispruži ruke ka Sandansu.

— Sandanse, molim te! Nisam bio svestan svojih postupaka. Bio sam besan na tebe što si me onako ostavio. Mislio sam da neću preživeti. Svuda su bili Indijanci, a uz to i divlje životinje. Bio sam ljut.

— Ne treba da ti verujem. Mislim da bih učinio uslugu ljudskom rodu kad bih te ubio.

— Sandanse, nemoj! — Mori je preklinjao. Sandansu je bilo zlo da ga gleda.

— Prekini! Pustiću te! Potrudi se da te moje oči više nikada ne vide. Ali pazi! Ako još jednom nešto pokušaš, ubiću te bez opomene kao pseto. Zato odsad vodi računa kuda ideš i šta radiš. Ovo je poslednja opomena.

Mori nije čekao da mu Sandans ovo dva puta kaže. Skočio je i glavom bez obzira odjurio u šumu.

Nešto kasnije Sandans je čuo topot konja koji se udaljavao. Konačno je Mori otišao. Sandans se nadao da ga više nikada neće sresti.

Sandansovu pažnju privuče Bergerov ždrebac, koji je uznemireno rzao i propinjao se. Toliko je bio uznemiren da je to prešlo i na Sandansovog ždrepcu, koji je takođe pokušavao da otkine uzdu.

Šta ih je uznemirilo?

Sandans pođe do reke da pokuša da pronađe uzrok ovakvom ponašanju konja.

Uskoro mu je bilo jasno.

Na drugoj strani reke paslo je stado divljih konja. Ispred stada je stajao njihov predvodnik i rzanjem privlačio pažnju.

Sad je Sandans znao šta će uraditi sa Bergerovim konjem. Odmah je otišao do njega i odvezao ga. Konj galopom odjuri ka reci. Prešao je na drugu obalu i pridružio se krdu.

Sandans je imao muke da umiri svog konja, koji je takođe hteo da se pridruži ostalima na drugoj obali. Smirio se tek nakon nekoliko pokušaja.

To je bilo pravo rešenje. Bergerov konj više neće napustiti stado. Pridružiće im se i nestati s njima u preriji. Više nije postojala opasnost da se vrati u Fort Smit.

Sandans je uzjahao konja i nastavio put. Nakon sat jahanja zastao je pored reke. Odlučio je da večera i pripremi se za susret sa Frolajksom.

Kad je mesec izašao, nastavio je put.

Bilo je oko deset sati uveče kad je stigao do Arkanzasa. U daljini je već mogao da vidi ulična svetla Fort-Smita. Nakon dugog putovanja, konačno je stigao na cilj.

Skinuo je cipele, zavrnuo nogavice i naterao konja u vodu. Revolver i municiju je držao iznad glave. Nije imao vremena da potraži najbezbednije mesto na reci. Prešao je gde je bilo najbliže.

U jednom trenutku je postojala opasnost da ga matica odvuče. Ipak, bezbedno je prešao na drugu obalu.

Tamo se zadržao kratke vreme, tek toliko koliko je bilo potrebno da se konj osuši.

Stigao je u Fort Smit.

Jahao je sporednim ulicama do štale. Stigavši tamo, sjahao je i pogedao kroz prozor. Odmah je ugledao mladog Indijanca, koji je dremao u stolici.

Sandans je sačekao nekoliko minuta, koliko mu je bilo potrebno da se uveri da u štali, sem Indijanca, nema drugih ljudi. Nije smeo da rizikuje da se sretne sa nekim ko bi ga mogao prepoznati.

Pokucao je na vrata.

Čuvar se trže i skočivši na noge obori stolicu. Pritrčao je i otvorio vrata.

Iznenadio se i obradovao kad je ugledao Sandansa.

— Sandanse, ti si!

— Da, vratio sam se.

— Vratio si se. Dugo to nije bilo.

— Bio sam u dolini Teleke. Potom sam bio kod Kajova, pa kod Apača. U povratku sam ponovo svratio kod poglavice Sokolovo Oko.

— Znači, razgovarao si sa poglavicom?

— Da, poglavica Sokolovo Oko je zaista prijatan sagovornik i mudar čovek.

Mladić je pažljivo gledao Sandansa. Ovaj se već danima nije brijao, a sem toga bio je i veoma umoran. Na licu su mu bili tragovi borbe sa Bergerom.

Mladić tiho primeti:

— Tukao si se . . .

— Morao sam. No, sve se dobro završilo.

— Imam poštu za tebe.

— Znači, telegram je stigao?

— Da. Tvoj telegram sam predao odmah nakon tvog odlaska, ali odgovor je stigao pre nekoliko dana. Hteo sam da ti ga donesem u dolinu Teleke, ali nisam mogao da odem

odavde. Gazda je tražio da stalno budem ovde.

Predao mu je omot na kojem je krupnim slovima pisalo: Džon Olifant, Fort Smit, Arkanzas.

Sandans ga otvori, govoreći:

— Pripazi da neko ne naiđe. Moram ovo odmah da pročitam, a ne bih hteo da me neko iznenadi.

Indijanac ga posluša. Stao je kod vrata odakle je mogao da vidi ulicu.

Sandans je počeo da čita tekst.

Poruka koju mu je poslala Barbara je bila pisana na dve strane i sadržavala je sve ono što ga je interesovalo. Barbari nije bilo lako da dođe do tih podataka. U Vašingtonu je unajmila detektiva koji je obavio posao.

Adolf Frolajks se zaista bavio mutnim poslovima.

Da bi ostvario svoje namere, najpre je potkupio nekoliko senatora, koji su bili spremni da podrže njegove ideje.

Frolajks je zaista smislio dobar plan kako bi zaradio veliku sumu novca. Hteo je da poseče šumu na celoj indijanskoj teritoriji. Radilo se o ogromnoj površini pod šumama. Planirano je da se Indijanci iseale sa tog područja. Frolajksu uopšte nije bilo važno šta će biti sa njima.

Bilo je takođe dogovoreno da se angažuje i vojska ukoliko bi došlo do pobune.

Čim bi se Indijanci iselili, Frolajks bi dobio pismeno odobrenje za seču šume. Ispalirao je da na toj teritoriji naseli farmere, kojima bi, naravno, uz visoku nadoknadu prodavao zemlju.

Cela stvar je već bila detaljno dogovorena i niko nije sumnjao u Frolajksov uspeh. To je praktično već bilo gotovo.

Barbara je znala Sandansov stav u vezi sa tim i zato je već pokrenula akciju kako bi se sprečio ovaj plan. U to je investirala već dosta novca i smatrala je da ima izgleda da se taj prljavi posao obustavi.

Znači, Barbara je sa svoje strane učinila sve što je mogla. Sad je uspeh akcije umnogome zvisio od Sandansa. On mora na svaki način da spreči Frolajksa.

Sandans se zamisli. Pripalio je cigaretu.

To što je Frolajks isplanirao bilo nečovečno i gnusno, ali bilo je po zakonu.

Ako bi mu se zaista dozvolilo da poseće šumu na čitavoj teritoriji, to bi nanelo nenadoknadive štete ne samo Indijancima. Ali niko ne bi mogao pozvati na odgovornost ni Frolajksa ni senatore.

Sad je Sandansu sve bilo mnogo jasnije. Jasno je bilo u prvom redu zašto je Frolajks strahovao od Sandansa i zašto mu nije dozvoljavao da dođe u Fort Smit.

Nekoliko puta je pokušao i da ga ubije, no i za to ne može biti kažnjen. Jedini svedok, Berger, bio je mrtav. No i da je živ, pitanje je da li bi hteo svedočiti protiv svog ortaka. Očigledno je bilo da je Berger do guše umešan u Frolajksove poslove i da je nameravao da zaradi na tom poslu mnogo novca.

Kako sve ovo da se reši?

Jedina mogućnost je bila da natera Frolajksa da prizna šta je sve učinio. No, to već ne bi bilo tako lako. Frolajks je bio tvrd orah.

Sandans pozva Indijanca. Potom mu reče:

— Potrebna mi je tvoja pomoć.

— Učiniću sve što kažeš, Sandanse.

— Sakrij moje stvari i oružje. Ako se ne vratim, možeš sve da zadržiš.

Indijanac je bio uplašen. I sama pomisao da bi Sandans mogao da nastrada užasavala ga je.

— Vратиćeš se! Sigurno ćeš se vratiti! Šta nameravaš da uradiš, Sandanse?

Sandans se nasmeja.

— Ne mogu da ti kažem.

— Hoćeš li mi reći kad se vratiš? Kad sve već bude gotovo? Molim te!

— Ne mogu. Na žalost, sve mora da ostane tajna.

— Razumem te. Ali šta će biti sa nama, ako se ti ne vratiš, Sandanse?

— Ne znam. U svakom slučaju obećavam ti da ću učiniti sve da se vratim. Ima još dosta posla koji me čeka. Uvek ću se truditi da pomognem Indijancima.

Dao je mladiću nešto novca, mada je ovaj to nerado primio. Za nje ga je bilo važno da je pomogao Sandansu i nikako ne bi hteo da mu on za to plati. Sandans ga je ubedio da ipak primi, jer je za siromašnog Indijanca to bilo pravo bogatstvo.

Sandans je uzjahao konja i pošao mračnim ulicama Fort-Smita. Namerno je izbegavao osvetljena mesta i slučajne prolaznike. Morao je da bude oprezan. U slučaju da bude prinuđen da ubije Frolajksa, niko nije smeo da zna da je bio u gradu.

Konja je ostavio u blizini Frolajksove kuće. Bilo je to dovoljno daleko da ne izazove sumnju. Sandans se nije plašio da će neko ukrasti konja, jer ovaj nije dozvoljavao nikome da mu se približi.

Oprezno je prišao kući. Iz dvorišne strane nije bilo nijednog osvetljenog prozora. Bilo je kasno, i ukućani su verovatno spavali.

Obišao je oko kuće i približio se prozoru koji je bio osvetljen. Ta soba mu je već bila poznata. Tu je video Frolajksa prilikom prve posete.

Tog trenutka začu topot konja. Hitro se povukao u senku očekujući da vidi te kasne posetioce.

Pred kućom se zaustaviše tri jahača.

Dvojica su sjahala i požurila u kuću, a treći je ostao u sedlu osmatrajući okolinu. Dok je pripaljivao cigaretu, Sandans za trenutak ugleda neobrijano lice, izbrazdano mnogobrojnim ožiljcima.

Sandans je bio siguran da su to Bergerovi ljudi.

Kad je bio siguran da su posetioci ušli u kuću, Sandans ponovo pride prozoru.

Prozor je bio otvoren kao i prošli put.

Gosti su već bili u dnevnoj sobi gde ih je očekivao Frolajks.

Mlađi posetilac, koji je imao ridu kosu, pozdravi domaćina:

— Dobro veče! Da li je Berger bio kod vas?

Frolajks je bio neraspoložen.

— Ne. Nisam ga video još od kada je otišao u Penhendl. Gde je do sada, do đavola?! Ovde mi je potreban.

Pridošlice su neodlučno slegli ramenima. Sandans je tek sad mogao da vidi i drugog posetioca. Bio je stariji, sa crnom kosom i tamnim tenom. Očigledno je bio mešanac.

Frolajks viknu:

— Skinite šešire? Šta mislite, gde se nalazite? U salunu ili u preriji?

Poslušali su ga mada nisu žurili. Držeći šešire u rukama, nervozno su čekali šta će gazda reći.

Frolajks je ćutao. Nije znao šta da misli, mada je već slutio da se ova igra neće za njega dobro završiti.

Ridokosi reče:

— Nemamo pojma gde bi mogao da bude Berger. Bili smo zajedno i kod poslednjeg okršaja sa Apačima. Pomogli smo vojnicima u toj borbi.

— Da li je Berger saznao nešto o Rolandu?

— Da. Jedan Apač mu je rekao da je dečak bio kod njih, a tamo je bio i Sandans.

— Kako to da ih niste videli?

— Nestali su. Kad su vojnici selo zapalili, Sandansa i dečaka nije bilo.

— Šta je Berger uradio?

— Hteo je da nađe tragove dečaka i Sandansa. Rekao nam je da se vratimo ovamo jer će Sandans ovamo doći, a sam je pošao za nekim tragovima.

— Zašto se još nije vratio? Da li ste negde uz put videli Bergerove tragove?

— Da. Vodili su u dolinu Teleke.

— Pa zašto niste pošli tamo?

— Kad smo se rastali, Berger je insistirao da se vratimo u Fort Smit. Uostalom, mi ga ne bismo mogli stići. Njegov konj je veoma brz. Ali, mislim da će Bili otići tamo.

— Kad misliš da će se Bili vratiti?

— Trebalo je već da bude tu.

Upravo tada se začu topot. Još jedan jahač je stigao ispred Frolajksove kuće. Pozdravio se sa revolverašom koji je još uvek čekao ispred kuće, i žurno ušao unutra.

Sandans je pretpostavio da je to taj Bili kojeg Frolajks očekuje. Zanimalo ga je šta će reći i da li je bio u dolini? Šta je poglavica rekao?

Novog posetioca su pozdravili Bergerovi ljudi, a Frolajks ga odmah upita:

— Gde si bio?

— Išao sam u dolinu Teleke. Bergera nije bilo pa sam pošao da vidim da se nije tamo zadržao.

— I šta si saznao?

— Berger je bio tamo, ali je vrlo brzo otišao.

— Da li su tamo bili dečak i Sandans?

— Rekli su mi da ih nisu ni videli.

— Tako znači. Dobro, prikupite sve momke i raspodelite se po gradu. Važno je da primetite čim Sandans uđe u grad. Postavite straže u sve ulice i na sve prilaze gradu. Ovog puta nam ne može umaći, razumete li me?

Ridokosi progunda:

— Najpre moramo da jedemo i da se odmorimo. Znate li koliko dugo smo u sedlu? Uostalom, treba i da nas isplatite. Već čitav mesec nismo primili ni centa.

Frolajks izvadi novac iz pisaćeg stola, pruži mu ga i osorno reče:

— Evo vam novac. Ali zapamtite, sad nema vremena za odmor. Po-
brinite se da uhvatite Sandansa. Kad sve to bude gotovo, onda se možete odmarati.

Tri revolveraša su podelila novac i promrmljavši nešto u znak pozdrava izašla iz sobe.

Sandans ih je pratio pogledom.

Uzjahali su konje i zajedno sa svojim ortakom, koji ih je čekao napo-
lju, odjahali niz ulicu.

U sobi je ostao samo Frolajks.

Dohvatio je bocu sa viskijem, na-
suo ga u čašu i popio naskap. Na-
kon nekoliko minuta ponovo je na-
suo sebi piće i ispio ga. Sandans je
primetio da Frolajksu to nije bilo
prvo piće koje je popio tog dana.

Frolajksa su mučile brige. Nesigurnim koracima je prišao pisaćem
stolu i uzeo neki papir. Pažljivo ga
je čitao, činilo se već po ko zna koji
put. Zgužvao ga je i bacio u kamin.

Već je ispraznio bocu viskija.

Posrćući dođe do vrata otvori ih i
viknu:

— Simona! Dodi ovamo!

Ostavio je otvorena vrata i pono-
vo seo u fotelju. Sandans je video da
je van sebe od besa. U vratima se
pojaviła Simona. Kad je videla u
kakvom stanju je Frolajks, uplašeno
se trže:

— Zvao si me, Dolfe?

— Da, zvao sam te. Dodi ovamo,
treba da razgovaramo. Odmah!

Prišla je. Frolajks ju je merio od
glave do pete. Ljutito je viknuo:

— Znaš li koliko me koštaju tvoje
budalaštine? Više no što ti vrediš.

— Šta hoćeš da kažeš, Dolfi?

— Pozvala si tog Sandansa, plati-
la mu, naravno mojim novcem, a on
mi je upropastio posao.

— Sandans je samo...

— Učinio je sve da me upropasti.
Znao sam da će se to dogoditi. Zato
sam i pokušao da ga sprečim da do-
đe u Fort Smit. Na sve načine sam
pokušao da ga sprečim.

— Hoćeš li konačno reći šta je učinio?

— Angažovao je neke ljude u Va-
šingtonu da glasaju protiv mojih
planova. Već je sve bilo gotovo. Tre-
balo je da se samo formalno potpiše
dozvola za krčenje šume. To me je
koštalo čitavo bogatstvo. Sad će me
koštati još više da smirim sve te lju-
de koji su protiv mene.

Frolajks otvori novu bocu i otpi-
gutljaj.

Simona ga se plašila. Videla je da
je pijan. Zato je pokušala da ga umi-
ri:

— Ali, Dolfe, nisam želela da ti
Sandans pokvari posao. Žao mi je
zbog toga. Htela sam samo da pro-
nađe Rolanda i dovede ga kući. Ja
ne znam...

Frolajks skoči i udari je po licu.
Simona pade. Instinktivno je podigla
ruke da se zaštititi, ali Frolajks je
udari još jednom.

Kad se okrenuo da ponovo naspe
sebi piće, Simona skoči i istrča iz so-
be.

*

Sandans nije mogao da veruje svo-
jim očima. Frolajksa je zaista uhva-
tila panika.

Dok je posmatrao šta se događa u
sobi, Sandans je zaboravio na op-
reznost.

Odjednom mu se učinilo da čuje
neki neobičan šum. Okrenuo se, ali
nije ništa video.

Odlučio je da ude u kuću.

Baš kad je pošao, ponovo mu se
učini da čuje nešto neobično.

Sad je odlučio da malo pogleda
dvorište. Nije smeo da rizikuje.
Možda je tu neko od revolveraša?
Potrčao je preko dvorišta ka šupi.
Učinilo mu se da šum dolazi iz tog
pravca.

Čekao je petnaest minuta oprez-
no posmatrajući okolinu.

Ništa se nije micalo.

Pogledao je ka prozoru i video ka-
ko Frolajks ispija još jednu čašu vi-
skija.

Sandans zaključio da se prevario.
Verovatno je neka životinja protrčala.

U Simoninoj sobi se upalila lam-
pa. Mogao je iz daljine da vidi kako
žena nervozno šeta po sobi.

Sad je bilo vreme za akciju. Mo-
žda će se Bergerovi revolveraši usko-
ro pojaviti i tad će sve biti kasno.

Možda će neko ostati kod Frolajksa u sobi.

Sandans se još jednom okrenu ne bi li nešto otkrio, ali u blizini nije bilo nikoga.

Prokletstvo, pomisli. Sad nije vreme da vijam duhove. Bolje da se vratim na posao.

Pretrčao je preko verande i otvorio vrata od kuće. Frolajks nije zaključao. Verovatno je zaboravio.

Sandans je otvorio i vrata od sobe, ali Frolajks ga nije čuo. Sedeo je pokraj kamina i netremice gledao u vatru. Bio je ošamućen od pića.

Sandans stade iza njega i tiho reče:

— Zdravo, Frolajkse!

Frolajks se okrenu. Odmah je prepoznao Sandansa, mada ga nikad nije video. No, Sandansov izgled je bio tako karakterističan da bi ga svako mogao prepoznati.

— Sandanse! Kako si ušao?

— Sandans se nasmeja.

— Kako bih ušao? Na vrata. Valjda znaš zašto sam tu, Frolajkse?

— Ti ćeš mi reći.

— Saznao sam za tvoje planove. Znam šta nameravaš da uradiš sa zemljom na kojoj žive Indijanci.

Činilo se kao da se Frolajks odjednom otreznio.

— Znao sam da ćeš sve saznati. Sandans je poznat kao takav. Sve vidi i sve zna. Uostalom, to što ja radim i nije tajna. U Vašingtonu su upoznati svi odgovorni ljudi sa tim planom. Sve sam ubedio u ispravnost tog posla.

— Mene sigurno nećeš ubediti.

— Slušaj, Sandanse! Ubeden sam da se ti i ja možemo dogovoriti. Sve će biti u redu.

— Kasno si se setio. Ne zaboravi da su tvoji ljudi već nekoliko puta pokušali da me ubiju.

Konačno, Frolajks ustade. Bio je viši rastom od Sandansa, a sigurno je bio i veoma spretan. Nasmejao se.

— Nemoj biti zlopamtilo, Sandanse. Traži od mene šta hoćeš. Hoćeš

novac? Bićeš milioner. Možeš biti tako bogat kako nisi mogao ni da sanjaš. Bićeš moj ortak.

— Ti i Berger ste me optužili za ubistvo. Poslali ste poternice na sve strane.

— Već sutra će to biti povučeno. Objasniću sudiji da sam se prevario, a Franc će to potvrditi.

— Mnogo obećavaš, Frolajkse.

— Šteta što se nas dvojica nismo ranije upoznali. No za sve što sam ti učinio, pošteno ću te nagraditi. Sve ću ti nadoknaditi. U kući imam pet ili šest hiljada dolara. Mogu odmah da ti dam.

Sandans ga je bez reči gledao. Frolajks nastavi:

— Ako nije dovoljno, daću ti još. Najbolje će biti da postaneš moj ortak. Berger, ti i ja ćemo raditi zajedno. Svu dobit ćemo podeliti, mada ću ja proći najlošije, jer snosim sve troškove. Berger nema novca, a pretpostavljam da ga ni ti nemaš, pa stoga...

— Bergera možeš da izostaviš iz igre. Mrtav je.

Frolajks se trže. Oči mu čudno zaiskriše. Verovatno je već skovao nov plan. No, Sandans se samo nasmeja.

— Nećeš moći da me optužiš za još jedno ubistvo, Frolajkse. Nećeš moći da dokažeš da sam ubio Bergera, a njegov leš ne možeš pronaći.

Frolajks se zamisli. Činilo se da tek postaje svestan činjenice da je izgubio partnera. Morao da ubedi Sandansa da bude uz njega. Zato nastavi:

— Znači ostali smo nas dvojica. Budi razuman, prijatelju! U ovom poslu se kriju milioni. Treba da se samo malo potrudimo i sve je naše.

— Lepo si to smislio!

— Sve će biti veoma lako. Ljudi me poznaju i drvo ćemo moći lako da prodamo. Ovo je posao stoleća. Sve ću ja da organizujem.

— A šta će biti sa Indijancima?

— Sve je to isplanirano.

— Kako? Možda si odlučio da ih pobiješ ili ćeš biti ipak milostiv, pa ćeš ih preseliti na drugu teritoriju?

— Oni će se odseliti. To njima nije ništa neobično. I dosad su se često selili. Budi razuman, Sandanse, ako mi ne uzmemo to drvo, uzeće neko drugi. Indijanci su u ovoj igri sasvim sporedni. Drvo je suviše skupoceno da bismo dozvolili da ostane netaknuto.

Sandans se zamislio. U krajnjoj liniji, Frolajks je bio u pravu. O sudbini Indijanaca odlučuju ljudi koji ih uopšte ne poznaju, čak i ne žele da ih sretnu. Njima je potpuno svejedno šta će se dogoditi.

Možda će mu i uspeti da spreči Frolajksa da učini to što je naumio, međutim verovatno će se uskoro pojaviti neko drugi, isto toliko bogat i moćan. Možda Sandans neće biti tu da ga spreči, ili možda neće biti u stanju da ga spreči.

Bogati i moćni su odlučivali o sudbini jednog naroda koji je ponikao na toj zemlji i koji ne traži ništa drugo do da ga ostave na miru.

Da li će naredne generacije biti razumnije? Da li će neko zaštititi Indijance?

Ponekad se Sandansu činilo da je borba uzaludna i da više nema snage da se bori. Čak mu se činilo da treba da odustane i pusti da stvari idu svojim tokom.

Nije mogao to da učini. Nije mogao iz poštovanja prema svojim precima po majčinoj strani. Suviše dobro je poznavao Indijance da bi ih sada ostavio. Boriće se za njih sve dok bude mogao. To će biti njegov doprinos.

Frolajks je neprestano govorio, mada ga Sandans nije slušao. Šetao je tamo-ovamo po sobi i izlagao svoje planove:

— Ti ćeš zauzeti Bergerovo mesto. Uostalom, dobro je što je tako, jer ti si mi važniji od Bergera. Ti ćeš moći da urazumiš Indijance i da ih ubediš da se presele. Mi smo računali da će se buniti, pa smo čak spremni da angažujemo vojsku.

— Na sve si mislio?

— Naravno. Sandanse, ako si uz Indijance, onda se priključi ovom poslu. Sprećićeš krvoproliće. Samo ti to možeš. Ubеди ih da treba da odu.

— Kako si to zamislio?

— Javi u Vašington da odustaješ od kampanje. Povuci svoje zahteve i uštedećeš dosta novca. Mog novca, naravno. Budi razuman. Potplatio sam nekoliko senatora i oni jedva čekaju da posao krene, jer očekuju još više. Zato će se boriti za moj plan. Nekolicini, koje nisam ni pokušavao da podmitim, jer to nije bilo potrebno, sasvim je svejedno šta će biti sa Indijancima. Veruj mi!

— U to me ne moraš ubeđivati.

— Shvati da me nećeš sprečiti u mojim namerama. Možeš samo da mi povećaš troškove i to je sve. Ali ti si razuman čovek, Sandanse i biću srećan da budeš na mojoj strani.

Nakon ovog izlaganja Frolajks zastade i zagleda se u Sandansa.

Sandans ga je netremice posmatrao. Razmišljao je o ljudima kakvi su bili Frolajks i Berger. Uvek su mislili samo na sebe i dobit. Sudbine drugih ljudi nisu bile interesantne niti ih je nešto moglo pokolebati.

Hladno je odmeravao Frolajksa.

Tek sad je Frolajks primetio da je sve govorio uzalud. Uplašeno je posmatrao Sandansa i polako je shvatao da se ovog puta radi o njegovom životu.

Sandans mu reče:

— Suviše rano se nadaš uspehu, Frolajkse. Možda imaš pravo kad kažeš da Indijancima niko neće pomoći i da će ih malo pomalo potisnuti negde u preriju. Ipak, ja ti neću pomoći u tom prljavom poslu.

Frolajks je ćutao. Polako se približio pisaćem stolu u čijoj fioci je držao revolver.

Sandans je znao šta će pokušati. Kad bi uspeo da ubije Sandansa, Frolajks bi rešio svoje probleme. Protivnik bi bio uklonjen, a posao bi mogao da krene.

Frolajksu se, naravno, ne bi sudio za ubistvo, jer je za Sandansom raspisana pbtarnica. Čak je mogao da dobije nagradu što je ubio Sandansa.

Sandansova ruka se približi kol-tu.

U tom trenutku začu neki šum kod vrata. Neko ga je pozvao imenom.

Sandans se instinktivno bacio u stranu. Uspeo je u zadnjem trenutku da vidi kako je Frolajks podigao revolver i povukao oroz. Kuršum je prozviždao iznad Sandansove glave.

Delić sekunde nakon prvog pucnja, usledio je drugi.

Sandans nije znao šta se događa. Bacio je pogled ka Frolajksu i video kako pada na tle.

Šta se dogodilo?

Hitro se okrenu vratima i u njima ugleda nekog čoveka. Zapravo, bila je to samo senka od čoveka. Lice mu je bilo zaraslo u bradu, oči zakrvavljene, ruke izgrebene. Bio je odeven u prljavu odeću koja je visila u dronjcima.

Bio je to Heler.

Pre rio što se srušio, rekao je:

— Završićes u paklu, Sandans...

Kako ga je pronašao? Kako je uspeo da pobegne Loganu? To Sandans nikad neće saznati.

Kad se uverio da je Heler mrtav, Sandans pritrča Frolajksu. Adolf Frolajks je takođe bio mrtav.

Kako se sve to završilo? Razmišljao je Sandans o svemu. Oba kuršuma su bila njemu namenjena, a na kraju je Heler usmrtio Frolajksa, a Frolajksov kuršum je smrtno pogodio Helera.

Više nije bilo vremena za razmišljanje.

Svaki trenutak je mogao neko da naiđe. Sigurno je neko u kući čuo pucnjeve. Sandans se nadao da possluga neće dolaziti da vidi šta se dogodilo.

Navikli su na pucnjavu, a verovatno su se i plašili. Kod njihovog gazde su često dolazili sumnjivi tipovi, koje je bolje ostaviti na miru.

Na tu kartu je i Sandans igrao.

Postojala je opasnost da se neko od revolveraša vrati i potraži Frolajksa da bi mu podneo izveštaj.

Morao je da dobije vremena.

Sandans je zato odlučio da ukloni oba leša.

Pitrčao je pisaćem stolu i iz ladi-ce uzeo nekoliko hiljada dolara. Frolajks je zaista imao gotov novac kod kuće. Sandans je uzeo novac da bi nadoknadio troškove koje je imao u Vašingtonu zbog Frolajksovog posla.

Iz pisaćeg stola je uzeo papir i štampanim slovima napisao: Otišao sam u Vašington, A. F.

Ovo će biti dovoljno da zadrži Frolajksove ljude bar za jedan ili dva dana, koliko će mu biti dovoljno da ode iz Fort-Smita.

Uostalom, Frolajksa neće niko tražiti. Bar ne odmah. Nije bio omiljen ni kod ukućana, ni kod svojih ljudi. Verovatno će svi odahnuti kad vide da ga nema kod kuće.

Sandans je istrčao napolje, pogledao okolo da se uveri da niko ne dolazi.

Sve je bilo mirno.

Možda je neko i čuo pucnjavu, međutim niko se nije pojavljivao.

Sandans je otrčao po konja i doveo ga do kuće.

Izneo je najpre Frolajksovo telo i stavio ga na sedlo, a odmah potom je izneo i drugi leš.

Poveo je konja ka reci.

Uz put nije nikog sreo. Ulice su bile mračne i puste.

Oba leša je bacio u reku i odmah se vratio u grad. Ovog puta je ostavio konja u štali, koja je bila nedaleko od Frolajksove kuće.

Kuća je bila u mraku. Sve je bilo tiho.

Sandans uđe u kuću i pope se na sprat. Došao je do Simonine sobe i pokucao:

— Simona! Ja sam, Sandans!

Već nakon nekoliko sekundi je čuo kako otključava vrata. Verovatno nije spavala.

Otvorila je.

Sandans je ušao, a Simona ponovo zaključa vrata.

— Sandanse! Plašila sam se! Mislim sam da nećeš doći!

— Nije bilo jednostavno.

— Da li si našao Rolanda?

— Da. Dečak je zaista upoznao Indijance i preriju. Dugo će se sećati svega što je proživio.

— Gde je sad?

— U dolini Teleke, kod Čeroka. Sutra možeš da odeš po njega. Jedva čeka da se vrati. Mislim da mu drugi put neće pasti na pamet da ode od kuće.

— Ujutro rano ću da krenem.

— Dobro. Što pre odeš u dolinu, to bolje. Poglavica Sokolovo Oko se plaši za sigurnost svog plemena dok je Roland kod njega.

— Šta će Adolf reći kad čuje da idem po Rolanda?

— Za njega i Bergera ne treba više da brineš. Više ti neće praviti problema.

Iznenadeno ga je pogledala, ali ništa nije pitala.

Simona je zaista bila lepa žena. Sandans je znao da je nesrećna pored Frolajksa. Ni sam nije znao kako se to dogodilo, ali odjednom ju je zagrlio i poljubio. Uzvratila mu je poljubac. Drhtala je.

Sandans je znao da treba da ode. Blago ju je odgurnuo od sebe i rekao:

— Moram da idem. Ne bih želeo da me neko sretne u Fort-Smitu.

— Treba da ti platim, Sandanse. Učinio si mi veliku uslugu. To ti nikad neću zaboraviti.

— Sve je već plaćeno, Simona. Tvoj muž je platio.

Nije ga pitala za detalje. Bila je zadovoljna odgovorom. Upitala ga je:

— Šta ti nameravaš da radiš?

— Uvek za mene ima posla.

— Kuda ćeš da ideš?

— Poći ću sa tobom u dolinu Teleke. U stvari, pridružiću ti se sutra. Moram da budem siguran da ti se neće ništa dogoditi na indijanskoj teritoriji.

— Kako se zove poglavica kod kojeg je moj sin?

— Sokolovo Oko. Ali ništa ne brini. Ja ću biti tamo i pobrinuću se da se bezbedno vratiš sa sinom u Fort Smit. Sve će biti u redu.

Sandans se pozdravio sa Simonom i izašao iz kuće. Sve je bilo pust.

Uzjahao je konja i mračnim ulicama se uputio ka štali, gde je ostavio stvari.

Mladi Indijanac, čuvar štale, se obradovao kad ga je video, ali nije ništa pitao.

Znao je da je sve u redu i da je Sandans obavio svoj zadatak.

Sandans mu se zahvalio na učinjenoj usluzi, pozdravio se i pošao.

Uputio se ka reci, prešao je i nestao u šumi.

Nakon sata jahanja pronašao je mesto gde bi mogao da provede ostatak noći.

Odmor mu je svakako bio potreban.

Tek je svitalo, a Sandans je već bio budan. Potpalio je vatru i pripremio obilan doručak. Ovako mirno nije doručkovao već dosta dugo. U stvari, od vremena kad je prvi put došao u Fort Smit.

Sad je imao dovoljno vremena i nije mu pretila opasnost od Bergera ili Frolajksa.

Doručak je potrajao skoro jedan sat.

Kad je popušio cigaretu, ugasio je vatru i pripremio se za polzak.

Uzjahao je i pošao ka putu kojim je morala da prođe Simona.

Razmišljao je o njoj i protekloj noći.

Da li će je ponovo sresti? Simona je bila lepa žena i prijatan sagovornik. Morao je da prizna sebi da ga neodoljivo privlači.

No, Sandans je imao pred sobom određeni cilj za koji se mora boriti do kraja života. Morao je na to da misli.

Nije dugo čekao. Uskoro su se pojavila kola.

Sandans ih je pustio da prođu, a potom ih je pratio na odstojanju.

Kočijaš je bio Sandansu nepoznat. Da li je i on umešan u Frolajksove poslove?

Šteta što Frolajks nije imao vremena da povuče poternicu za Sandansom. Ovako, Sandans će još dugo biti u opasnosti. Svaki revolveraš može da pode za njim i da ga ubije, a da za to ne bude kažnjen. Sandans je pratio kola jedan deo puta, a potom pode prečicom u dolinu. Stigao je tamo pre Simone. Sakrio se u obližnji šumarak i čekao.

Kad su kola konačno stigla u selo, Sandans izađe pred njih i pozdravi Simonu.

Kočijaš ga je nepoverljivo posmatrao, ali ništa nije rekao.

Sokolovo Oko se veoma obradovao poseti. Radovao se i zbog toga što ponovo vidi Sandansa, ali verovatno se više obradovao zbog činjenice da će Roland uskoro otići iz sela. Plašio se da će vojska stići u dolinu.

Simona je konačno zagrlila sina. Nakon izvesnog vremena, Sandans reče:

— Simona, danas se ne možeš vratiti u Fort Smit. Umorna si i najbolje bi bilo da ovde prenočiš. Poglavica će ti ustupiti šator.

Simona se saglasila sa ovim predlogom, a ni poglavica nije imao ništa protiv. Nasmejao se i rekao:

— Biće nam drago da ostanete kod nas. Verovatno imate vas dvoje mnogo tog da pričate.

Simona se nasmeja i nežno pogleda Sandansa.

— Da, nas dvoje treba da razgovaramo.

Poglavica ih je otpratio do jednog šatora, i pozdravio se s njima.

Dečak, koji je bio umoran od igre i uzbuđenja, uskoro je zaspao.

Sandans je izašao iz šatora da se pobrine za konja. Simona je pošla za njim.

— Nas dvoje zaista treba da razgovaramo, Sandanse. Znaš li da je Dolf nestao. Ostavio mi je poruku da je otišao u Vašington, ali ne verujem da je tamo. Imao je nekoliko prijateljica i sigurno je otišao kod neke. Verovatno sam mu dosadila, pa je odlučio da me ostavi.

— Misliš da se neće vratiti?

Sandans je za trenutak pomislio da treba da joj kaže istinu, ali je odmah odbacio tu pomisao. Upitao je Simonu:

— Šta ćeš ti da radiš?

— Otići ću u Sent Luis. Tamo su mi prijatelji, a Roland će ići tamo u školu. Šta ćeš ti da radiš? Možda bi mogao da podeš sa nama?

— Ne bih mogao da živim u gradu. Moj život je ovde u preriji. Sem toga, čuo sam da Utahe imaju neke probleme. Moram da im pomognem.

— To znači da se verovatno više nećemo videti.

— Možda će se Frolajks vratiti.

— On se neće vratiti, Sandanse. Znam to.

— Imao je velike planove. Hteo je da poseće drveće sa cele indijanske teritorije. Šta bi u tom slučaju bilo sa Indijancima njega nije interesovalo.

— Frolajks se oduvek brinuo samo za sebe.

Oči su joj se napunile suzama. Sandans je zagrlj i nežno poljubi.

Tiho je rekao:

— Sad je sve u redu, Simona. Više se ne moraš plašiti.

Prevod:
M. Baraba—Svirčević

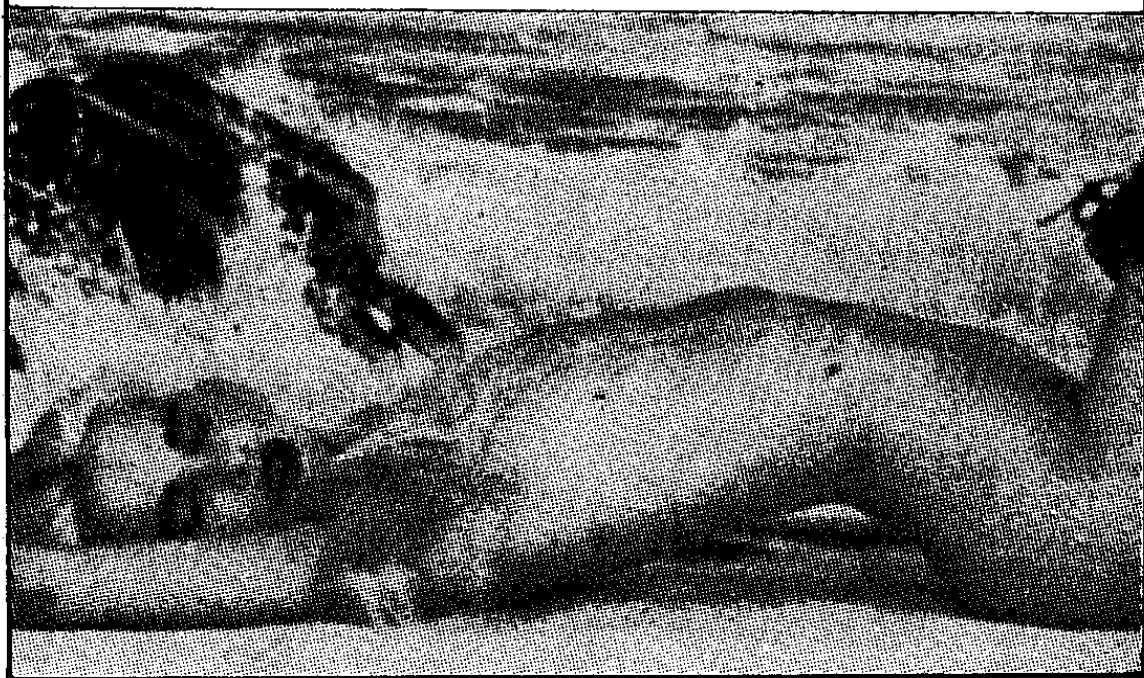
USKORO

★
★
★

**na svim
kioscima
nova revija**

★
★
★

SEKSPRES

➔ **OBAVEŠTENJE KUPCIMA PAN POSTERA**

Maloprodajne cene **PAN POSTERA** su **10.000 DINARA** za veliki format (70 × 100 cm) i **9.000 DINARA** za mali format (50 × 70 cm).

Najpovoljniji način da sa deset odsto popusta dobijete **PAN POSTER** jeste da unapred uplatite **9.000 DINARA** za veliki ili **7.200 DINARA** za mali format po jednom primerku i to putem opšte uplatnice na žiro-račun NIŠRO «DNEVNIK» Novi Sad OOUR «Izdavačka delatnost» 65700-603-6350. Kod ovakvih uplata narudžbenica nije potrebna, ali se mora naznačiti naziv i količina postera.

PAN POSTER možete naručiti i pouzećem — putem ove narudžbenice — pri čemu se, pored pune maloprodajne cene zaračunavaju i troškovi otpreme i pakovanja u futrolu.

NARUDŽBENICA

(popuniti štampanim slovima)

**NIŠRO «DNEVNIK» OOUR «IZDAVAČKA DELATNOST» (RJ KOMERCIJALA) 21000
NOVI SAD, Bulevar 23. oktobra 31.**

Ovim neopozivo **NARUČUJEM** sledeće postere:

(Navesti oznaku postera i količinu)

Vrednost naručenih postera po važećim cenama, kao i troškove pakovanja i otpreme, platću poštaru prilikom preuzimanja pošiljke

(Prezime i ime)

(Ulica i broj)

(Zanimanje)

(pošt. broj i mesto)

(Svojeručni potpis naručioaca)

KUPCIMA PAN POSTERA!

PAN POSTERE možete kupiti na sledećim prodajnim mestima:

BOSNA I HERCEGOVINA

BANJA LUKA

- knjižara «VESELIN MASLEŠA», Ul. V. Masleše 22.
- Robna kuća «BOSKA», odel. 216, Trg m. Tita bb.
- knjižara «MLADOST», Hanište bb.

BIHAC

- knjižara «VESELIN MASLEŠA», M. Tita 10.
- knjižara «VESELIN MASLEŠA», Ozimice TO - 15.
- SOUR «VESELIN MASLEŠA» GTRO «BIHAC», Drvarska

DOBOJ

- Robna kuća «BEOGRAD», odel. 3050, M. Tita 1a.

JAJCE

- knjižara «VESELIN MASLEŠA», br. 466, Ive Lole Ribara 28.

MOSTAR

- knjižara «SVJETLOST», br. 12, M. Tita 109.

BOS. BROD

- Robna kuća «BEOGRAD» odel. 2850, M. Tita 2.

PRIJEDOR

- knjižara «VESELIN MASLEŠA», br. 412, M. Tita 35.

PRNJAVOR

- Robna kuća «PRIMA» RO «PROMET»

SARAJEVO

- knjižarska kuća «SVJETLOST» 795, Vase Misikina 14.
- knjižara «SVJETLOST» br. 1, M. Tita 54.
- knjižara «OSLOBODENJE», M. Tita 13.

TUZLA

- RTK Robna kuća «TUZLANKA», Bratstva i jedinstva 26.

ZENICA

- Robna kuća «BEOGRAD» OOUR 1650, M. Tita 73.

MOSTAR

- knjižara «VESELIN MASLEŠA», Mostarskog bataljona 9.

CRNA GORA

BAR

- NIO «POBJEDA», Knjižara «KULTURA», Bul. revolucije 6

BIJELO POLJE

- Robna kuća «BEOGRAD» OOUR 3950.

HERCEG NOVI

- TRO «MJEŠOVITO» OOUR «VELEPRODAJA», Njegoševa 16.

TITOGRAD

- NIO «POBJEDA», Knjižara «KULTURA» Ul. Slobođe 35.

TIVAT

- TRO «MJEŠOVITO», OOUR «PROMET», Moše Pijade 2.

HRVATSKA

DUBROVNIK

- knjižara «MARIN DRŽIĆ», Nozarit bb. PLOČE

OSIJEK

- knjižara IKRO «MLADOST», Ul. L. Kordića 4.

KOPRIVNICA

- knjižara «NARODNE NOVINE», Trg m. Tita 4.

KARLOVAC

- TRO «TEKSTIL», RK «KARLOVČANKA» odel. 17.

METKOVIĆ

- knjižara «RAZVITAK», OOUR «MALOPRODAJA», Stjep. Filipovića bb.

PODR. SLATIŃA

- Robna kuća «SLATINKA»

RIJEKA

- «DISKO-BUTIK», Ul. Križanićeva 1.
- knjižara IKRO «MLADOST», Korzo 11.

PULA

- knjižara «MLADOST», Trg Republike 3.
- knjižara «MATKO LAGINJA», Trg bratstva i jedinstva 9.

SISAK

- Robna kuća «GRADSKI MAGAZIN»

NAŠICE

- Nakladni zavod „MATICE HRVATSKE“ Radičeva 23

VARAŽDIN

- Robna kuća „VAMA“, odel 766, Lenjinov trg 9

VINKOVCI

- Robna kuća „VINKOVČANKA“

VIROVITICA

- Robna kuća „TRGOCENTAR“, odel „Samoizbor“ 2/1

VUKOVAR

- Robna kuća „VELEPROMET“ - „VUKOVAR“, odel 103

SLAVONSKI BROD

- knjižara „NARODNE NOVINE“, Stovarište veleprodaje

ZADAR

- knjižara „RAD“, Lole Ribara 6
- TRO „ZADRANKA“, Skladište br 7/69, Uvala Gaženice 23

ZAGREB

- knjižara „MLADOST“, Prod 1 Ilica 30
- knjižara „MLADOST“, Petrinjska 2
- knjižara ITRO „NAPRIJED“, br 2, Trg Republike 17
- knjižara „PROSVETA“, Trg bratstva - jedinstva 5
- knjižara „TEHNIČKA KNJIGA“, br 1 Masari-kova 17
- knjižara „TEHNIČKA KNJIGA“, Kačićeva 26

SLAVONSKA POŽEGA

- RO „POŽEŠKA DOLINA“, RK „SLAVONKA“, Nikole Demonje 5

MAKEDONIJA**SKOPLJE**

- knjižara „MAKEDONSKA KNJIGA“ 4, Trgovački centar
- knjižara „KULTURA“, br 42, Pitu Guli 1

SLOVENIJA**DOMŽALE**

- Robna kuća „NAPREDAK“, Totov trg 1

CELJE

- knjižara „PRIMORSKI TISK“, JLA 5

KRANJ

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“, Majstrov trg 1

LJUBLJANA

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“ in galerija, Ti-tova 3
- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“, Nazorjeva 1

MARIBOR

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“, Galerija ARS, Gosposka 28

PTUJ

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“

SLOVENJ GRADEC

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“, Glavni trg 8

TITOVO VELENJE

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“

TOLMIN

- knjigarna „MLADINSKA KNJIGA“

SRBIJA

(van pokrajina)

ALEKSINAC

- knjižara BIGZ „KULTURA“, br 6, M Tita 133

ARANĐELOVAC

- knjižara „PROSVETA“ JNA 2

BAJINA BAŠTA

- RO „KADINJAČA“, M Tita bb

BEOGRAD

- Robna kuća „BEOGRAD“, odel 125, Terazije 15 - 23
- Robna kuća „BEOGRAD“, br 2, Knez Mihailova 5
- Robna kuća „BEOGRAD“, odel 137 Nušićeva bb, DRAKSTOR
- Robna kuća „BEOGRADANKA“, br 4, Masari-kova 5
- Dečja robna kuća „BEOGRAD“, Trg Marksa i Engelsa
- knjižara „JUGOSLOVENSKA KNJIGA“, Knez Mihailova 2

BEOGRAD

- knjižara BIGZ „KULTURA“, Terazije 45
- knjižara BIGZ „KULTURA“ 37, Bul revolucije 239
- knjižara BIGZ „KULTURA“, Požeška 61, BA-NOVO BRDO
- knjižara BIGZ „KULTURA“, Patrisa Lumumbe 46, KARABURMA
- knjižara BIGZ „KULTURA“, S Vukosanovića 9, MILJKOVAC
- TRO „PAPIR“ prodavnica „CERAK“, Kosmajska 56a, CERAK

NOVI BEOGRAD

- Robna kuća „MERKATOR“, Palmira Toljatija 7
- knjižara BIGZ „KULTURA“, br 4, Narodnih he-roja 11

ZEMUN

- Robna kuća „BEOGRAD“ OOUR 1233, M Tita 13

DONJI MILANOVAC

- knjižara - prodavnica „SLOGA“ OOK „MI-

ROČ“, M Tita bb

BOR

- Robna kuća „BEOGRAD“, odel 2250, M Tita 2

ČUPRIJA

- Robna kuća „MERKATOR“ - ANGROPRO-

MET, Ul Cara Lazara 3

ČAČAK

- RO „PROSVETA“ knjižara „BRANISLAV NU-

ŠIĆ“, M Tita 12

KNJAZEVAČ

- Robna kuća „BEOGRAD“ OOUR 2750, Trg oslo-

bođenja 2

- knjižara MIR „NOTA“, Karadordeva 11

KRAGUJEVAC

- knjižara „PROSVETA“, Dom knjiga, M Tita 54

KRALJEVO

- Prod „GVOŽĐAR“ - „KOLOR“, Cara Lazara 38

KRUŠEVAC

- Prod „UKRAS“ OOUR „DEVA“, Mirka Tomića 2

SRBIJA
(van pokrajine)

LESKOVAC

- knjižara BIGZ »KULTURA« br. 27, Južni blok 1.
- Samost. trgov. radnja - knjižara, Svetozara Markovića 102.

NIŠ

- knjižara »NOVA KNJIGA«, Dušanova 102.
- knjižara »GRADINA«, Prod. 2. M. Tita 38.
- knjižara »GRADINA«, Prod. 4, Voždova 74.
- knjižara »GRADINA«, M. Tita 113.

PARAČIN

- Robna kuća »BEOGRAD«, odel. 2550, M. Tita 41.

POŽAREVAC

- Robna kuća »BEOGRAD« OOUR 3562, Trg oslobođenja 1.

SMEDEREVO

- knjižara »DUNAV« OOUR »PREHRANA«, Moše Pijade 12.
- Samostalna knjižarska radnja, Ul. Karadorđeva 18.
- Prod. »DUNAV« - »GRAMO« - »BAR«, br. 222, Karadorđeva 14.

SVETOZAREVO

- knjižara BIGZ »KULTURA«, br. 41, M. Tita 14

ZAJEČAR

- Robna kuća »BEOGRAD«, br. 3150, Trg oslobođenja 20.

ŽITKOVAČ

- knjižara BIGZ »KULTURA«, br. 18, M. Tita 13

VOJVODINA

APATIN

- Robna kuća »PODUNAVLJE«, br. 55, M. Tita 6.

BAČKA PALANKA

- Robna kuća »IZBOR«, M. Tita 27 - 29.

BAČKA TOPOLA

- knjižara »FORUM«, br. 3, Rade Končara 4.

BELA CRKVA

- Prodavnica »DNEVNIK«-a

BEZDAN

- knjižara »VESELIN MASLEŠA« OOUR »PROSVETA«, M. Tita 45.

KOVAČICA

- knjižara »PROSVETA«, M. Tita 48.
- Robna kuća »PROGRES« OOUR »BUDUČNOST«, M. Tita 46.

KLJAIČEVO

- knjižara »PROSVETA«

NOVI SAD

- Robna kuća »NORK«, JNA 17.
- knjižara »SVJETLOST«, br. 14, Zmaj Jovina 12
- prodavnica »DNEVNIK«-a, Zmaj Jovina 11.
- prodavnica »DNEVNIK«-a, Detelinara, Rume-
nački put 27.
- prodavnica »DNEVNIK«-a, LIMAN II, Ravanička
11.
- prodavnica »DNEVNIK«-a, Petrovaradin, Blok
VIII.

STANIŠIĆ

- IRO »VESELIN MASLEŠA« knjiž. »PROSVETA«, Oslobođenja 95.

PADINA

- TUTRO »PROGRES« OOUR »BUDUČNOST«, M. Tita 41.

PALIĆ

- Robna kuća »NAMATEKS« - »PALIĆ«, Horgo-
ški put 71.

PANČEVO

- BIGZ »KULTURA«, br. 43, Žarka Zrenjanina 3.
- knjižara - poslovnica »PANČEVO«, Ul. Oslobo-
đenja 19.

RUSKI KRSTUR

- knjižara PK »PRVI MAJ« - »GAVRILO NAD«, M.

Tita 76.

SOMBOR

- knjižara »PAPIRUS« - »PROSVETA«, M. Tita
26.

SR. MITROVICA

- knjižara »ZMAJ JOVA«, br. 125, Trg bratstva -
jedinstva 8.
- knjižara »BUDUČNOST«, M. Tita 16.

SRBOBRAN

- knjižara »NAPREDAK«, Trg slobode 6.

SUBOTICA

- knjižara »MINERVA«, Prod. 1, 10. oktobra 4.

TEMERIN

- prodavnica »CENTROSLAVIJA« OOUR »TISA«, M. Tita 375.

VRŠAC

- Robna kuća »BEOGRAD« OOUR 1850, Trg po-
bede 7.

ZRENJANIN

- knjižara »FORUM«, br. 5, M. Tita 19.
- knjižara BIGZ »KULTURA«, br. 38, M. Tita 6.

NOVI BEČEJ

- TRO »POTISJE« knjižara »SVJETLOST«, M. Tita
1.

U SLEDEĆEM BROJU

F. Vels

KLANAC U UŽASA

Bilo je najmanje tri jahača koji su u galopu išli između korala. Mark je brzo napunio pušku. Čuo je tihe glasove iz kuće. Onda se prozor naglo otvorio i pojavio se Džes Kumber. . .

JUGOBANKA

DODITE
DA SE DOGOVORI